

НАЛАЙХЫН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ,
ТЕХНОЛОГИЙН ПАРК ХК

МОНГОЛ УЛСЫН ШИНЖЛЭХ УХААН
ТЕХНОЛОГИЙН ИХ СУРГУУЛЬ
МЕНЕЖМЕНТИЙН СУРГУУЛЬ

НАЛАЙХЫН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ТЕХНОЛОГИЙН ПАРК ХУВЬЦААТ КОМПАНИЙН ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

(2025-2040)

УЛААНБААТАР ХОТ
2025 ОН

ГАРЧИГ

УДИРТГАЛ	3
БҮЛЭГ I. “НАЛАЙХЫН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ТЕХНОЛОГИЙН ПАРК” ХК-ийн ХӨГЖЛИЙН СТРАТЕГИ, ЗОРИЛТУУД	4
1.1. Алсын хараа, эрхэм зорилго, үндсэн үнэт зүйлс	4
1.2. Хөгжлийн стратеги:	6
1.3. Стратегийн зорилтууд, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө	7
Урт хугацааны стратеги (2030–2040)	7
Дунд хугацааны стратеги (2025–2030)	31
БҮЛЭГ II. МЕНЕЖМЕНТ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ТҮНШЛЭЛИЙН ЗАГВАР	46
2.1. Менежментийн бүтэц, оролцогч талуудын хамтын ажиллагааны төлөвлөгөө	46
2.2. НҮТП-ийн кластерийн зохион байгуулалт, менежментээр хангах бодлого	54
2.3. Санхүүжилтийн бүтэц, загварчлал	65
2.3.1 Налайхын ҮТП-д шаардлагатай санхүүжилтийн хэрэгцээ	65
2.3.2. НҮТП-ийн нэгжүүдээс паркийн хураамжаар орлого бүрдүүлэх, санхүүжилт авах загвар	66
2.3.3. НҮТП-ийн Хураамжийн Орлогын Тооцоолол	68
2.3.4. Паркийн үйл ажиллагааны зардлын төсөв, ирээдүйн төсөөлөл	75
2.3.5. Хөрөнгө оруулалтын үр ашгийн шинжилгээ	77
2.4. Хөрөнгө оруулалтын боломжууд, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	79
2.5. НҮТП-ийн эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	90
БҮЛЭГ III. ҮТП-ийн ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГЭМД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨ	95
БҮЛЭГ IV. ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, МОНИТОРИНГ	100
ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ	103

УДИРТГАЛ

Монгол Улсын эдийн засгийн бүтцийг төрөлжүүлж, тогтвортой өсөлтийг хангах үндсэн зорилгын хүрээнд үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих, инновац, технологийн чадавхтай, өрсөлдөх чадвар бүхий аж үйлдвэрийн салбарыг хөгжүүлэх шаардлага зүй ёсоор тавигдаж байна. Түүнчлэн Улаанбаатар хотын 2040 он хүртэлх хөгжлийн хөтөлбөрт тусгагдсан “Олон төвт хөгжлийн загвар, дагуул хотуудыг хөгжүүлэх, агаар, хөрс, усны бохирдлыг бууруулах, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний төвлөрлийг сааруулах, дэд бүтцийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх” бодлого чиглэлийг үндэслэн Налайх дүүргийг аж үйлдвэрлэлийн бүс болгон хөгжүүлэх бодлого баримтлагдаж, Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн бүтээн байгуулалт, хөгжлийн цогц төлөвлөлт боловсруулагдаж байна.

Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн бодлого болон Улаанбаатар хотын 2040 он хүртэлх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний хүрээнд нийслэлийн дагуул бүсүүдийг хөгжүүлэх, олон төвт тогтолцоог бий болгох, үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих шаардлага улам бүр чухал болж байна. Тус бодлого нь нийслэлийн төвлөрлийг сааруулах, агаар, хөрс, усны бохирдлыг бууруулах, ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, орлого тэгш хуваарилагдах эдийн засгийн тогтолцоог бий болгохыг зорьж байгаа билээ.

Энэ зорилгын хүрээнд Улаанбаатар хотын зүүн урд захад орших Налайх дүүрэг нь аж үйлдвэрлэл, уул уурхай, барилгын материалын үйлдвэрлэл, хүнсний болон хөнгөн үйлдвэрийн чадамж бүхий чухал дүүрэг бөгөөд ҮТП байгуулах нь эдгээр салбаруудыг орчин үеийн технологи, инновацад тулгуурлан хөгжүүлэх, дагуул хотын эдийн засгийн бие даасан байдлыг хангах, байгаль орчинд ээлтэй, ногоон хөгжлийг дэмжсэн ухаалаг шийдэл юм. Мөн тус парк нь эрчим хүч, тээвэр логиستيкийн таатай нөхцөл бүхий байршилтай бөгөөд Улаанбаатар хотын дагуул бүсийг хөгжүүлэх чухал зангилаа болох боломжтой.

Налайхын ҮТП нь:

- Үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих, ажлын байр нэмэгдүүлэх, орон нутгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулах;
- Нийслэлийн хүн амын төвлөрөл, тээврийн ачааллыг бууруулах;
- Судалгаа, хөгжүүлэлтийн (R&D) баазтай, инновацад суурилсан үйлдвэрлэлийг бий болгох;
- Дэд бүтцийн хөгжил, логиستيкийн интеграцид нийцэх;
- Экологийн тэнцвэртэй, ухаалаг парк хөгжүүлэх зорилготой юм.

Уг төлөвлөгөө нь Налайх дүүргийг “төвлөрлийг сааруулсан, орчин үеийн үйлдвэр технологийн зангилаа бүс” болгон хөгжүүлэх Улаанбаатар хотын 2040 хөтөлбөрийн зорилттой бүрэн уялдаж байна. Энэ хүрээнд төр, хувийн хэвшил, олон улсын түншлэл бүхий хамтын ажиллагаа, хөрөнгө оруулалтад тулгуурласан хөгжлийн загвар хэрэгжих боломжтой юм.

Энэхүү хөгжлийн төлөвлөгөөг боловсруулснаар Улаанбаатар хотын хүн амын төвлөрлийг сааруулах, орон нутагт ажлын байр нэмэгдүүлэх, үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих, байгальд ээлтэй, эдийн засгийн үр ашигтай үйлдвэрлэлийн орчныг бүрдүүлэх үндэс суурийг тавих юм.

2025-2030 оны хүртэлх дунд хугацааны болон 2040 он хүртэлх урт хугацааны энэхүү хөгжлийн төлөвлөгөө нь зөвхөн Налайх дүүргийн биш, нийслэл болон улсын эдийн засгийн тэлэлтэд бодит хувь нэмэр оруулах хөгжлийн гарц болно гэдэгт итгэлтэй байна.

БҮЛЭГ I. “НАЛАЙХЫН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ТЕХНОЛОГИЙН ПАРК” ХК-ИЙН ХӨГЖЛИЙН СТРАТЕГИ, ЗОРИЛТУУД

1.1. Алсын хараа, эрхэм зорилго, үндсэн үнэт зүйлс

Алсын хараа

Монголын барилгын материал, эко технологийн үйлдвэрлэлийг дэлхийн жишигт хүргэж, инновац ба тогтвортой хөгжилд манлайлах үйлдвэр технологийн төв болно.

Эрхэм зорилго

Байгаль орчинд ээлтэй, бизнесийн таатай орчин бүрдүүлж, үндэсний хөгжилд чиглэсэн дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх, барилгын материалын үйлдвэрлэлийн кластер байгуулж Инновац, хамтын ажиллагаа, хүний нөөцийн чадавхыг ханган, бодит эрэлтэд суурилсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, дотоод зах зээлд тогтвортой ханган нийлүүлэхийн зэрэгцээ экспортыг нэмэгдүүлэн ажиллана.

Үнэт зүйлс

- 1. Тогтвортой байдал:** Ногоон технологи, дахин боловсруулалтыг эрхэмлэх.
- 2. Инновац:** Технологийн шинэчлэл, судалгаа-хөгжлийг түргэсгэх.
- 3. Хариуцлага:** Байгаль орчин, нийгмийн ашиг сонирхлыг хамгаалах.
- 4. Хамтын ажиллагаа:** Олон улсын түншлэл, аж үйлдвэрлэлийн цогцолбор хөгжлийг бэхжүүлэх.
- 5. Ил тод байдал:** Менежментийн үйл ажиллагааг нээлттэй, шударга явуулах.

Зорилго & Амбиц

Манай зорилго

Үндэсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, технологийн дэвшил, инновацийн шийдлийг дэмжих замаар Монгол Улсын тогтвортой хөгжилд хувь нэмэр оруулах, орон нутгийн иргэдийн амьдрал, ажиллах орчныг сайжруулах эерэг экосистемийг бүрдүүлэх.

Манай амбиц

Налайхын Үйлдвэрлэл, Технологийн Парк нь Монгол Улсын үйлдвэрлэлийн экосистемийг олон улсын түвшинд шинэ шатанд гаргах, мэдлэгт суурилсан эдийн засгийн өсөлтийн хөшүүрэг болно.

Бид:

- ✓ Азийн тэргүүлэх үйлдвэрлэл, технологийн парк-ийн загварыг нутагшуулж, бүс нутгийн хэмжээний инновац, кластер хөгжлийн төв болно;

- ✓ *Импортыг орлох, экспортын баримжаатай, өндөр нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүнд суурилсан эдийн засгийн шинэ хөшүүрэг-ийг бий болгоно;*
- ✓ *Дэд бүтэц, технологи, хүний нөөц, инновацын цогц чадавхыг хөгжүүлсэн загвар паркийн жишиг тогтооно;*
- ✓ *Тогтвортой хөгжил, ногоон шийдлийг компанийн соёл, бодлогын төвд байршуулна;*
- ✓ *Үйлдвэрлэл, судалгаа, бизнесийн хамтын ажиллагааг хөшүүрэг болгон бүтээлч хамтын ажиллагааны орчин бүрдүүлнэ.*

Налайхын Үйлдвэрлэл Технологийн Парк (НҮТП)-ийн стратегийн эрхэм зорилго, алсын хараанд нийцсэн, ажилтан, инновац, нийгмийн хариуцлага, үндэсний хөгжил зэрэг үнэт зүйлсийг илэрхийлэх **брэндийн тунхаглал (Brand Manifesto)**-ыг дараах байдлаар боловсрууллаа.

Налайхын Үйлдвэрлэл Технологийн Парк – Брэндийн тунхаглал

Бид хэн бэ?

Бид бол Монголын бүтээлч үйлдвэрлэлийн шинэ эрин үеийг тодорхойлох цогцолбор. Инновац, эко технологи, хамтын хөгжил, мэдлэгт суурилсан өсөлтийг түүчээлэгч.

Бид юунд итгэдэг вэ?

- ✓ **Ажилтан** бол манай үнэт капитал. Бид тэдний дотоод эрч хүч, бүтээлч сэтгэлгээгээр ирээдүйг бүтээнэ.
- ✓ **Үйлдвэрлэл** зөвхөн материал бүтээдэггүй — харин амьдралын чанар, эдийн засгийн тогтвортой байдал, бахархал бий болгоно.
- ✓ **Инновац** бол зөвхөн шинэ санаа бус — үр дүнд хүрэх ухаалаг түншлэл, хамтын зорилго юм.
- ✓ **Нийгмийн хариуцлага** бол бидний үйл ажиллагааны зүрх. Бид зөвхөн барилгын материал биш, харин зөв хөгжлийг бүтээнэ.

Бид юу бүтээдэг вэ?

- ✓ Байгаль орчинд ээлтэй, шинэлэг шийдэлтэй үйлдвэрлэл
- ✓ Үр ашигтай, тогтвортой хөрөнгө оруулалт
- ✓ Орон нутгийн ажил эрхлэлтийг дэмжих бодлого
- ✓ Судалгаа–үйлдвэрлэл–инновацын уялдаа бүхий экосистем
- ✓ Хүний нөөцийн ур чадварт суурилсан өсөлтийн орчин

Бид юунд тэмүүлж байна вэ?

Монгол Улсыг **барилгын материал, инновацын үйлдвэрлэлийн бүс нутгийн төв** болгоход хувь нэмрээ оруулж, **нийгмийн хөгжил, ажиллах хүчний чадвар, үндэсний брэнд**-ийг олон улсын тавцанд таниулах.

Бидний Уриа (Slogan/Tagline):

1. “Стандарттай үйлдвэрлэл, ногоон хөгжил”
2. “Мэдлэгээс бүтээлд, бүтээлээс хөгжилд.”

1.2. Хөгжлийн стратеги:

1.3. Стратегийн зорилтууд, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

Урт хугацааны стратеги (2030–2040)

2030–2040 онд НҮТП нь дэвшилтэт технологи, инновац, байгаль хамгаалалд суурилсан эдийн засагт шилжих “Алсын Хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогод нийцүүлэн хөгжинө. Урт хугацаанд таван стратегийн гол зорилтыг хэрэгжүүлнэ. Зорилго тус бүрд тавин зорилт тодорхойлон дунд болон том төсөл, бодлого хөтөлбөрийн санаачилгыг дараах хүснэгтүүдээр харуулж байна. Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, кластер хөгжүүлэлтийн хөтөлбөрт үйлдвэрлэлийн паркийг импорт орлуулах, экспорт нэмэгдүүлэх, өндөр технологи нутагшуулах гол хэрэгсэл болгож заасан байдаг.

Стратегийн зорилго 1: Олон улсын түвшинд өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх

Паркийн өрсөлдөх чадварыг дэд бүтэц, хөрөнгө оруулалтын суурь, кластер сүлжээ, инновацын систем, мэргэжлийн боловсон хүчин гэсэн таван үндсэн чиглэлд стратегийн зохион байгуулалттайгаар хөгжүүлнэ.

Энэхүү зорилгын хүрээнд дараах зорилтуудыг дэвшүүлэн ажиллана. Үүнд:

1.1 ҮТП-ийн ТАЛБАЙГ ӨРГӨТГӨХ – ДЭД БҮТЦИЙГ ҮРГЭЛЖЛҮҮЛЭН САЙЖРУУЛАХ

- Үндсэн суурь нөхцөл: газар ашиглалт, дэд бүтцийн өргөтгөл (цахилгаан, ус, авто болон төмөр зам, харилцаа холбоо)
- Ашиглалтын зардал багатай, олон улсын стандарт хангасан хөгжлийн хоёр дахь үе шатны суурийг тавина

1.2 Үйлдвэрлэлийн нөөцийг эзэмших, үндэсний томоохон бизнесүүдийг татах

- Монголын тэргүүлэх үйлдвэрлэгчдийг “хамтран хөрөнгө оруулагч” байдлаар татах нь ҮТП-ийн нэр хүнд, цар хүрээг өсгөнө
- Үндэсний бахархал төдийгүй гадаад хөрөнгө оруулалтад баталгаа болох эх үүсвэр

1.3 Эдийн засгийн олон талт холбоос үүсгэх

- Кластерын гинжин нийлүүлэлтэд жижиг, дунд бизнесүүдийг татан оролцуулах нь зөвхөн үйлдвэрлэгч бус экосистемийн хөгжүүлэгч байр суурийг баталгаажуулна

1.4 Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний инновац хөгжүүлэх

- “Инновацын төв”, “судалгааны төв” зэрэг хамтын R&D орчныг бүрдүүлэх замаар технологийн түвшнийг экспортын чадамжтай түвшинд ойртуулна

1.5 Ажиллах хүч, мэргэжлийн тогтолцоог бэхжүүлэх

- Аж үйлдвэр–дээд боловсролын хамтын ажиллагаа нь нийлүүлэлтэд суурилсан сургалтын хөтөлбөртэй байна.

Хүснэгт 1. 1. НҮТН-ийн урт хугацааны стратегийн зорилго 1-ийн хүрэн дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр нөлөө

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
Стратегийн зорилго 1: Олон улсын түвшинд өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх			
Зорилт 1.1: Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн талбайг өргөтгөх – дэд бүтцийг үргэлжлүүлэн сайжруулах	Паркийн газрыг инженерийн дэд бүтцээр бүрэн хангах	Өргөтгөсөн талбайд шинэ үйлдвэрүүд нэвтрэх нөхцөл бүрдэнэ	- Дэд бүтцээр хангасан шинэ талбайн хэмжээ (га) - Хэрэглэгчид холбогдсон шинэ шугам сүлжээний тоо
	Эрчим хүчний хангамжийн хүчин чадлыг 2 дахин нэмэгдүүлэх дэд станцын төсөл хэрэгжүүлэх	Эрчим хүчний найдвартай байдал сайжирч, эрчимжсэн үйлдвэрлэл хөгжих нөхцөл бүрдэнэ	- Эрчим хүчний нөөцийн хүчин чадал (МВт) - Шинээр холбогдсон үйлдвэрүүдийн тоо
	Үер усны эрсдэлээс сэргийлэх ус зайлуулах систем шинээр барих	Барилга байгууламжийн эвдрэл буурч, хөрөнгө оруулалтын эрсдэл багасна	- Ус зайлуулах шугамын нийт урт (м) - Үерийн улмаас эвдэрсэн талбайн тоо бууралт (%)
	Төмөр замын терминал бүхий логистикийн дэд бүтэц төлөвлөж хэрэгжүүлэх	Тээвэр логистикийн зардал буурч, экспорт, импортын боломж өргөжнө	- Холбогдсон төмөр замын урт (км) - Терминал ашиглалттай холбоотой экспортын өсөлт (%)
	Инженер геологийн судалгааг бүрэн хийж, хөрсний тохиромжтой төлөвлөлтийн бүс тогтоох	Бүтээн байгуулалт газарзүйн эрсдэлгүй төлөвлөгдөж, барилгын бат бөх байдал сайжирна	- Судалгаанд хамарсан нийт талбай (га) - Эрсдэлгүй бүсэд шинээр төлөвлөгдсөн төсөл, объектын тоо
	Паркийн хоёр дахь үе шатны хотхон байгуулах – ажилчдын орон сууц, дэд бүтэцтэй хамт	Үйлдвэрийн ажиллах хүчний тогтвортой байдал хангагдаж, орон нутгийн шилжилт хөдөлгөөнийг дэмжинэ	- Баригдсан орон сууцны нэгжийн тоо - Хамрагдсан ажилчдын тоо - Ажиллах хүчний байнгын байршлын хувь (%)
	Олон улсын стандартын дагуу паркийн талбайг 2 дахин нэмэгдүүлэх хөтөлбөр	Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчид татагдах орчин бүрдэж, иж бүрэн кластер бүрэлдэнэ	- Шинээр нэмэгдсэн талбайн хэмжээ (га) - Стандартад нийцсэн барилга, байгууламжийн тоо - ISO зэрэгжилттэй бүсийн эзлэх хувь (%)
Зорилт 1.2: Үйлдвэрлэлийн нөөцийг эзэмших, дотоодын голлох	“Үндэсний хөрөнгө оруулалтын түншлэл” хөтөлбөр хэрэгжүүлж, стратегийн ААН-үүдэд санал тавих	Голлох ААН-үүдтэй хөрөнгө оруулалтын хамтын ажиллагаа бий болж, паркийн бүтээн байгуулалтын хурдасгуур болно	- Хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан үндэсний томоохон ААН-ийн тоо - Хамтарсан хөрөнгө оруулалтын дүн (тэрбум₮)

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
томоохон бизнес эрхлэгч үйлдвэрүүдийг татах – үндэсний зах зээлд тоглогч аж ахуйн нэгжтэй хамтарч хөрөнгө оруулах	Үйлдвэрлэлийн үндсэн түүхий эдийн ордуудыг концесс/зохицуулалтаар эзэмших ажлыг эхлүүлэх	Түүхий эдийн нийлүүлэлтийн тогтвортой байдал хангагдаж, үйлдвэрлэлийн зардал буурна	- Эзэмшсэн нөөцийн тоо, ашиглалтын хугацаа (жилээр) - Үйлдвэрийн түүхий эдийн хангалтын хувь (%)
	Томоохон үйлдвэрлэгчдэд зориулсан "өндөр багтаамжтай үйлдвэрлэлийн талбай" тусгай бүсчлэл хийх	Техник, технологийн төвлөрөл бий болж, кластерын бүтээмж нэмэгдэнэ	- Өндөр хүчин чадлын үйлдвэр байршуулсан талбайн хэмжээ (га) - Бүртгэгдсэн томоохон ААН-үүдийн тоо
	“Үндэсний үйлдвэрлэл-Налайхад” хөрөнгө оруулалтын чуулган жил бүр зохион байгуулах	Хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлж, паркийн хөрөнгө оруулалтын орчныг сурталчилна	- Оролцсон хөрөнгө оруулагч, ААН-үүдийн тоо - Хурлын үеэр баталгаажсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээ (тэрбум₮)
	Үйлдвэрлэлд чиглэсэн Нийслэлийн концесс, түрээсийн бодлогыг шинэчлэх	Төр-хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа эрчимжиж, хөрөнгө оруулагчдын итгэлцэл өснө	- Шинэчлэгдсэн түрээсийн гэрээний тоо - Хувийн хэвшлээс шинээр орсон хөрөнгө оруулалт (тэрбум₮)
Зорилт 1.3: Эдийн засгийн олон талт холбоос үүсгэх – кластерын гинжин нийлүүлэлтэд оролцох аж ахуйн нэгжүүдийг нэмэгдүүлэх.	“Нийлүүлэлтийн гинжин сүлжээ”-ний нэгдсэн платформ (SCM Hub) хөгжүүлэх	Үйлдвэрлэлүүдийн хоорондын орц, гарц, түүхий эд, үйлчилгээний солилцоо хялбаршина	- Платформд бүртгэгдсэн ААН-ийн тоо - Хийгдсэн дотоод гүйлгээний дүн - Симбиозын тохиолдлын тоо
	Түүхий эд болон хаягдал дахин ашиглах симбиозын сүлжээ байгуулж бүсчлэл тогтоох	Хаягдал багасаж, хоёрдогч түүхий эдийн ашиглалтыг нэмэгдүүлнэ	- Симбиозод хамрагдсан үйлдвэрүүдийн тоо - Хаягдал дахин ашиглалтыг нэмэгдүүлсэн хувь (%)
	“Кластерын зах” байгуулах – үйлдвэрлэл, тээвэр, нийлүүлэлтийн ААН-уудын төвлөрсөн орчин	Бага, дунд ААН-үүдийн хамтын ажиллагаа нэмэгдэж, өртгийн гинжин хэлхээ бэхэжнэ	- Кластерын захад үйл ажиллагаа явуулж буй ААН-ийн тоо - Хамтран бүтээсэн бүтээгдэхүүн/үйлчилгээний тоо
	Үйлдвэрлэл, логистик, тээвэрлэлтийн үйлчилгээ үзүүлэгчдийн нэгдсэн мэдээллийн сан бүрдүүлэх	Үйлдвэрүүдийн хоорондын уялдаа сайжирч, шийдвэр гаргалт хурдтай болно	- Мэдээллийн санд бүртгэлтэй үйлчилгээ үзүүлэгчийн тоо - Холбогдсон дотоод захиалгын дундаж хугацаа
	“Гэрээт нийлүүлэгч” хөтөлбөр хэрэгжүүлж, үндэсний түншүүдийг дэмжих санхүүгийн нөхцөл бүрдүүлэх	Үндэсний жижиг, дунд үйлдвэрлэгчдийг тогтвортой зах зээлд холбож, кластерын тогтвортой байдлыг хангана	- Гэрээт нийлүүлэгчээр бүртгэгдсэн ААН-ийн тоо - Хамгаалагдсан нийлүүлэлтийн гэрээний хэмжээ (тэрбум₮)

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
	Нийлүүлэлтийн гинжний төгсгөлд ажиллах жижиг бизнесүүдийг дэмжих хөтөлбөр	Бүтээгдэхүүн эцсийн хэрэглэгчид хүрэхэд оролцогч микро, жижиг бизнесийн өсөлтийг дэмжиж, орлогыг нэмэгдүүлнэ	- Дэмжигдсэн жижиг бизнесийн тоо - Бүтээгдэхүүн хүргэлтийн хугацааны бууралт - Борлуулалтын өсөлт (%)
	Паркийн бүрэлдэхүүнд бусад салбарын үйлдвэр нэвтрүүлэх (жишээ нь: химийн болон шил үйлдвэрлэх цогцолбор)	Кластерын салбар хоорондын уялдаа сайжирч, эдийн засгийн төрөлжилт нэмэгдэнэ	- Шинээр орсон салбарын тоо - Тус салбарт үүссэн ажлын байрны тоо - Паркийн нийт экспортын өсөлт (%)
Зорилт 1.4: Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний инновац хөгжүүлэх – хамтын инновацын төв, судалгааны парк байгуулж кластерын технологийн чадавхыг нэмэгдүүлэх	Инновацын хамтын R&D төв байгуулах (төр-хувийн түншлэлтэй)	Үйлдвэрлэлийн шинэ шийдэл, патент, бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх чадамж нэмэгдэнэ	- Шинэ R&D төсөл, бүтээгдэхүүний тоо - Тус төвөөс гаралтай патент, шинэ технологийн тоо
	“Үйлдвэрлэл + Судалгаа” стартап инкубатор байгуулж, технологи дээр суурилсан гарааны бизнес дэмжих	Инновац, стартап соёл кластерын дотоодод нэвтэрч, дотоодын инновацын экосистем бүрэлдэнэ	- Хөгжүүлсэн стартапын тоо - Бизнес загвар, патент гаргасан шинэ санааны тоо
	Инновац төвтэй үйлдвэрүүдийн технологийн үнэлгээ, дамжуулалт хийх платформ бий болгох	Дэвшилтэт технологи импортлох, нутагшуулах урсгал нэмэгдэж, гадаад хамтын ажиллагаа өргөжнө	- Хийгдсэн технологийн дамжуулалтын тоо - Шинэчлэгдсэн технологитой үйлдвэрүүдийн тоо
	Салбар хоорондын инновацын уралдаан, хакатон, бизнесийн санааны уралдаан жил бүр зохион байгуулах	Залуу инноваторууд, судлаачид, үйлдвэрлэлийн инженерүүдийн хамтын ажил сэргэнэ	- Оролцсон баг, хувь хүний тоо - Инкубаци, хөрөнгө оруулалтад шилжсэн санааны тоо
	“Нээлттэй инновацын сан” байгуулж, парк дахь үйлдвэрүүдийн дунд инновацын хөрөнгө гаргах тогтолцоо бий болгох	Үйлдвэрүүдийн дотоод инновац, хамтарсан R&D төсөлд хөрөнгө оруулах тогтолцоо төлөвшиж, нөлөөлөл өргөн болно	- Сангаас дэмжигдсэн төсөл, хамтран санхүүжүүлсэн ААН-ийн тоо - Инновацын төсөлд оруулсан нийт хөрөнгө (тэрбум₮)
	Паркт шинжилгээ, туршилтын төвийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх	Бүтээгдэхүүний чанар, стандартын хяналт сайжирч, экспортын болон зах зээлийн өрсөлдөх чадвар нэмэгдэнэ	- Хийгдсэн лабораторийн шинжилгээний тоо - Сертификат, стандарт хангасан бүтээгдэхүүний хувь (%)
	Инновацын экосистем хөтөлбөр хэрэгжүүлж, бизнес, шинжлэх ухааны байгууллагуудыг холбосон “Үйлдвэрлэл–Судалгаа” институт байгуулах	Судалгаа, үйлдвэрлэл, хөрөнгө оруулалтын гурван талт уялдаа бий болж, кластерын инновацын тогтолцоо төлөвшинө	- Гишүүн байгууллагын тоо - Хамтарсан инновацын төсөл, судалгаа эхлүүлсэн тоо - Олон улсын түншлэлүүдийн тоо

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
Зорилт 1.5: Ажиллах хүч, мэргэжлийн тогтолцоог бэхжүүлэх– их, дээд сургуультай хамтран үйлдвэрлэлийн чиглэлийн шинэ хөтөлбөр боловсруулах.	Их, дээд сургуультай хамтарсан “Үйлдвэрлэлийн дадлагын хөтөлбөр” хэрэгжүүлэх	Ажиллах хүч бодитоор үйлдвэрлэлийн орчинд дадлагажиж, мэргэших боломж бүрдэнэ	- Хамрагдсан оюутны тоо - Паркт шууд ажилд орсон төгсөгчийн хувь (%)
	Паркийн хэрэгцээнд нийцсэн мэргэжлийн чиглэлийн хосолмол сургалтын хөтөлбөр (TVET) нэвтрүүлэх	Ур чадварт суурилсан мэргэжилтнүүдийн нөөц бүрдэж, хүний нөөцийн хомсдол буурна	- Шинэчлэгдсэн мэргэжлийн хөтөлбөрийн тоо - Сургалтад хамрагдсан мэргэжилтэй ажилчдын тоо
	“Аж үйлдвэрийн Академи” байгуулах – гадаад сургалт, менторшип, баталгаажуулалт бүхий систем	Олон улсын стандарт хангасан мэргэжлийн хүний нөөц төлөвшиж, мэдлэгийн капитал бий болно	- Академид хамрагдсан мэргэжилтний тоо - Гадаад сертификат олгосон сургалтын тоо
	Үйлдвэрүүдэд ажиллаж буй ажилчдад зориулсан тасралтгүй чадавхжуулалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Хүний нөөцийн ур чадварын шинэчлэл, ажлын бүтээмж дээшилнэ	- Жилд хамрагдсан ажилтны тоо - Бүтээмж өсөлттэй холбоотой үйлдвэрийн тоо
	“Ажиллах хүч – үйлдвэрлэл” дата платформ нэвтрүүлэх (чиглэлийн ур чадварын нөөцийн зураглал)	Эрэлтэд нийцсэн сургалтын бодлого төлөвлөгдөж, ажлын байрын зохицуулалт сайжирна	- Платформд бүртгэгдсэн мэргэжил, ажил хайгчийн тоо - Ажилд зуучлагдсан иргэдийн хувь (%)
	ШУТИС-д паркийн үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагаатай зохицсон дадлагын газар байгуулах	Их сургуулийн хичээл, үйлдвэрлэлийн орчин хоёрын уялдаа сайжирч, практикт суурилсан сургалт төлөвшинө	- Дадлагын газарт хамрагдсан оюутны тоо - Төгсөөд үйлдвэрт шууд ажилд орсон хувь (%) - Дадлага үр дүнгийн үнэлгээ
	Паркийн сургалт, судалгаа, инновацын технологийн цогцолбор барих хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Судалгаа–сургалт–үйлдвэрлэл гурван цэгийг нэгтгэсэн систем үүсэж, технологийн шилжилт хурдасна	- Баригдсан цогцолборын хүчин чадал (м ²) - Жилд зохион байгуулсан сургалт, хакатоны тоо - Нэвтрүүлсэн технологийн тоо

Уг стратегийн нэгдүгээр зорилго, зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд дараах зүйлсэд анхаарах нь зүйтэй. Үүнд:

- ✓ **Газрын ашиглалтын асуудал** – хоёр дахь үе шатны өргөтгөл хийхэд эрх зүйн тодорхой байдал, орон нутгийн дэмжлэг чухал
- ✓ **Эдийн засгийн тогтворгүй байдал** – хөрөнгө оруулалтын эрсдэл, ханшийн савлагаа
- ✓ **Хүний нөөцийн хомсдол** – чадварлаг ажиллах хүч, сургагч багш, R&D баг дутмаг
- ✓ **Инновацын экосистемийн дутагдал** – патент, технологи дамжуулалт, санхүүжилтийн механизм сул
- ✓ **Институцийн тогтвортой байдал** – төрийн бодлого, дэмжлэгийн үргэлжлэл хангагдах ёстой

Энэхүү зорилго бол НҮТП-ийн “дэд бүтэц төвтэй хөгжил”-өөс “инновац, өрсөлдөх чадвар төвтэй хөгжил” рүү **шинэ шатанд шилжих эхлэл** юм. Хөрөнгө оруулалтын дэд бүтцийн бэлтгэл, нөөцийн оновчтой менежмент, олон талт оролцоонд тулгуурласан кластерын загвар хэрэгжсэн тохиолдолд, НҮТП нь **төвлөрсөн үйлдвэрлэлийн инновацын зангилаа** болох бүрэн боломжтой.

Зөвлөмж

- ✓ Төр-хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг институцлэх – Зөвлөл, консорциум, бодлогын оролцогч байгууллага байгуулах
- ✓ Гадаад стратегийн түншүүдтэй MoU байгуулж эхлэх – Солонгос, Герман, Хятад зэрэгтэй урьдчилсан хэлэлцээ эхлүүлэх
- ✓ Кластерын загварт тулгуурласан зах зээлийн эрэлт, нөөцийн үнэлгээ хийх – Эдийн засгийн үр өгөөжийг бодитоор харуулах
- ✓ Үйлдвэрлэл-сургалт-R&D холбосон гуравласан түншлэлийн систем бий болгох
- ✓ Хөгжлийн замын зураглалын үе шат тус бүрийн төслийн удирдлагын нэгж байгуулж, гүйцэтгэлийг хянах

Стратегийн зорилго 2: Технологи, инновацын салбарт тэргүүлэх

НҮТП-ийг Монгол Улсад технологийн шинэчлэл, дэвшилтэт үйлдвэрлэлийн төв, инновацын институцийн загвар болж хөгжүүлэх урт хугацааны стратегийн чиглэл.

2.1 Шинэ технологийг судалгаа хөгжүүлэлтийн түвшинд нутагшуулах

- ✓ Судалгаа-туршилт-үйлдвэрлэл гэсэн гурван үе шаттай инновацын системийг эхлүүлнэ
- ✓ Шинэ материал, робот систем, шинэ технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлнэ

2.2 Дижитал болон автоматжуулсан үйлдвэрлэлд шилжих

- ✓ Аж үйлдвэр 4.0-ийн үндсэн бүрэлдэхүүн: IoT, AI, автоматжуулалт, өгөгдөлд суурилсан шийдвэр
- ✓ Инновацын лаборатори, “Smart Factory” туршилтын шугам бий болно

2.3 Бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн өндөр түвшнийг бий болгох

- ✓ Оюуны өмч, технологийн лиценз, патентын мэдүүлэг хийх чадвар нэмэгдэнэ

- ✓ Хамгийн багадаа технологийн бэлэн байдлын **TRL6–TRL9** түвшний (Technology Readiness Level) бүтээгдэхүүн бий болно

2.4 Олон улсын технологийн стандартуудыг нэвтрүүлэх

- ✓ ISO, IEC, ASTM зэрэг стандартуудтай нийцүүлэн чанарын дэд бүтэц бий болгож, экспортын саад тотгорыг бууруулах үндэс тавигдана

2.5 Инновацын хамтын ажиллагааны сүлжээг өргөжүүлэх

- ✓ Их сургууль–бизнес–R&D төвийн стратегийн түншлэл, гадаад лабораториудтай сүлжээ үүсгэх
- ✓ Innovation Platform, Sandbox систем нэвтрүүлэх боломжтой

Стратегийн хоёрдугаар зорилгыг хэрэгжүүлэхэд дараах зүйлсийг анхаарах нь зүйтэй.

- ✓ **Инновацын санхүүжилт тогтолцоогүй** – дотоодын хөрөнгө оруулагчид эрсдэлээс болгоомжилдог
- ✓ **Технологийн лицензийн эрх зүйн орчин сул** – оюуны өмчийн баталгаажуулалт, хамгаалалт хангалтгүй
- ✓ **Хүний нөөцийн хомсдол** – технологийн гүнзгий мэдлэгтэй инженер, шинжээч, дата шинжээчийн тоо хязгаарлагдмал
- ✓ **Институцийн уялдаа муу** – их дээд сургуулиуд, судалгааны байгууллагууд, хувийн хэвшил хоорондын механик холбоо дутмаг
- ✓ **Инновацын үр өгөөж урт хугацаанд гарах онцлог** – хурдан өгөөж хүлээгч зах зээлд хүлээлт зөв удирдах шаардлагатай

Хүснэгт 1. 2. НҮТН-ийн урт хугацааны стратегийн зорилго 2-ын хүрээнд дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр нөлөө

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
Стратегийн зорилго 2: Технологи, инновацын салбарт тэргүүлэх			
Зорилт 2.1: Шинэ технологийг судалгаа хөгжүүлэлтийн түвшинд нутагшуулах – робот автоматжуулалт, боловсруулалт, шинэ материал боловсруулах.	“Шинэ технологийн туршилтын лаборатори” байгуулах	Робот, автоматжуулалт, материал судлалын R&D суурь бий болно	- Үүссэн туршилтын загвар, технологийн тоо - Хамрагдсан стартап, инженерийн тоо
	Гадаад улсад суралцах, туршлага судлах тэтгэлэгт R&D хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Судалгааны чадавх сайжирч, шинэ санаа дотоодод нутагшина	- Тэтгэлэгт хамрагдсан судлаачдын тоо - Хөгжүүлсэн туршилтын технологийн тоо
	“Нээлттэй шинэ материалын дата платформ” бий болгож дотоод нөөцийг нэвтрүүлэх	Материалын боловсруулалт шинжлэх ухаанд суурилсан, өгөгдөлд суурилсан болно	- Дата платформд оруулсан материалын төрөл - Үйлдвэрт ашиглагдсан материалын хувь
	Робот, ухаалаг төхөөрөмжийн угсралтын төв байгуулах	Автоматжуулалтын салбарыг үндэсний хэмжээнд эхлүүлэх платформ бий болно	- Угсрагдсан төхөөрөмжийн тоо - Ашиглалтад орсон роботын тоо
	“Шинэ материал – шинэ бүтээгдэхүүн” уралдаан жил бүр зохион байгуулах	Судалгаа, үйлдвэрлэл холбогдож, бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтэд шинэ санаа оролцох боломж өснө	- Хүрсэн инновацын санаа - Туршилтад орсон материалын тоо
	Барилгын өндөр өртөг бүхий материалыг орлуулах шинэ бүтээгдэхүүн, түүний бүрэлдэхүүн хэсгийг хөгжүүлэх төсөл	Импортын хараат байдлыг бууруулж, дотоодын үйлдвэрлэлийн өртгийг оновчилно	- Хөгжүүлсэн шинэ материалын тоо - Импорт орлох бүтээгдэхүүний зах зээлд эзлэх хувь (%)
Зорилт 2.2: Дижитал болон автоматжуулсан үйлдвэрлэлд шилжих	Харьцангуй өндөр технологитой дотоодын үйлдвэрийг хөгжүүлэх хөтөлбөр (жишээ нь: ухаалаг барилгын иж бүрдэл)	Үндэсний технологийн чадавх нэмэгдэж, ухаалаг шийдэл бүхий үйлдвэрлэлийн суурь бий болно	- Шинэчлэгдсэн үйлдвэрлэлийн шийдлийн тоо - Ухаалаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж буй ААН-ийн тоо
	“Үйлдвэрлэл 4.0” туршилтын үйлдвэр байгуулж, модулчлагдсан автомат систем нэвтрүүлэх	Дижитал шилжилт кластерын бодит хэрэглээнд суурилж нэвтэрнэ	- Туршилтаар хөгжүүлсэн системийн тоо - Нэвтрүүлэлтийн хугацаа, ашиглалтад орсон үйлдвэрийн тоо
	IoT, SCADA, ERP систем нэвтрүүлэх ААН-д санхүүгийн урамшуулал олгох хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Үйлдвэрүүдийн автоматжуулалт, өгөгдөлд суурилсан удирдлага төлөвшинө	- Санхүүгийн дэмжлэг авсан үйлдвэрийн тоо - ERP систем бүрэн ашиглалтад орсон байгууллагын хувь

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
	“Үйлдвэрийн өгөгдөл ба хиймэл оюун ухаан” сургалт, зөвлөх үйлчилгээ зохион байгуулах	Үйлдвэрлэлийн өгөгдлийг системтэй ашиглаж эхэлнэ	- Сургалтад хамрагдсан хүний тоо - Өгөгдлийн шийдэл нэвтрүүлсэн тоо
	Үйлдвэрлэлийн ухаалаг мэдрэгчийн дата-туршилтын лаборатори байгуулж, патентжуулах	Дотоод мэдрэгч, автомат элемент үйлдвэрлэх чадамж бүрдэнэ	- Хөгжүүлсэн мэдрэгчийн тоо - Патентын тоо
	“Үйлдвэрлэл + Дижитал” шилжилтийн хэрэгжилтийн индекс боловсруулж тайлагнах	Хэрэгжилтийн явц бодитой хэмжигдэж, шийдвэр гаргалт сайжирна	- Жилийн тайлан, дижитал шилжилтийн индекс - Шинэчлэгдсэн процессын хувь (%)
Зорилт 2.3: Бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн өндөр түвшнийг бий болгох, оюуны өмчүүдийг баталгаажуулах	Бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн төв байгуулах	Инновац, хэрэглээ хоёрыг холбосон бүтэц бүрдэж, шинэ бүтээгдэхүүн тогтмол бий болно	- Хөгжүүлсэн бүтээгдэхүүний тоо - Борлуулагдсан шинэ бүтээгдэхүүний хувь (%)
	Патент, гэрчилгээ авахад туслах “Оюуны өмчийн тусгай сан” ажиллуулах	Оюуны өмч хамгаалалт, өрсөлдөх чадвар нэмэгдэнэ	- Баталгаажсан оюуны өмчийн тоо - Сангаас дэмжлэг авсан ААН, хувь хүмүүсийн тоо
	Үндэсний брэнд хөгжүүлэх сургалт, зөвлөх үйлчилгээний баг ажиллуулах	Бүтээгдэхүүн брэнд болон экспортын түвшинд хүрнэ	- Шинэ брэнд бүртгүүлсэн тоо - Экспортод гарсан бүтээгдэхүүний тоо
	“R&D–Design–Marketing” уялдааг сайжруулах платформ хөгжүүлэх	Шинэ бүтээгдэхүүнүүдийн зах зээлийн боломж дээшилж, амжилтын магадлал нэмэгдэнэ	- Хэрэглэгчийн зүгээс баталгаажсан загварын тоо - Хөгжүүлэлтээс борлуулалт хүртэлх хугацаа (cap)
	Бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн шилдэг санааг хөрөнгө оруулалтад шилжүүлэх санхүүжилтийн механизм	Стартап, R&D төслийн үр дүн зах зээлд хүрэх зам товор болно	- Хөрөнгө татсан инновацын санаа - Санхүүжүүлсэн төслөөс зах зээлд гарсан бүтээгдэхүүний тоо
Зорилт 2.4: Олон улсын технологийн стандартуудыг нэвтрүүлэх	ISO, ASTM, CE зэрэг олон улсын стандартад нийцсэн сургалт, зөвлөмжийн төв ажиллуулах	Үйлдвэрлэлийн орчинд олон улсын практик, шалгуур нэвтэрнэ	- Стандартын сургалтад хамрагдсан ААН-ийн тоо - Стандарт нэвтрүүлсэн бүтээгдэхүүний тоо
	Стандартын дагуу аудит хийдэг “Үнэлгээний баг”-ийг парк дотор ажиллуулах	Дотоод хяналт сайжирч, гадаад сертификатжуулна	- Аудит хийсэн үйлдвэрүүдийн тоо - Чанарын гэрчилгээтэй үйлдвэрийн хувь (%)

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
	Салбарын стандарт нэвтрүүлэхэд зориулсан буцалтгүй дэмжлэгийн хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Жижиг, дунд үйлдвэрлэл олон улсын түвшинд ажиллах боломжтой болно	- Дэмжигдсэн ААН-ийн тоо - Сертификаттай болж гадагш гарсан бүтээгдэхүүний тоо
	“Олон улсын стандарт + Кластерын чадавх” хамтарсан арга хэмжээ зохион байгуулах	Салбарын уялдаа, харилцан хариуцлага, стандартчилал хосолсон орчин бүрдэнэ	- Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо - Оролцсон кластерын тоо
	Стандартыг автомат шалгах дотоод систем (дата бааз, AI дэмжлэгтэй үнэлгээ)	Чанарын алдаа буурч, эрсдэл хяналттай болно	- Автомат үнэлгээ хийсэн бүтээгдэхүүний тоо - Илэрсэн зөрчлийн бууралтын хувь (%)
Зорилт 2.5: Инновацийн хамтын ажиллагааны сүлжээг өргөжүүлэх	Гадаад улсын паркуудтай “R&D хамтын ажиллагааны хэлэлцээр” байгуулж хэрэгжүүлэх	Инновац, технологийн урсгал хоёр талын хөгжилд хувь нэмэр оруулна	- Байгуулсан хамтын ажиллагааны MoU, гэрээний тоо - Хамтарсан төсөл, судалгааны тоо
	Олон улсын лабораторитой хамтарсан хөтөлбөр хэрэгжүүлж, туршилт хийх боломж бий болгох	Чанарын үнэлгээ, баталгаажуулалтад шууд гарцтай болно	- Туршсан бүтээгдэхүүний тоо - Гадаад лабораторитой байгуулсан гэрээний тоо
	Инновацийн форум, хамтын өдөрлөг, үзэсгэлэн тогтмол зохион байгуулах (гаднын хөрөнгө оруулагчтай)	Гадаадын венчур, судлаач, технологи нийлүүлэгчидтэй сүлжээтэй болно	- Хамрагдсан улс орны тоо - Хөрөнгө татсан төсөл, компанийн тоо
	Бүс нутгийн (APEC, ASEAN, EU) инновацын платформд гишүүнээр нэгдэх, нээлттэй дата солилцоо	Нээлттэй дата, API, судалгаа, шинэлэг шийдлүүдийг импортлох чадвар бүрдэнэ	- Гишүүнчлэлтэй байгууллагын тоо - API/технологийн солилцооны тоо
	“Гадаад хамтын инновацын сан” байгуулж, түншүүдтэй хамтарсан төсөл санхүүжүүлэх механизм	Сайн түншлэл, хамтран хөгжүүлэлтэд хөрөнгө оруулах суурь тогтолцоо бүрэлдэнэ	- Санхүүжилт олгосон төсөл, улсын тоо - Гадаад хөрөнгө оруулалтын хувь нэмэр (тэрбум₮)

Энэхүү стратегийн хоёрдугаар зорилго бол **инновацад суурилсан хөшүүргийн хөгжил** буюу **"factor-driven" хөгжлөөс "innovation-driven" хөгжилд шилжих стратегийн нүүдэл** юм. Амжилттай хэрэгжвэл НҮТП нь **Монгол Улсад анхны технологи экспортлогч кластер** болох боломжтой. Инновацийн экосистемийг бодитоор хөгжүүлж чадвал хөрөнгө оруулалтын өгөөж нь эдийн засагт *нааштай дам нөлөөтэйгөөр* илэрнэ.

Зөвлөмж

- ✓ **Инновацийн тусгай сан, кластер дэмжих хөтөлбөрийг хамт хэрэгжүүлэх** – Жишээ нь: “Smart Nalaikh” дэд төсөл, бизнес инкубатор, венчур хөрөнгө оруулалтын сан
- ✓ **Гадаад хамтын ажиллагааг стратегийн төвшинд өргөжүүлэх** – Солонгос, Финлянд, ХБНГУ, Япон, Сингапур зэрэг улсуудаас технологийн шилжүүлэлт, туршлага авах
- ✓ **Аж үйлдвэр-их сургууль-төрийн 3 талт түншлэлийн хөтөлбөр боловсруулах** – ҮТП-ийн дэргэд хамтарсан технологи дамжуулах төв байгуулах
- ✓ **Оюуны өмчийг зах зээлд гаргах систем хөгжүүлэх** – бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн дараа үйлдвэрлэлд оруулах эрх зүйн, бизнесийн загвар боловсруулах
- ✓ **Салбарын туршилтын стандартыг бататгах** – Чанарын баталгаажуулалт, бүтээгдэхүүний нийцлийн гэрчилгээ, дотоодын лаборатори хөгжүүлэх

Стратегийн зорилт 3: Олон улсын болон дотоодын зах зээлийг бэхжүүлэх

ҮТП-ийн үйлдвэрлэлийн гаралтыг эдийн засгийн үр ашиг, нэмүү өртөг, экспортоор баталгаажуулсан үндэсний болон бүс нутгийн өрсөлдөхүйц үйлдвэрлэлийн төв болгон хөгжүүлэх зорилго.

3.1. ДОТООД ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРЭЛТ ХАНГАХ

- ✓ Улаанбаатар хот болон зүүн бүсийн орон сууц, дэд бүтцийн төслүүдэд зориулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх
- ✓ Төсөл, худалдан авалтын урт хугацааны стратегийн түншлэл байгуулах боломж

3.2. ЭКСПОРТЫН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭХ

- ✓ Хойд Евро азийн эдийн засгийн хамтын нийгэмлэг, Зүүн өмнөд Ази чиглэлийн зах зээлд зориулсан экспортын бүтээгдэхүүний стандартад нийцсэн үйлдвэрлэл хөгжүүлэх
- ✓ Тусгай зориулалтын тээвэр, логистикийн систем төлөвлөх зайлшгүй шаардлагатай

3.3. ОЛОН УЛСЫН ГЭРЧИЛГЭЭ, СОРИЛТЫН СИСТЕМ БИЙ БОЛГОХ

- ✓ ISO, EN, ASTM зэрэг стандартын гэрчилгээ авах лаборатори, гэрчилгээжүүлэх байгууллагын дэд бүтэц бүрдүүлнэ
- ✓ Энэ нь бүтээгдэхүүний экспортын хязгаарлалтыг бууруулах боломж

3.4. ГАДААД МАРКЕТИНГ, ХАМТЫН АЖИЛЛАГААГ ӨРГӨЖҮҮЛЭХ

- ✓ ҮТП-ийн “нэрийн хуудас” болох олон улсын үзэсгэлэн, худалдааны төлөөлөгчийн газруудыг стратегийн бүсэд байгуулах

- ✓ Хөрөнгө оруулалтын форум, экспортын холбоо үүсгэх замаар хамтарсан сурталчилгаа, брэнд бий болгох

3.5. БОРЛУУЛАЛТЫН СУВАГ, ДЭД БҮТЦЭЭ САЙЖРУУЛАХ

Онлайн платформ, нийлүүлэлтийн дижитал сүлжээ, хилийн чөлөөт бүсийн нэгдсэн төвтэй уялдуулсан бүтээгдэхүүний логистик, маркетингийн экосистем төлөвлөх

Стратегийн гуравдугаар зорилгыг хэрэгжүүлэхэд дараах зүйлсийг анхаарах нь зүйтэй.

- ✓ Экспортын тээвэр, гааль, логистикийн бэрхшээл – Монголын экспортын дэд бүтэц, хил дамнасан тээвэрлэлт хуучирсан
- ✓ Бүтээгдэхүүний олон улсын стандартад нийцэх түвшин сул – сорилт, баталгаажуулалтын дотоод чадавх дутмаг
- ✓ Брэндийн танигдалт сул – Монгол брэндүүд гадаад зах зээлд таниулагдаагүй
- ✓ Энэхүү зорилгын хүрээнд дараах зорилтуудыг дэвшүүлэн ажиллана. Үүнд:– экспортод тулгуурласан өгөгдөлд суурилсан шийдвэр дутмаг
- ✓ Энэхүү зорилгын хүрээнд дараах зорилтуудыг дэвшүүлэн ажиллана. Үүнд:– экспортын эрсдэл, зээл, баталгааны механизм бүрэн хөгжөөгүй

Хүснэгт 1.3. НҮТП-ийн урт хугацааны стратегийн зорилго 3-ын хүрээнд дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр нөлөө

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
Стратегийн зорилт 3: Олон улсын болон дотоодын зах зээлийг бэхжүүлэх			
Зорилт 3.1: Экспортын боломжийг нэмэгдүүлэх	Экспортын бүтээгдэхүүний ангилал, стандарт, савлагааны шаардлагыг шинэчлэх	Гадаад зах зээлд нийцсэн бүтээгдэхүүн гаргах чадвар нэмэгдэнэ	- Экспортын зориулалттай бүтээгдэхүүний тоо - Шинэ зах зээлд нэвтэрсэн бүтээгдэхүүний тоо
	“Экспортод бэлэн үйлдвэрлэл” гэрчилгээжүүлэх тогтолцоо нэвтрүүлэх	Экспортын эрх зүйн саадыг бууруулж, итгэлцэл нэмэгдүүлнэ	- Гэрчилгээ авсан ААН-ийн тоо - Экспортын гэрээний тоо
	Экспортын логиستيкийн дэмжлэгийн сан байгуулах	Хилийн тээвэр, гаалийн зардлыг бууруулж экспортыг хурдасгана	- Тус сангийн дэмжлэгт хамрагдсан экспортын багц - Тээврийн зардал буурсан хувь (%)
	Олон улсад зориулсан бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх R&D хөтөлбөр	Бүс нутгийн хэрэглээнд тохирсон экспортын стратеги бий болно	- Бүсчилсэн зах зээлд нэвтэрсэн бүтээгдэхүүний тоо - Борлуулалтын өсөлт (%)
	Экспортын түншлэл, бирж, дилерийн сүлжээнд холбох сувгууд хөгжүүлэх	Зах зээлийн шууд суваг бий болж, гадаад зах зээлд байр сууриа тогтооно	- Дилерийн тоо - Нийт экспортын үнийн өсөлт (%)
	Тусгай зориулалтын тээвэр, гаралт бүхий борлуулалтын төв байгуулах	Экспортын бүтээгдэхүүний агуулах, логистик, тээвэрлэлт, тээврийн саад арилж, нийлүүлэлтийн үр ашиг нэмэгдэнэ	- Борлуулалтын төвийн хүчин чадал (тн/сар) - Тус төвөөр гарсан экспортын бүтээгдэхүүний хэмжээ (тн)
	Монголын барилгын материал экспортлогч компаниудын нэгдэл байгуулж, хамтарсан экспортын корпорац үүсгэх	Хамтын маркетинг, үнийн стратеги, нийлүүлэлтийн уялдаа сайжирч, олон улсын зах зээлд өрсөлдөх чадвар нэмэгдэнэ	- Кластерт нэгдсэн компанийн тоо - Хамтарсан экспортын гэрээний тоо болон экспортын дүн (тэрбум₮)
Зорилт 3.2: Олон улсад өрсөлдөх чадвар бүхий брэнд бий болгох – үндэсний чанарыг баталгаажуулах, маркетингийн	Үндэсний болон олон улсын үзэсгэлэнд оролцох “НҮТП Брэнд” дэмжих хөтөлбөр	Брэнд сурталчилгаа олон улсад хийгдэж, хүлээн зөвшөөрөлт нэмэгдэнэ	- Оролцсон үзэсгэлэнгийн тоо - Брэнд хүлээн зөвшөөрсөн гэрчилгээний тоо
	“НҮТП Брэнд + Үндэсний Чанар” нэгтгэсэн баталгаажуулалтын хөтөлбөр	Дотооддоо хүлээн зөвшөөрөгдсөн чанар гадаад зах зээлд өрсөлдөх суурь болно	- Чанарын гэрчилгээтэй бүтээгдэхүүний хувь (%) - Брэндийн индексийн өсөлт
	Цахим сурталчилгаа, олон улсын маркетингийн стратеги боловсруулах	Брэндийн танигдах байдал нэмэгдэж, цахим экспортын суваг нээгдэнэ	- Вэб болон цахим хандалтын тоо - Экспортын онлайн борлуулалт

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
кампанит ажил өрнүүлэх.	“Үндэсний брэнд хөгжүүлэлтийн төв” байгуулах	Брэндийн бүтээлч байдал, дизайнерын оролцоо, шугамт хөгжүүлэлт шинэ түвшинд хүрнэ	- Хөгжүүлсэн шинэ брэндийн тоо - Олон улсад бүртгүүлсэн нэр, логоны тоо
	Брэндийн түүх, эх сурвалж, үнэ цэнийг таниулах контент, баримтат видео цуврал хийх	Брэндийн үнэт зүйл, хэрэглэгчийн үнэлэмжийн өсөлт баталгаажна	- Үзэгчийн тоо - Контенттой холбоотой нийгмийн хандлагын индекс (reach, engagement rate)
Зорилт 3.3: Гадаад хөрөнгө оруулалтыг татах – гадаадын үйлдвэрлэл, технологийн компаниудыг хамтран ажиллахад дэмжлэг үзүүлэх.	Гадаад хөрөнгө оруулагчдад зориулсан “НҮТП-ийн хөрөнгө оруулалтын гарын авлага” гаргах	Илт ойлгомжтой, итгэл төрүүлэхүйц мэдээлэлтэй суурь сурталчилгаа бүрдэнэ	- Хөрөнгө оруулагчидтай байгуулсан урьдчилсан хэлэлцээрийн тоо - Хандалтын тоо
	“НҮТП Investor Week” олон улсын хөрөнгө оруулалтын форум зохион байгуулах	Гадаад хөрөнгө оруулагчтай шууд холбогдох орчин бүрдэнэ	- Форумд оролцсон улсын болон хөрөнгө оруулагчдын тоо - Хэлэлцээрийн тоо, дүн (тэрбум\$)
	Стратегийн салбарын (R&D, ногоон технологи гэх мэт) гадаад ААН-д татварын хөнгөлөлт олгох	Инновац, дэвшилтэт технологийг татах суурь бүрдэнэ	- Хөнгөлөлт авсан ААН-ийн тоо - Хэрэгжүүлсэн төсөл, хөрөнгө оруулалтын хэмжээ
	“Гадаад түншлэл-Үйлдвэрлэлийн кластер” загвар төслүүд хэрэгжүүлэх	Нийтлэг ашиг сонирхолд суурилсан урт хугацааны хөрөнгө оруулалт татагдана	- Гадаад хамтын үйлдвэрүүдийн тоо - Хамтарсан төслөөс үүссэн ажлын байрны тоо
	Паркийн хөрөнгө оруулалтын бизнесийг олон улсын бирж, финтек платформд танилцуулах	Гадаад хөрөнгө оруулалтын хүрээ тэлж, нээлттэй орчин бүрэлдэнэ	- Танилцуулагдсан кейсийн тоо - Холбогдсон хөрөнгө оруулалтын хэлэлцээрийн тоо
Зорилт 3.4: Импортыг орлох, экспортыг нэмэгдүүлэх замаар дотоодын зах зээлийг хангах – орон нутгийн төслүүдэд зориулсан барилгын материалын	Барилгын салбарт хэрэглэгддэг импортын бүтээгдэхүүний жагсаалт, орлох шийдлийн судалгаа хийх	Дотоод үйлдвэрлэлийн чиглэлийг зорилтот бүтээгдэхүүнд төвлөрүүлнэ	- Судалгаанд хамрагдсан бүтээгдэхүүний тоо - Хамрагдсан орон нутгийн зах зээлийн эзлэх хувь
	“Импорт орлох бүтээгдэхүүн” үйлдвэрлэлийг төрөөс үнэлэх баталгаажуулах тогтолцоо нэвтрүүлэх	Зах зээлд итгэлцэл үүсэж, үндэсний үйлдвэрлэл өрсөлдөх чадвар олж авна	- Гэрчилгээтэй бүтээгдэхүүний тоо - Импортын бүтээгдэхүүний орлуулалтын хувь (%)
	Орон нутгийн төслүүдэд үндэсний бүтээгдэхүүн ашиглах зөвлөмж, квотын тогтолцоо нэвтрүүлэх	Дотоодын нийлүүлэлтийн тогтвортой орчин бүрдэнэ	- Үндэсний бүтээгдэхүүн ашигласан төслүүдийн хувь - Нийт хангамж дахь үндэсний эзлэх хувь

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
нийлүүлэлтийг төрөөс дэмжих.	“Made in Mongolia – Барилгын материал” сурталчилгааны аян хэрэгжүүлэх	Олон нийт, хэрэглэгчдийн итгэл, мэдлэг нэмэгдэнэ	- Хүрсэн иргэдийн тоо - Сэтгэгдэл, худалдан авалт нэмэгдсэн өсөлт (%)
	Импорт орлох бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг ААН-д дэмжлэг үзүүлэх тусгай сан байгуулах	Үйлдвэрлэл тогтворжиж, масштаб тэлж, үндэсний эдийн засагт үлдэх өртөг нэмэгдэнэ	- Сангийн дэмжлэг авсан үйлдвэрүүдийн тоо - ААН-ийн дотоод нийлүүлэлтийн эзлэх хувь
Зорилт 3.5: Зах зээлийн мэдээлэл, судалгааг чадавхижуулах – бүтээгдэхүүн нийлүүлэлтийн гинжин холбоог оновчтой болгох.	“Зах зээлийн тагнуул” дотоод дата систем хөгжүүлж, үнэ ханш, хангамжийн сүлжээ хянах	Бүтээгдэхүүн, түүхий эдийн мэдээлэлд үндэслэсэн шийдвэр гаргалт боломжтой болно	- Системд бүртгэлтэй мэдээллийн төрөл - Ашигласан хэрэглэгчийн тоо
	Салбарын зах зээлийн судалгааг улирал тутам хийж, тайлан хэлбэрээр түгээх	ААН-үүд стратеги, үнэ бүрдүүлэлтийг өгөгдөл мэдээлэлд суурилна	- Судалгааны тойм гаргасан тоо - Татаж авсан байгууллагын тоо
	Түүхий эд, хангамжийн оновчлолын симуляци хийх программ хангамжийн шийдэл нэвтрүүлэх	Нөөц оновчлох, алдагдал бууруулах шийдлүүд бий болно	- Симуляцид хамрагдсан ААН-ийн тоо - Үр ашиг нэмэгдсэн үйлдвэрлэлийн тоо (%)
	Хэрэглэгчийн харилцааны суваг нэвтрүүлэх	Зах зээлд бүтээгдэхүүн байршуулалт оновчтой болгоно	- Борлуулалт сайжирсан бүтээгдэхүүний тоо - Хэрэглэгчийн хандалт нэмэгдсэн өсөлт (%)
	Судалгаа, шинжилгээний нэгдсэн төв байгуулж, салбарын шинжилгээг тогтмол хийдэг болох	Стратегийн төлөвлөлт, макро төсөөлөл сайжирна	- Судалгааны байгууллагуудын хамтын тайлангийн тоо - Салбарын дүгнэлтийг ашигласан тоо

Эдгээр нь ҮТП-ийн бизнесийн тогтвортой байдал, ашигт байдлыг тодорхойлох стратегийн зорилго юм. Энэ зорилгын амжилт дотоодын борлуулалт, экспортыг хослуулсан хос тулгуурт зах зээлийн систем дээр үндэслэгдэнэ. Олон улсын түншлэл, борлуулалтын платформ, чанарын баталгаажуулалт, брэндийн бодлого нь хамтад нь хэрэгжихгүй бол зөвхөн үйлдвэрлэл төвтэй хөгжлийн загвар нурах эрсдэлтэй.

Зөвлөмж

Экспортын бэлэн байдлын хөтөлбөр хэрэгжүүлж, экспортод чиглэсэн компаниудыг шат дараатай бэлдэх: Стандартад нийцэх, гэрчилгээ авах, сав баглаа, брэнд, логистик зэрэг бүх асуудалд чиглэсэн цогц арга хэмжээ

Монголын экспортын дэмжих үндэсний байгууллагатай хамтран ажиллах: Хамтын брэнд хөгжүүлэлт, үзэсгэлэн, сурталчилгаанд нэгтгэсэн оролцоо бий болгох

Хил дамнасан логистикийн шийдэл төлөвлөх: Улаанбаатар–Замын-Үүд, Налайх–Хөшигийн хөндий–Туушин төв шугамын дагуу тээврийн урсгалыг төлөвлөх

Олон улсын чанарын гэрчилгээ олгох эрх бүхий лаборатори, нэгж байгуулж, ISO 17025 болон ISO 17065 стандартын дагуу итгэмжлүүлэх: Сорил, гэрчилгээ Монголд хийгдэж, хүлээн зөвшөөрөгдөх суурь үүсгэнэ

Дижитал худалдааны төв байгуулах: E-commerce, B2B болон логистикийн платформуудтай API холболт хийх

Стратегийн зорилт 4: Институцийн чадавх, бодлого, зохицуулалтыг сайжруулах

Үйлдвэрлэл, инновац, хөрөнгө оруулалтын орчныг тогтвортой, үр ашигтайгаар удирдах засаглалын бүтэц, дижитал дэд бүтэц, хүний нөөцийн бодлого, хамтын ажиллагааны механизм, мэдээллийн ил тод байдлыг сайжруулах зорилго.

4.1. Хуулийн эрх зүйн орчин, бодлогын уялдааг хангах

- ✓ ҮТП-ийн үйл ажиллагаанд холбогдох газрын ашиглалт, татвар, дэмжлэг, чанар, эрчим хүчний зохицуулалт зэрэг бодлого, хууль эрх зүйн шинэчлэл зайлшгүй шаардлагатай
- ✓ Төрийн агентлаг, орон нутгийн засаг захиргаатай хамтын бодлогын уялдаа бий болгох шаардлагатай

4.2. Удирдлага, хүний нөөцийн бодлогыг хэрэгжүүлэх

- ✓ Чадамжид суурилсан хүний нөөцийн бодлого хэрэгжүүлснээр ҮТП-ийн гүйцэтгэлийн чанар, институцийн тогтвортой байдал хангагдана
- ✓ Карьер, манлайлал, гүйцэтгэлийн үнэлгээ, шагнал урамшууллын бодлогыг нэвтрүүлэх

4.3. Мэдээллийн технологийн дэд бүтцээ сайжруулах

- ✓ ERP, BI системүүд нэвтрүүлснээр өрсөлдөх чадварын үндэс болох өгөгдөлд суурилсан удирдлага бий болно

- ✓ Хүний нөөц, санхүү, ханган нийлүүлэлт, шийдвэр гаргалт ил тод, мэдээллийн сан бүрдсэн байх болно

4.4. ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА, ТҮНШЛЭЛИЙН ЗАГВАРЫГ ӨРГӨЖҮҮЛЭХ

- ✓ Кластерын оролцогч талууд болох төр-их сургууль-үйлдвэр загварын институцийн хамтын ажиллагаа нь инновацын суурь нөхцөл
- ✓ Гадаад, дотоодын технологийн парк, судалгааны байгууллагуудтай платформ, консорциум байгуулах

4.5. САЛБАРЫН ДЭД БҮТЭЦ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ МЕНЕЖМЕНТИЙГ УЯЛДУУЛАХ

- ✓ Мэдээлэл түгээх, олон нийттэй харилцах бодлогыг системчлэх нь оролцогч талуудын итгэлцлийг бэхжүүлнэ
- ✓ “Нээлттэй Парк” концепц: Шилэн тайлагнал, нээлттэй өгөгдөл, инфографик, олон нийтийн дэмжлэг

Стратегийн дөрөвдүгээр зорилгыг хэрэгжүүлэхэд дараах зүйлсийг анхаарах нь зүйтэй.

- ✓ Хууль эрх зүйн орчны дутагдал – ҮТП-ийн тусгай статустай холбоотой хууль, журмын уялдаа хангалтгүй
- ✓ Удирдлагын тогтворгүй байдал – институцийн менежмент байнга өөрчлөгдвөл итгэлцэл, хөрөнгө оруулалтын урсгалд сөргөөр нөлөөлнө
- ✓ Мэдээллийн систем нэвтрүүлэх чадамж – ERP, BI зэрэг систем нэвтрүүлэхэд өндөр мэргэшил шаарддаг
- ✓ Түншлэл үр дүнд хүрэхгүй байх эрсдэл – байгууллагуудын эрх ашиг зөрчилдөж, түншлэлийн загвар нурж болзошгүй
- ✓ Нээлттэй мэдээллийн менежмент – олон нийтийн мэдээлэлтэй харилцах бодлого зохион байгуулалтгүй бол сөрөг сэтгэгдэл үүсэх эрсдэлтэй

Хүснэгт 1. 4. НҮТП-ийн урт хугацааны стратегийн зорилго 4-ийн хүрэн дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр нөлөө

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
Стратегийн зорилт 4: Институцийн чадавх, бодлого, зохицуулалтыг сайжруулах			
Зорилт 4.1: Хуулийн эрх зүйн орчин, бодлогын уялдааг хангахад хувь нэмэр оруулах	“Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүйн орчин”-д шинжилгээ хийх, санал боловсруулах	Бодлого, эрх зүйн давхардлыг арилгаж, хэрэгжилтийн орчныг сайжруулна	- Боловсруулсан саналын тоо - Тусгагдсан хууль, журамд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн тоо
	“ҮТП-д чиглэсэн бодлогын шинэтгэлийн зөвлөлийг” байгуулахад оролцох	Төр-хувийн хэвшил, академик орчныг холбосон институцийн зохицуулалт бүрдэнэ	- Зөвлөлийн хуралдааны тоо - Шийдвэрт нөлөөлсөн бодлогын баримтын тоо
	Паркийн дэд бүтцэд зориулсан хөрөнгө оруулалтын хуулийн шинэ санал боловсруулах	Дэд бүтцийн зардал буурах, төрийн дэмжлэг бодитой болж хувийн хэвшил итгэлтэй болно	- Хууль, тогтоолын төсөл боловсруулсан тоо - Батлагдсан бодлогын саналын хэрэгжилт (%)
	Үндэсний стандарт, техникийн зохицуулалтын уялдаа сайжруулах стратеги боловсруулах	Стандарт, нормын дагуух хөгжүүлэлтэд саад багасаж, зөвшөөрөл олголт хурдасна	- Стандартын уялдааг сайжруулсан тоо - Хугацаа богиноссон төрийн үйлчилгээний тоо (%)
	Хөгжлийн бодлогын баримт бичигт паркийн үүргийг системтэй тусгах судалгаа хийх	ҮТП-ийн үнэлэмж, институцийн байр суурь стратегийн бодлогод бэхэжнэ	- Бодлогын баримт бичигт туссан ҮТП-үүдийн тоо - Уялдсан төслүүдийн санхүүжилтийн өсөлт (%)
Зорилт 4.2: Удирдлага, хүний нөөцийн бодлогыг хэрэгжүүлэх	Паркийн удирдлагын манлайллын чадамжийг үнэлэх, хөгжүүлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Шийдвэр гаргалт, стратегийн удирдлага, хариуцлагын түвшин сайжирна	- Хөгжүүлсэн манлайллын сургалтын тоо - Удирдлагын гүйцэтгэлийн үнэлгээний өсөлт (%)
	“Хүний нөөцийн стратеги 2040” баримт бичгийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх	Хүний нөөцийн төлөвлөлт урт хугацаанд тогтвортой үндэслэлтэй болно	- Стратеги баримт бичгийн хэрэгжилтийн түвшин - Ажиллах хүчний тогтвортой байдлын индекс (%)
	Шилдэг ажилтан-албан тушаалын замнал, карьер хөгжүүлэлтийн тогтолцоо нэвтрүүлэх	Мэргэшил, бүтээмж дээшилж, ажиллах сэтгэл ханамж нэмэгдэнэ	- Карьер дэвшсэн ажилтны тоо - Байгууллагын сэтгэл ханамжийн үнэлгээ (%)
	Чадварын үнэлгээний систем, гүйцэтгэлийн KPI-г автоматжуулах	Менежментийн нээлттэй, үр дүнд суурилсан тогтолцоо төлөвшинэ	- Автомат үнэлгээнд хамрагдсан ажилтны тоо - KPI гүйцэтгэлийн уялдаа сайжирсан хувь (%)

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
	Салбар доторх манлайлагчдыг сургаж, “паркийн мэргэжилтэн”-ий сүлжээ бий болгох	Байгууллагын соёл, нөлөөллийн хүрээ өргөжнө	- Мэргэшсэн ажилтны тоо - Олон нийттэй хийсэн харилцааны дундаж хүрэлт (reach)
Зорилт 4.3: Мэдээллийн технологийн дэд бүтцээ сайжруулах	“Дижитал паркийн менежмент” систем хөгжүүлэх	Паркийн бүх үйл ажиллагаа дижитал хэлбэрт шилжиж, мэдээлэл нэг цэгт төвлөрнө	- Автоматжуулсан процессын тоо - Системийг өдөр тутам ашиглаж буй хэрэглэгчийн тоо
	Интеграцлагдсан ERP + CRM системийг ААН-үүдэд санал болгон нэвтрүүлэх	ААН-үүдийн дотоод үйл ажиллагааны хяналт, борлуулалт сайжирна	- Нэвтрүүлсэн ААН-ийн тоо - Ашиглалтаас үүдэлтэй өгөөжийн өсөлт (%)
	ҮТП-ийн дата төв, серверийн өргөтгөл, мэдээллийн нөөцлөлтийн систем байгуулах	Мэдээллийн аюулгүй байдал хангагдаж, тогтвортой ажиллагааны суурь бүрдэнэ	- Серверийн хүчин чадал (ТВ) - Нөөцлөгдөж буй датагийн хэмжээ
	“Цахим хяналт-шинжилгээ” дотоод мэдээллийн самбар бий болгох	Удирдлагын шийдвэр гаргалт бодит өгөгдөлд суурилна	- Нээлттэй самбарын тоо (dashboard) - Ашиглаж буй тайлангийн тоо
	Ажлын байр бүрд ухаалаг тоног төхөөрөмж, нэгдсэн сүлжээгээр холбогдох шийдэл хэрэгжүүлэх	Цахим менежмент, хэрэглэгчийн харилцаа, аюулгүй байдал шинэ түвшинд хүрнэ	- Холбогдсон төхөөрөмжийн тоо - Цахим бичиг баримтын эргэлтийн хурд (%)
Зорилт 4.4: Хамтын ажиллагаа, түншлэлийн загварыг өргөжүүлэх	“НҮТП–ААН–Их сургууль” 3 талт түншлэлийн стратеги хэрэгжүүлэх	Судалгаа, үйлдвэрлэл, хүний нөөц гурвын уялдаа төлөвшинө	- Хамтарсан төсөл эхлүүлсэн байгууллагын тоо - Гэрээний хүрээнд хийсэн судалгаа, сургалтын тоо
	“ҮТП хамтын ажиллагааны платформ” бий болгож, түншлэлийн өгөгдөл, хэлцлийн суваг нээх	Хамтрагчидтай бодит цагийн уялдаа, мэдээллийн солилцоо бүрдэнэ	- Платформд бүртгэгдсэн түншийн тоо - Платформоор дамжсан хэлцэл, хамтын төсөл
	ААН, төр, гадаад байгууллагын санхүүжилттэй хамтарсан төслийн менежментийн загвар нэвтрүүлэх	Нийтийн-Хувийн түншлэлийн уялдаа боловсронгуй болно	- Нэвтрүүлсэн PPP хэлбэрийн төсөл - Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ (тэрбум₮)
	Олон улсын хамтын ажиллагааны зөвлөл байгуулах	Гадаад түншлэлийн бодлогыг төвшинд удирдах, үр ашигтай удирдлагын бүтэц бүрдэнэ	- Гишүүн байгууллагын тоо - Тус зөвлөлөөс эхлүүлсэн түншлэлийн тоо
	“Паркийн нээлттэй түншлэл” жил бүрийн чуулга уулзалт зохион байгуулах	Шинэ санаа, хөрөнгө, хүний нөөцийн урсгалыг татах нээлттэй орчин бүрдэнэ	- Оролцогчдын тоо - Чуулганаар батлагдсан түншлэлийн санамж бичгийн тоо

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
Зорилт 4.5: Салбарын дэд бүтэц, үйлчилгээний менежментийг уялдуулах	“Үйлчилгээний стандартчилсан протокол” боловсруулж, паркийн бүх үйлчилгээнд нэвтрүүлэх	Үйлчилгээний чанар, харилцагчийн сэтгэл ханамж дээшилнэ	- Протоколд нийцсэн үйлчилгээний тоо - Сэтгэл ханамжийн индекс (%)
	Олон нийтэд нээлттэй тайлагнах боломж бүрдүүлэх	Шилэн, хариуцлагатай, ил тод үйл ажиллагааны орчин бүрдэнэ	- Самбарт оруулсан шинэ мэдээллийн тоо - Хандалт, оролцооны тоо
	Хэвлэл мэдээллийн стратеги боловсруулах, олон нийтэд чиглэсэн контент цуврал гаргах	ҮТП-ийн талаарх олон нийтийн ойлголт, дэмжлэг, оролцоо нэмэгдэнэ	- Контентын хандалт, сэтгэгдэл - Сурвалжилсан хэвлэл мэдээллийн байгууллагын тоо
	Үйлчилгээний санал гомдлын нэгдсэн систем, дата бүртгэлийг нэвтрүүлэх	Засаглал, хэрэглэгчийн туршлага, хяналт тогтолцоо сайжирна	- Ирүүлсэн гомдлын шийдвэрлэсэн хувь (%) - Хянагдсан үйлчилгээнүүдийн тоо
	“Нэгдсэн үйлчилгээний төв” байгуулах (one-stop service hub)	ААН-үүд, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг төвлөрүүлж, цаг хугацаа, зардлыг хэмнэнэ	- Үйлчилгээний төрөл - Дундаж үйлчилгээг авах хугацааны бууралт (%)

Энэхүү зорилго нь НҮТП-ийн институцийн суурь тогтолцоог орчин үеийн, үр ашигтай, итгэлцэлд суурилсан загвар болгон бэхжүүлэхэд чиглэнэ. Хэдий бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл чухал ч, түүнийг удирдах “институцийн бодлого” буюу дотоод зохион байгуулалтгүйгээр тогтвортой амжилт гарахгүй. Институцийн шинэчлэл нь зөвхөн дотоод журам, бүтэц биш, харьцангуй хараат бус, өгөгдөлд суурилсан, хариуцлагатай соёл төлөвшүүлэх стратегийн үйлдэл юм.

Зөвлөмж

- ✓ Засгийн газар, УБ хотын захиргааны дэмжлэгтэйгээр паркийн тусгай татварын, дэмжлэгийн орчныг бүрдүүлж, хэрэгжүүлэх. Шаардлагатай тохиолдолд “ҮТП-ийн эрх зүйн байдлын тухай” хуулийн өөрчлөлтөд санал оруулах
- ✓ Төслийн удирдлагын нэгж болон мэдээлэл дамжуулах нэгж байгуулах. Стратеги, төлөвлөлт, хүний нөөц, мэдээллийн системийг төвлөрүүлсэн шинэтгэлийн баг
- ✓ Түншлэлийн удирдлагын бодлого боловсруулах. Их сургууль, R&D, бизнес, орон нутаг зэрэг бүхий л оролцогч талуудтай хамтран ажиллах хүрээ, хариуцлагын матриц тодорхойлох
- ✓ ISO 9001 (Чанарын удирдлагын тогтолцоо), ISO 30414 (Хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдал) стандартыг үе шаттай нэвтрүүлэх
- ✓ Шилэн менежментийн дата платформ хөгжүүлж, нээлттэй мэдээллийн загвар хэрэгжүүлэх. Зах зээл, хөрөнгө оруулагч, олон нийттэй харилцахад суурь итгэлцэл бий болно

Стратегийн зорилт 5: Байгаль орчинд ээлтэй, ногоон хөгжлийг дэмжих

Үйлдвэрлэл, дэд бүтцийн хөгжил нь байгаль орчин, уур амьсгалын тогтвортой байдалд нийцтэй, нийгмийн эрэлт хэрэгцээнд суурилсан, ажиллах хүчний амьдрах орчныг сайжруулах бодлогоор дамжин урт хугацаанд тогтвортой хөгжлийг хангана.

5.1. Хог хаягдал ангилан ялгах, дахин боловсруулах

- ✓ Барилгын үйлдвэрлэлийн хаягдал, дулаан, ус зэрэг бохирдол үүсгэх хүчин зүйлсийг бууруулах, хог хаягдлыг дахин боловсруулах (circular economy) систем нэвтрүүлэх
- ✓ Цэвэрлэх байгууламж, хаягдлын ангиллын стандартыг ҮТП-д тогтоох

5.2. Эрчим хүчний үр ашиг, сэргээгдэх эх үүсвэрүүдийг ашиглах

- ✓ Нарны, салхины болон дахин ашиглах боломжтой эх үүсвэрийг төвлөрсөн хангамжтай хослуулах
- ✓ Үйлдвэрүүдийн эрчим хүчний хэрэглээг хянах “ухаалаг хэмнэлт” системүүдийг нэвтрүүлэх

5.3. Байгаль орчны удирдлагын системийг бэхжүүлэх

- ✓ ISO 14001 зэрэг олон улсын стандартуудыг нэвтрүүлж, үйлдвэрлэлийн экологийн ул мөрийг бууруулах
- ✓ Байгаль орчны нөлөөллийн урьдчилсан болон явцын мониторингийг хийдэг дотоод хяналтын нэгжтэй болох

5.4. НОГООН БАЙГУУЛАМЖ, АМЬДРАХ ОРЧНЫГ САЙЖРУУЛАХ

- ✓ УТП нь зөвхөн үйлдвэрлэлийн цогцолбор биш, харин амьдрах, амрах, сурч хөгжих орчныг хамарсан хэлбэрээр хөгжих ёстой
- ✓ Цэцэрлэгт хүрээлэн, зүлэг, мод бут сөөг, спортын талбай зэрэг орчны элементүүдийг нэвтрүүлэх

5.5. НИЙГМИЙН ХАРИУЦЛАГЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ

- ✓ “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих”, “Орон сууцны хөтөлбөр”, “Нийтийн тээврийн хүртээмж”, “Төрийн үйлчилгээний хүртээмж” зэрэг үйлчилгээний хангамжийг багтаасан нийгмийн хариуцлагын загвар хэрэгжүүлэх
- ✓ Төрийн үйлчилгээ, нэг цэгийн төв, эмнэлэг, цэцэрлэг, нийгмийн дэд бүтэц УТП-ийн хөгжлийн нэг хэсэг байх шаардлагатай

Стратегийн тавдугаар зорилгыг хэрэгжүүлэхэд дараах зүйлсийг анхаарах нь зүйтэй.

- ✓ Хог, бохирдлын стандарт, хяналтын орчин сул – нэгдсэн стандарт, дүрэм журмын уялдаа бүрдээгүй
- ✓ Сэргээгдэх эрчим хүчний өртөг өндөр, анхны хөрөнгө оруулалт их – хувийн хэвшлийн идэвх сул байж болзошгүй
- ✓ ISO болон бусад олон улсын стандартын баталгаажуулалт, мониторинг хэрэгжилтгүй байх эрсдэл
- ✓ Ногоон байгууламжийг арчлах, хамгаалах урт хугацааны менежмент дутмаг – үр ашиггүй хөрөнгө оруулалт болох эрсдэлтэй
- ✓ Нийгмийн үйлчилгээний бүтэц нь хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй бол орон нутгийн иргэдийн дэмжлэг суларна

Энэхүү зорилго нь УТП-ийн экологийн болон нийгмийн тогтвортой байдлыг баталгаажуулах үндэс суурь юм. Хэрэв зөв хэрэгжүүлбэл НҮТП нь “байгальд ээлтэй үйлдвэрлэлийн төв” гэсэн улсын брэнд статус авах боломжтой. Энэ зорилго нь гадаадын хөрөнгө оруулагчид, олон улсын байгууллагуудын ESG үнэлгээнд эергээр нөлөөлнө.

Зөвлөмж

“Ногоон парк” хөгжлийн дэд стратеги боловсруулж, SDG (Тогтвортой хөгжлийн зорилтууд)-тай уялдуулах: НҮТП нь үндэсний түвшинд анхны “Тогтвортой хөгжлийн зорилтод нийцсэн УТП” болж чадна.

Ногоон санхүүжилт, уур амьсгалын олон улсын сангуудтай уялдсан төсөл хэрэгжүүлэх: GCF, GEF, JCM, ADB Climate Fund зэрэг эх үүсвэрээс хөрөнгө татах

Үйлдвэр бүрийг “environmental compliance matrix”-аар үнэлж, урамшууллын механизм нэвтрүүлэх: Байгальд ээлтэй үйлдвэрүүд татварын хөнгөлөлт, дэмжлэг эдэлнэ.

Орон нутгийн оролцоог хангах “Нээлттэй парк” өдөрлөг, мэдээллийн хөтөлбөр хэрэгжүүлэх: Итгэлцлийг бий болгож, нийгмийн эсэргүүцлээс урьдчилан сэргийлнэ.

Эко инновацийн төв, хог дахин боловсруулах цех, байгаль орчны лаборатори зэрэг “EcoHub” байгуулах: Цогц шийдлээр байгаль орчны асуудлыг системтэй шийднэ.

Хүснэгт 1. 5. НҮТН-ийн урт хугацааны стратегийн зорилго 5-ын хүрэн дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр нөлөө

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
Стратегийн зорилт 5: Байгаль орчинд ээлтэй, ногоон хөгжлийг дэмжих			
Зорилт 5.1: Тогтвортой хэрэглээ, хог хаягдлын менежмент	Хог хаягдлыг ангилан ялгах төвлөрсөн систем, зориулалтын сав суурилуулах	Үйлдвэрийн түвшинд хаягдлын ангилал төлөвшинө	- Ангилан ялгасан хогны эзлэх хувь (%) - Нийт дахин боловсруулсан хог хаягдлын хэмжээ (тн)
	Дахин боловсруулалт, хоёрдогч түүхий эдийн боловсруулах жижиг үйлдвэрлэл байгуулах	Хог хаягдал эдийн засгийн эргэлтэд орж, импортыг орлох нөөц болж хувирна	- Боловсруулсан материалын тоо төрөл - Үүссэн бүтээгдэхүүний зах зээлд эзлэх хувь (%)
	“Zero Waste Park” уриа дор хог хаягдлын цогц менежментийн төлөвлөгөө хэрэгжүүлэх	Хоггүй, тогтвортой парк бий болгох суурь нөхцөл бүрдэнэ	- Хог хаягдлын бууралт (% жилд) - ААН-үүдийн хог хаягдлын менежмент сайжирсан хувь (%)
	ААН-үүдэд зориулсан хаягдлын бүртгэл, тайлагналын цахим платформ хөгжүүлэх	Хяналт, хариуцлага, ил тод байдал төлөвшинө	- Тайлагнасан ААН-ийн тоо - Тохирсон стандартын дагуух менежменттэй ААН-ийн хувь (%)
	Хог хаягдлын боловсруулалт, сэргээгдэх нөөцийн сургалт, урамшууллын систем нэвтрүүлэх	Ажилчид, хэрэглэгчдийн хандлага өөрчлөгдөж, тогтвортой хэрэглээ төлөвшинө	- Хамрагдсан хүний тоо - Сэргээгдэх түүхий эдийн ашиглалтыг нэмэгдүүлсэн хувь (%)
Зорилт 5.2: Эрчим хүчний ногоон хөтөлбөр	Нар, салхи, биомасс зэрэг эх үүсвэрт суурилсан жижиг СЭХ станц байгуулах	Эрчим хүчний хараат байдал буурч, ногоон хэрэглээ нэмэгдэнэ	- СЭХ-ийн суурилагдсан хүчин чадал (МВт) - СЭХ ашигласан нийт эрчим хүчний хувь (%)
	Үйлдвэрүүдэд зориулсан “ногоон гэрчилгээ” олгох тогтолцоо бүрдүүлэх	Байгальд ээлтэй үйлдвэрлэлд давуу эрх, итгэлцэл бий болно	- Ногоон гэрчилгээтэй ААН-ийн тоо - СЭХ хэрэглэж буй үйлдвэрлэлийн хувь (%)
	Эрчим хүчний үр ашигт хэрэглээг дэмжих урамшууллын бодлого хэрэгжүүлэх	Алдагдлыг бууруулж, ухаалаг хэрэглээ төлөвшинө	- Эрчим хүчний хэмнэлтийн хэмжээ (MWh) - Урамшуулалд хамрагдсан ААН-ийн тоо
	Барилга, үйлдвэрийн дулаан алдагдлын хяналтын аудит, зөвлөмжийн систем хөгжүүлэх	Эко архитектур, инженерийн шийдэлд суурилсан хэрэглээ нэвтэрнэ	- Хяналт хийсэн барилга байгууламжийн тоо - Аудитаар шийдэгдсэн зардал буурсан хувь (%)
	Цахилгаан хэрэглээнд IoT, ухаалаг тоолуурын систем нэвтрүүлэх	Хяналт, тооцоолол, шийдвэр гаргалт өгөгдөлд суурилна	- Ухаалаг системд холбогдсон төхөөрөмжийн тоо - Тоон хяналтын хэрэглээний өсөлт (%)

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
Зорилт 5.3: Байгаль орчинд ээлтэй техник, технологи нэвтрүүлэх	“Ногоон техник, технологийн лавлах төв” байгуулж стандарт, зөвлөмжийг боловсруулах	ААН-үүд ногоон сонголт хийх нөхцөл бүрдэнэ	- Бүртгэгдсэн ногоон технологийн тоо - Хэрэглээнд орсон лавлагаа шийдлийн хувь (%)
	Үйлдвэрлэлийн процессын эко шинэчлэлийн үнэлгээ, дизайн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх	Ногоон шийдэлд суурилсан үйлдвэрлэл дэмжигдэнэ	- Үнэлгээ хийсэн процессын тоо - Дизайн сайжруулсан үйлдвэрлэлийн хувь (%)
	Ногоон түүхий эдийн судалгаа, нутагшуулалтын төсөл хэрэгжүүлэх	Импорт орлох эко түүхий эд, дотоод нөөцийн эргэлт нэмэгдэнэ	- Судалсан түүхий эдийн төрөл - Шинээр үйлдвэрлэлд орсон ногоон материалын хувь (%)
	Ногоон шийдэлд шилжсэн ААН-д татварын урамшуулал олгох бодлого хэрэгжүүлэх	Шилжилт хурдаж, уур амьсгалд үзүүлэх нөлөө буурна	- Урамшуулал авсан ААН-ийн тоо - Ногоон процесс нэвтрүүлсэн үйлдвэрлэлийн өсөлт (%)
	Эко бүтээгдэхүүний брэнд болон экспортын дэмжлэгийн тусгай шугам байгуулах	Олон улсад эко бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадвар сайжирна	- Экспортод гарсан эко бүтээгдэхүүний тоо - Нэмэгдсэн экспортын орлого (тэрбум₮)
Зорилт 5.4: Хүрээлэн буй орчин, экосистемд ээлтэй орчин бүрдүүлэх	Паркийн талбайг бүсчлэн ногоон байгууламжаар хангах	Агаарын чанар, дуу чимээ, тоосжилт буурч, ажлын орчин сайжирна	- Ногоон байгууламжийн талбайн хэмжээ (га) - Нэг ажилтанд ноогдох ногоон бүс (м ²)
	Хаягдал ус цэвэршүүлэх байгууламжийг өргөтгөж, дахин ашиглалтад оруулах	Усны нөөц хамгаалагдаж, үйлдвэрлэлийн үр ашиг нэмэгдэнэ	- Цэвэрлэсэн хаягдал усны хэмжээ (м ³) - Дахин ашигласан усны хувь (%)
	Эко барилгын шийдлийг стандартад нийцүүлэн төсөлд тусгах	Барилгын экологийн нөлөөллийг багасгаж, хэмнэлтийг нэмэгдүүлнэ	- Стандарттай барилга байгууламжийн тоо - Эрчим хүч, усны хэмнэлттэй барилгын хувь (%)
	Дуу чимээ, агаарын бохирдлын хяналтын ухаалаг мэдрэгч систем суурилуулах	Бодит цагийн хяналт, эрсдэл бууруулах хариу арга хэмжээ түргэн болно	- Суурилуулсан мэдрэгчийн тоо - Илэрсэн бохирдлын бууралтын хувь (%)
	Амьтан, ургамлын олон янз байдал хадгалах "экологийн бүс" байгуулж хамгаалах	Экосистемийн тогтвортой байдал хангагдана	- Эко бүсийн талбайн хэмжээ (га) - Хамгаалсан зүйлсийн тоо, нөхөн сэргээсэн төрөл
Зорилт 5.5: Уур амьсгалын	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах	Эрсдэлийн урьдчилан сэргийлэх бодлогын суурь бүрдэнэ	- Бодлого батлагдсан огноо - Хэрэгжилтэд хамрагдсан байгууллагын тоо

Зорилтууд	Үйл ажиллагаа	Үр нөлөө (impact)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)
өөрчлөлтийн бодлогыг дэмжих	Үер, ган, зуд зэрэгт тэсвэртэй дэд бүтцийн загвар төлөвлөх	Цаг уурын эрсдэлд тэсвэртэй, тогтвортой паркийн хөгжил баталгаажна	- Дасан зохицсон барилга/төсөл - Хохирол бууруулсан тохиолдлын хувь (%)
	Уур амьсгалын индикатор бүхий цахим хяналтын платформ хөгжүүлэх	Бодит цагийн эрсдэлийн хяналт, шийдвэр гаргалт сайжирна	- Индикаторын тоо - Ашиглалттай тайлан, графикийн тоо
	Олон улсын "Climate finance" хөтөлбөрт хамрагдах, уур амьсгалын төсөлд хөрөнгө татах	Гадаад дэмжлэг, санхүүжилт татаж, хэрэгжилтэд хөшүүрэг болно	- Хамрагдсан олон улсын хөтөлбөрийн тоо - Хөрөнгө татсан хэмжээ (тэрбум\$)
	"Уур амьсгалд тэсвэртэй үйлдвэрлэл"-ийн стандарт нэвтрүүлж, гэрчилгээжүүлэх тогтолцоо бий болгох	Байгальд ээлтэй үйл ажиллагааг олон нийтээр хүлээн зөвшөөрөх баталгаа бүрдэнэ	- Стандарт баталсан огноо - Гэрчилгээ авсан ААН-ийн тоо

Дунд хугацааны стратеги (2025–2030)

2025–2030 онд НҮТП нь дараах стратегийн зорилгуудыг хэрэгжүүлнэ. Эдгээр зорилго, зорилт нь үндэсний болон бүс нутгийн хөгжлийн бодлого, инновац, кластер хөгжүүлэлт, дотоод зах зээл ба экспортын бодлоготой уялдан бүрдсэн байна. Стратегийн зорилгууд болон зорилтуудын хүрээнд хэрэгжүүлэх төсөл, үйл ажиллагааг дараах хүснэгтүүдээр харууллаа.

Хүснэгт 1. 6. НҮТП-ийн дунд хугацааны стратегийн зорилго 1-ийн хүрэн дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр дүн

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
Стратегийн зорилго 1: Үйлдвэрлэл, технологийн кластерын бүтцийг бэхжүүлэх					
Зорилт 1.1: Паркийн инженерийн болон нийгмийн дэд бүтцийг бүрэн ашиглалтад оруулах	Инженерийн дэд бүтцийн өргөтгөл хийх (ус, дулаан, цахилгаан, бохир)	Үйлдвэрүүд бүрэн хүчин чадлаар холбогдох боломж бүрдэнэ	Дэд бүтцэд холбогдсон үйлдвэрүүдийн хувь	100%	2025–2026
	Нийгмийн дэд бүтцийн байгууламж барих (орон сууц, үйлчилгээний төв)	Ажиллах хүч тогтвортой байршиж, үйлчилгээний хүртээмж сайжирна	Шинэ байгууламжийн тоо	3	2025–2027
	Инженерийн шугам сүлжээний техник хяналтын систем суурилуулах	Үйлчилгээний найдвартай байдал сайжирна	Техник хяналтын системтэй шугамын хувь	100%	2026
	Нэгдсэн ДБТС (Дэд Бүтцийн Төвлөрсөн Систем) байгуулах	Төлөвлөлт, хяналт, удирдлагын уялдаа сайжирна	Нэгдсэн системтэй нэгжийн тоо	1	2025–2026

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	Олон улсын стандартын дагуу инженерийн сүлжээний зураглал хийх	Бүтээн байгуулалтын уялдаа хангагдана	Зураглалаар бүрэн хамрагдсан талбайн хувь	100%	2025
Зорилт 1.2: Барилгын материалын холбогдох үйлдвэрлэлүүдийн цогцолбор, бүсийг байгуулах	Барилгын материалын үйлдвэрлэлийн цогцолбор төлөвлөх, зургийн даалгавар боловсруулах	Кластер хөгжлийн суурь тавигдана	Батлагдсан зураг, ТЭЗҮ	1 иж бүрэн	2025
	Орчин үеийн технологитой тоосго, хөнгөн блокны үйлдвэр байгуулах	Импорт орлох бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ	Үйлдвэрийн тоо	1-2	2026-2028
	Шил, дулаан тусгаарлагч материалын туршилтын шугам нээх	Инновац бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт эхэлнэ	Туршилтын нэгж	1	2026
	Кластерын үндсэн гишүүдийг сонгон шалгаруулж нэвтрүүлэх	Үйлдвэрүүдийн уялдаа сайжирна	Нэвтэрсэн үйлдвэрүүдийн тоо	15	2025-2026
	Кластерын логистик, түүхий эдийн нийлүүлэлтийн төв байгуулах	Зардал буурч, үйлдвэрлэлийн үр ашиг нэмэгдэнэ	Нийлүүлэлтийн төвийн тоо	1	2028-2030
Зорилт 1.3: Үйлдвэрлэлийн орчныг стандартчилж, чанарын баталгаажуулалтыг хангах	Чанар, стандартын лаборатори байгуулах	Бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт, итгэлцэл нэмэгдэнэ	Баталгаажсан бүтээгдэхүүний тоо	50+	2026-2027
	Үйлдвэрлэлийн техникийн хяналтын тогтолцоо бүрдүүлэх	Үйлдвэрлэлийн алдаа буурч, чанар сайжирна	Тохирлын гэрчилгээтэй ААН-ийн тоо	30+	2026
	Судалгаа шинжилгээний төв ажиллуулах	Шинэ бүтээгдэхүүн, инновац хөгжүүлэлт идэвхэжнэ	Хийгдсэн судалгааны тоо	10	2025-2027
	Үйлдвэрүүдийн стандартад нийцсэн удирдамж боловсруулах	Үйлдвэрлэл стандартжиж, тэгш нөхцөл бүрдэнэ	Батлагдсан удирдамжийн тоо	5	2026
	Үйлдвэрүүдийн чанарын дотоод хяналтын сургалт явуулах	Ажилтнуудын ур чадвар нэмэгдэж, алдаа буурна	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо	Бүх ажилчид	2025-2026
Зорилт 1.4: Дагаж хөгжих ЖДҮ, технологийн инновац, гарааны бизнесийг	Бизнес инкубатор төв байгуулах	Гарааны бизнесүүдийн орчны дэмжлэг сайжирна	Инкубаторт хамрагдсан стартапын тоо	20	2026-2027
	ЖДҮ-д зориулсан түрээсийн талбай гаргах	Зардлын дарамт буурч, тогтвортой үйл ажиллагаа бүрдэнэ	Хамрагдсан ЖДҮ-ийн тоо	30	2025-2027

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
дэмжих таатай орчныг бүрдүүлэх	Санхүүгийн болон бизнес зөвлөгөөний баг ажиллуулах	Эдийн засгийн чадамжтай ААН-үүд нэмэгдэнэ	Зөвлөгөө авсан ААН-ийн тоо	100	2026-2027
	Стартап уралдаан, питч эвент жил бүр зохион байгуулах	Шинэ санаа, хөрөнгө оруулалт холбогдоно	Хамрагдсан багийн тоо	25+	2025-2030
	Инновац хөгжүүлэлтийн хамтарсан лаборатори байгуулах	Дагаж хөгжих бизнесүүдийн технологийн чадамж сайжирна	Лабораторид туршсан бүтээгдэхүүний тоо	30	2026-2028
Зорилт 1.5: Мэргэжлийн боловсон хүчний чадавхыг сайжруулах	Үйлдвэрлэлийн чиглэлийн сургалтын төв байгуулж, шинэ хөтөлбөр нэвтрүүлэх	Бэлтгэгдсэн мэргэжилтнүүдийн тоо нэмэгдэнэ	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо	300+	2025-2027
	Сургалт-үйлдвэрлэлийн хосолмол хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Ажилд орох ур чадвартай боловсон хүчний хангалт сайжирна	Хөтөлбөрт хамрагдсан төгсөгчдийн хувь	80%	2026-2030
	Мэргэжилтэн солилцооны хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Олон улсын туршлага, шилдэг практик нутагшина	Оролцсон мэргэжилтний тоо	50	2026-2028
	Үйлдвэрүүд дээр практик дадлагын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Оюутан, суралцагчдын практик чадвар дээшилнэ	Дадлагын тоо/жилд	50+	2025-2030
	Ажлын байрны байнгын үнэлгээ, мэргэжлийн ур чадварын оношилгоо нэвтрүүлэх	Чадавхад суурилсан хүний нөөцийн менежмент төлөвшинө	Үнэлгээ хийгдсэн ажилтны хувь	90%	2027-2030

Хүснэгт 1. 7. НҮТН-ийн дунд хугацааны стратегийн зорилго 2-ийн хүрэн дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр дүн

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
Стратегийн зорилго 2: Технологи, инновацыг чадавхыг хөгжүүлэх					
Зорилт 2.1: Судалгаа, шинжилгээ, инновацын төв байгуулах	Барилгын материалын шинжилгээний төвийн зураг төсөл боловсруулах, байгуулах	Судалгаа, туршилт, бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт хийх суурь бүтэц бүрдэнэ	Төвийн ашиглалтад орсон огноо	2026	2025-2026
	Барилгын материалын туршилт, баталгаажуулалтын лаборатори чанарын баталгаажуулалт авах	Туршилтын үр дүн олон улсын хүлээн зөвшөөрөлттэй болно	Итгэмжлэгдсэн лабораторийн статус	ISO/IEC 17025 стандарт хангасан	2027
	Барилгын материалын шинэ технологийн туршилтын багц бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх	Импорт орлох дотоодын инновац бүтээгдэхүүн бий болно	Хөгжүүлсэн шинэ бүтээгдэхүүний тоо	5	2026-2028
	Судалгааны багуудыг бүрдүүлэх, салбар лабораториудаар сүлжээ үүсгэх	Мэргэжлийн судалгаа-шинжилгээний хамтын ажиллагаа өргөжнө	Тус лабораторитой хамтран ажиллах байгууллагын тоо	10+	2025-2027
	Шинжилгээний үр дүнд суурилсан технологийн зөвлөмжийн сан гаргах	Бүтээгдэхүүн сайжруулалт, стандартчилалд судалгаа шууд нөлөөлөх боломж бүрдэнэ	Зөвлөмж гаргасан судалгааны тайлангийн тоо	20+	2026-2030
Зорилт 2.2: Технологи, инновацыг дэмжих	Инкубаторын хүчин чадлыг 2 дахин нэмэгдүүлэх	Илүү олон стартап, инновац бизнес хөгжих боломжтой болно	Хамрагдсан гарааны бизнесийн тоо	20	2026-2028
	Технологи дамжуулах төв байгуулах	Шинжлэх ухаан-бизнесийн уялдаа сайжирна, дотоодын технологи зах зээлд хүрнэ	Хөрвүүлэгдсэн технологийн тоо (R&D → Business)	10	2026-2028
	Инновацын багуудын хамтарсан төслийн санхүүжилтийн схем боловсруулах	Шинэлэг санаа бодит үйлдвэрлэлд хүрэх хөрөнгө оруулалтын боломж нэмэгдэнэ	Хамтран хэрэгжүүлсэн инновацын төслийн тоо	15	2025-2030
	Инновацын патент, лицензийн үйлчилгээний систем ажиллуулах	Шинэ технологи, бүтээгдэхүүний эрх зүйн хамгаалалт сайжирна	Патентжуулсан санааны тоо	10	2026-2029

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	Инновацийн уралдаан, хурдасгуур (accelerator) хөтөлбөр зохион байгуулах	Залуу инженер, технологичдод хөрөнгө оруулалт татах боломж бүрдэнэ	Уралдаанд оролцсон баг / хамт олон	50+	2026-2030
Зорилт 2.3 – Орчин үеийн үйлдвэрлэлийн технологи нэвтрүүлэх	Үйлдвэрлэлийн робот, автомат удирдлагын системийн туршилтын төсөл хэрэгжүүлэх	Дижитал шилжилтийн кейс бий болж, бусад үйлдвэрт загвар болно	Туршилтад оролцсон үйлдвэрүүдийн тоо	1	2026-2027
	IoT болон хяналтын ухаалаг төхөөрөмжийг үйлдвэрлэлийн шугамд суурилуулах	Өгөгдөлд суурилсан хяналт, шийдвэр гаргалт сайжирна	IoT суурилуулсан нэгжийн тоо	30	2026-2030
	AI/ML шийдлийг ашигласан чанарын хяналтын программ хангамж нэвтрүүлэх	Алдаа буурч, стандартын гажуудал автоматаар илэрдэг болно	Автомат хяналттай шугамын эзлэх хувь	50%	2027-2030
	Үйлдвэрийн ухаалаг шийдэлтэй (smart factory) бүтээн байгуулалт эхлүүлэх	Дэвшилтэт технологид суурилсан “парк доторх парк” концепц хэрэгжинэ	Ухаалаг үйлдвэрлэлийн шинэ нэгжийн тоо	3	2026-2029
	Үйлдвэрлэлд хийгдсэн технологийн өөрчлөлтөөс үүссэн бүтээмжийн өсөлтийг хянах систем нэвтрүүлэх	Технологийн хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг үнэлэх боломжтой болно	Нэгжид ногдох бүтээмжийн өсөлт (%)	+20%	2027-2030
Зорилт 2.4 – Хамтарсан инновацын төслүүд хэрэгжүүлэх	Их, дээд сургуулиудтай хамтран инновацын хамтарсан судалгаа, хөгжүүлэлтийн төсөл хэрэгжүүлэх	Судалгаанд суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ бий болно	Хамтарсан хэрэгжсэн төслийн тоо	10	2025-2030
	ААН-сургалтын байгууллагын консорциум байгуулж жил бүр төсөл сонгон шалгаруулах	Хувийн хэвшил-академик хамтын ажиллагаа институцийн түвшинд уялдаатай болно	Консорциумд оролцсон талуудын тоо	15+	2026-2030
	“Industry-Academia Lab” буюу хамтарсан лаборатори ажиллуулах	Инновацын туршилт, Шинэ бүтээгдэхүүн боловсруулах орчин бий болно	Шинэ бүтээгдэхүүн боловсруулсан тоо	20	2025-2028
	Технологийн сорил, баталгаажуулалтын нээлттэй платформ хөгжүүлэх	ААН-үүд шинэ технологио зах зээлд гаргахын өмнө сорьж, баталгаажуулах боломжтой болно	Сорилд хамрагдсан шинэ технологийн тоо	30	2026-2030

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	Инновацийн хамтарсан хөрөнгө оруулалтын сан үүсгэх	Эрсдэлтэй боловч ирээдүйтэй санаа, төсөлд эх үүсвэр бий болно	Хөрөнгө оруулсан инновацийн стартап/төсөл	10+	2027-2030
Зорилт 2.5: Дотоодын технологийн чадварыг нэмэгдүүлэх	Инженер, техникийн ажилтнуудад зориулсан нарийн мэргэшлийн сургалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Үйлдвэрлэлд шаардагдах өндөр ур чадвартай боловсон хүчин бэлтгэгдэнэ	Сургалтад хамрагдсан техникийн ажилтны тоо	300+	2026-2030
	Олон улсын технологийн сургалт, солилцооны хөтөлбөрт оролцох инженерүүдийг дэмжих	Дотоодын боловсон хүчин олон улсын шилдэг туршлага нутагшуулах чадавхтай болно	Гадаадад сургалтад хамрагдсан мэргэжилтний тоо	50	2025-2030
	Үйлдвэрийн практик ур чадварын сургалтын төв байгуулах	Хөдөлмөрийн зах зээлд шууд бэлтгэгдэх мэргэжилтэн, дадлагын орчин бүрдэнэ	Төвд дадлага хийсэн суралцагчдын тоо	300+	2026-2029
	Технологийн мэргэжлийн үнэлгээ, чадамжийн гэрчилгээжүүлэлт нэвтрүүлэх	Ажилтнуудын мэдлэг, ур чадварыг баталгаажуулах стандарт тогтоно	Сертификат олгосон ажилтны тоо	200	2027-2030
	Сургагч багшийн хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Дотооддоо сургалт явуулах, тогтвортой чадамж хөгжүүлэх боломж бүрдэнэ	Бэлтгэгдсэн сургагч багшийн тоо	30	2025-2028

Хүснэгт 1. 8. НҮТН-ийн дунд хугацааны стратегийн зорилго 3-ын хүрэн дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр дүн

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
Стратегийн зорилго 3: Зах зээл, экспортын сувгийг өргөтгөх					
Зорилт 3.1: Дотоод зах зээлийн эрэлт хангах	Нийслэл болон зүүн бүсийн дэд бүтцийн төслүүдийн материалын хэрэгцээг тодорхойлох судалгаа хийх	Эрэлтэд суурилсан үйлдвэрлэлийн төлөвлөлт бий болно	Судалгаанд хамрагдсан төсөл, зах зээлийн тоо	30+ төсөл	2025-2027
	Төсөлд нийлүүлэх бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн шугамуудыг өргөтгөх	Дотоодын хэрэгцээг хангасан тогтвортой нийлүүлэлт бүрдэнэ	Өргөтгөсөн үйлдвэрлэлийн хүчин чадал	+30%	2026-2028
	Барилгын томоохон төсөл, хот байгуулалтын байгууллагуудтай урт хугацааны гэрээ байгуулах	Тогтмол борлуулалт, тогтвортой орлого, түншлэл бүрдэнэ	Байгуулсан урт хугацааны гэрээний тоо	10+ гэрээ	2025-2027
	Дотоодын зах зээлд зориулсан бүтээгдэхүүний ангилал, стандартыг оновчлох	Борлуулалт нэмэгдэж, бүтээгдэхүүн хэрэглэгчийн хэрэгцээнд нийцнэ	Стандартад нийцсэн шинэ бүтээгдэхүүний тоо	5	2026-2029
	Нийслэл болон орон нутгийн барилгын кластер байгууллагуудтай стратегийн түншлэл тогтоох	Зөвхөн нийлүүлэгч бус, хөгжлийн хамтрагч болох шинэ хэлбэр төлөвшинө	Түншлэлийн санамж бичиг, гэрээний тоо	15	2025-2027
Зорилт 3.2: Экспортын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх	Экспортын бүтээгдэхүүнд тохирох түүхий эд, технологийн судалгаа хийх	Зах зээлд тохирсон өндөр чанартай бүтээгдэхүүний хөгжүүлэлт эхэлнэ	Хийгдсэн техник-эдийн засгийн үндэслэл, технологийн судалгааны тоо	5	2025-2026
	ЕАЭЗХН, Ази, Зүүн өмнөд Азийн орнуудад чиглэсэн экспортын стратеги боловсруулах	Тодорхой зах зээлийг онилсон борлуулалтын төлөвлөгөөтэй болно	Экспортын зах зээлд чиглэсэн стратеги, төлөвлөгөөний тоо	3 бүс/орон	2026-2027
	Экспортын зориулалттай барилгын бүтээц, бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн шугам байгуулж, турших	Экспортод гарах боломжтой бүтээгдэхүүн бодитоор үйлдвэрлэгдэнэ	Туршилтын үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний тоо	10	2026-2028

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	Гадаад зах зээлд зориулсан сав баглаа боодол, шошго, таних тэмдэгтэй брэнд хөгжүүлэх	Бүтээгдэхүүний танигдах чадвар, хэрэглэгчийн итгэл нэмэгдэнэ	Хөгжүүлсэн экспортын брэндийн тоо	3	2027-2029
	Экспортын дэмжих үйлчилгээнүүдийн цогц багц бий болгох (гааль, логистик, зөвлөгөө)	Экспортлогч ААН-үүдийн зардал буурч, гарц нэмэгдэнэ	Экспортын үйлчилгээнд хамрагдсан ААН-ийн тоо	20	2026-2030
Зорилт 3.3: Олон улсын түвшинд хүлээн зөвшөөрөгдөх сорилт, гэрчилгээний систем бий болгох	Олон улсын стандарт (ISO, EN, ASTM гэх мэт)-ын шаардлагыг хангах лабораторийн хүчин чадал бий болгох	Экспортын бүтээгдэхүүнүүдийг олон улсын сорилд хамруулах нөхцөл бүрдэнэ	Хамрагдсан олон улсын стандартын тоо	10+	2025-2027
	Гадаад сорилын төвүүдтэй хамтын ажиллагаа, харилцан зөвшөөрөх хэлэлцээр байгуулах	Монголд хийсэн шинжилгээг гадаадад хүлээн зөвшөөрөх боломжтой болно	Хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан сорилын төвүүдийн тоо	5	2026-2028
	Экспортын зориулалттай бүтээгдэхүүний гэрчилгээжүүлэлтийн багц үйлчилгээ нэвтрүүлэх	ААН-үүдэд экспортын чадамж олгох үйлчилгээний платформ бүрдэнэ	Сертификат авсан бүтээгдэхүүний тоо	25	2026-2029
	Гэрчилгээний төвийг итгэмжлүүлж, ISO/IEC 17065 стандартын дагуу ажиллуулах	Хөндлөнгийн, баталгаажсан гэрчилгээ олгох эрх бүхий төвтэй болно	Итгэмжлэлийн гэрчилгээний статус	Албан ёсны итгэмжлэгдсэн	2027-2029
	Бүтээгдэхүүнд CE, EAC, CCC зэрэг бүс нутгийн экспортын тэмдэглэгээ авах аргачлал боловсруулж, зааварчилгаа өгөх	Экспортын техникийн саад тотгор багасна	Хамрагдсан ААН-ийн тоо / сургалтын материалын тоо	50 ААН	2026-2030
Зорилт 3.4: Гадаад хамтын ажиллагаа, маркетингийг өргөжүүлэх	НҮТП-ийн нэрийн өмнөөс олон улсын барилгын материалын үзэсгэлэнд жил бүр оролцох	Бүтээгдэхүүний танигдах чадвар нэмэгдэж, гадаад харилцаа өргөжнө	Оролцсон үзэсгэлэнгийн тоо	Жилд 1 удаа	2025-2030
	Гадаадын хөрөнгө оруулагчид, бизнес эрхлэгчдэд зориулсан	Шууд хөрөнгө оруулалт татах, түншлэл үүсэх нөхцөл бүрдэнэ	Форумд оролцогч хөрөнгө оруулагчийн тоо	50+ оролцогч / жил	2025-2030

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	"Investor Day" форум зохион байгуулах				
	Олон улсын маркетингийн агентлаг, худалдааны төлөөлөгчийн газартай стратегийн гэрээ байгуулах	Зах зээлийн талаарх мэдээлэл, худалдан авагчийн сүлжээ үүснэ	Байгуулсан стратегийн түншлэлийн гэрээний тоо	5	2026-2028
	НҮТП-ийн гадаад сурталчилгааны вэбсайт, мультимедиа контент, олон хэл дээрх каталог хөгжүүлэх	Гадаад худалдан авагч, түншүүдэд хүртээмжтэй мэдээллийн орчин бүрдэнэ	Хандалтын тоо, татан авсан материалын тоо	10,000+ хандалт	2025-2026
	Монголын дипломат төлөөлөгчийн газар, худалдааны танхимуудтай хамтарсан сурталчилгаа зохион байгуулах	Үндэсний түвшний сурталчилгаагаар дэмжигдсэн экспорт, хөрөнгө оруулалт нэмэгдэнэ	Хамтран зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	12 арга хэмжээ	2025-2030
Зорилт 3.5: Борлуулалтын суваг, дэд бүтцээ сайжруулах	НҮТП-ийн брэнд, лого, бүтээгдэхүүний таних тэмдэг, нийтлэг дизайн боловсруулах	Хэрэглэгчийн итгэлцэл нэмэгдэж, зах зээлийн өрсөлдөх чадвар дээшилнэ	Хөгжүүлсэн брэнд, дизайн концепцийн тоо	1 иж бүрэн багц	2025
	Борлуулалтын төв (distribution hub) байгуулах, бүсчилсэн логистикийн шийдэл хэрэгжүүлэх	Бүтээгдэхүүний хүргэлт хурдсаж, зардал буурна	Төвийн үйл ажиллагаанд хамрагдсан ААН-ийн тоо	50+	2026-2028
	Барилгын материалын онлайн худалдааны платформ хөгжүүлэх	Хүртээмж нэмэгдэж, B2B болон B2C сувгаар шууд борлуулалт өргөжнө	Цахим платформын идэвхтэй хэрэглэгчийн тоо	10000+	2026-2030
	Борлуулалтын багийг мэргэшүүлж, сургалт, урамшууллын систем нэвтрүүлэх	Борлуулалтын багийн бүтээмж, ур чадвар сайжирна	Борлуулалтын өсөлтийн хувь / Сургалтад хамрагдсан ажилтны тоо	+25% өсөлт / 50 ажилтан	2025-2028
	Барилгын материалын бөөний, жижиглэн борлуулалтын сүлжээтэй урт хугацааны түншлэл байгуулах	Үндэсний хэмжээнд тогтвортой зах зээлийн сувагтай болно	Түншлэлийн хэлэлцээрийн тоо	20+ байгууллага	2025-2030

Хүснэгт 1. 9. НҮТП-ийн дунд хугацааны стратегийн зорилго 4-ийн хүрэн дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр дүн

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
Стратегийн зорилго 4: НҮТП-ийн чадавхыг бэхжүүлэх					
Зорилт 4.1: Менежмент, үйл ажиллагааны ил тод байдлыг дэмжих	Засаглалын бүтцийн үнэлгээ хийж, шинэчлэлтийн стратеги боловсруулах	Удирдлагын бүтэц, шийдвэр гаргалт оновчтой, хариуцлагатай болно	Шинэчлэгдсэн дүрэм, журам, бүтэц батлагдсан эсэх	1 иж бүрэн шинэчлэл	2025-2026
	Удирдлага болон үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангах цахим тайлагналын систем хөгжүүлэх	Ашиг сонирхлын зөрчил, мэдээллийн тэгш хүртээмж сайжирна	Тайлан, мэдээллийн цахим хандалтын тоо	10,000+ хандалт	2025-2027
	Нийтийн мэдээллийн ил тод байдал, бизнесийн ёс зүйн сургалт, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Соёл, хандлага төлөвшиж, хариуцлага сайжирна	Сургалтад хамрагдсан ажилтан, ААН-ийн тоо	100+	2025-2028
	Аж ахуйн нэгжүүдийн гэрээ, тендерийн ил тод байдлын нэгдсэн портал нэвтрүүлэх	Шилэн ажиллагаа төлөвшинө, бизнесийн итгэлцэл нэмэгдэнэ	Ил тод байршуулсан тендерийн тоо	100% гэрээ цахимжсан	2026
	Засаглалын хяналт-шинжилгээний хараат бус зөвлөлийг байгуулах	Хөндлөнгийн хяналт, бодлогын зөвлөмжийн үр ашиг дээшилнэ	Хурлын тоо, гаргасан зөвлөмж, хүлээсэн хариуцлагын тоо	4 хурал/жил, 20+ зөвлөмж	2025-2030
Зорилт 4.2: Хүний нөөцийн чадавхыг нэмэгдүүлэх	Чадамжид суурилсан хүний нөөцийн стратеги боловсруулах, хэрэгжүүлэх	Ажилтан бүрийн ур чадвар, гүйцэтгэлд тулгуурласан HR менежмент төлөвшинө	Стратеги баримт бичиг, дагалдах хэрэгжилтийн төлөвлөгөө	1 иж бүрэн баримт бичиг	2025-2026
	Удирдах ажилтнуудын манлайлал, хариуцлагын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Удирдлагын гүйцэтгэл, шийдвэрийн чанар сайжирна	Сургалтад хамрагдсан удирдах албан тушаалтны хувь	100%	2025-2027
	Урамшуулал, карьер хөгжлийн шатлалт тогтолцоо бүрдүүлэх	Ажилтан тогтвортой байдал, бүтээмж өснө	Сэтгэл ханамжийн судалгааны эерэг хариултын хувь	≥80%	2026-2030

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	Дижитал хүний нөөцийн систем нэвтрүүлж, ажлын гүйцэтгэл, бүтээмжийн хяналтыг сайжруулах	Ил тод, бодит өгөгдөлд тулгуурласан үнэлгээ хийгдэнэ	Системийн хамрагдалт, тайлагналын давтамж	100% баг хамрагдсан	2026–2029
	Хүний нөөцийн бодлогын тогтвортой байдлыг хангах журмууд шинэчлэх, ISO 30414 стандарттай уялдуулах	Байгууллагын хүний нөөцийн соёл, тогтолцоо олон улсын түвшинд нийцнэ	Хамарсан журмын тоо, ISO нийцлийн үнэлгээ	10 журам шинэчилнэ	2027–2030
Зорилт 4.3 – Цахим засаглал, дижитал менежментийг хөгжүүлэх	ERP (Enterprise Resource Planning) систем нэвтрүүлэх	Санхүү, нөөц, хүний нөөцийн нэгдсэн удирдлага сайжирна	ERP системийг бүрэн ашиглаж буй албадын хувь	100%	2025–2026
	Паркийн удирдлагын шийдвэр гаргалтад дата аналитикийг ашиглах BI систем нэвтрүүлэх	Хурдан, шинжилгээнд суурилсан шийдвэр гаргалт төлөвшинэ	BI тайлангийн давтамж, хэрэглээний индекс	Сард 4+ тайлан	2026-2028
	Үйлдвэр бүрийн өгөгдөлд суурилсан дижитал хяналтын төв байгуулах	Үйл ажиллагааны уялдаа, шуурхай хяналт бодит цагт хийгдэнэ	Хяналтын төвөөс хянаж буй нэгжийн тоо	100% нэгж	2026-2029
	Цахим оффис, баримт бичгийн удирдлагын систем нэвтрүүлэх	Баримт бичиг, шийдвэрийн ил тод байдал, давхардал буурна	Баримт бичгийн удирдлагын системд байршуулсан баримт бичгийн тоо	10,000+ баримт	2025-2027
	Паркийн дижитал хөгжлийн стратегийг боловсруулах, олон улсын ISO 27001 стандартад нийцүүлэх	Цахим менежмент аюулгүй, тогтвортой, стратегитай болно	ISO нийцлийн түвшин, стратегийн баталсан хувилбар	1 стратеги, ISO баталгаа жуулалт	2027-2030
Зорилт 4.4: Санхүү, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих тогтолцоог бэхжүүлэх	Гадаад, дотоодын технологи дамжуулах байгууллагуудтай стратегийн санамж бичиг байгуулах	Паркийн технологийн чадавх гадаад эх үүсвэрээр тэлэгдэнэ	Байгуулсан түншлэлийн гэрээ, тоо	15+	2025–2029
	Бизнес-хөдөлмөрийн холбоод, худалдааны танхимуудтай тогтмол зөвлөлдөх уулзалт зохион байгуулах	Шийдвэр гаргалт ба хэрэгжилтэд олон талын оролцоо хангагдана	Жил бүр зохион байгуулагдсан уулзалтын тоо	2–4 уулзалт / жил	2025-2030

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	Судалгааны байгууллага, их дээд сургуулиудтай салбар дундын хамтарсан платформ байгуулах	Судалгаа, инновац, хүний нөөцийн хамтын ажиллагаа бодитоор хэрэгжинэ	Платформд хамрагдсан байгууллагын тоо	10	2026-2028
	Олон улсын байгууллага, хөтөлбөртэй түншлэлд суурилсан төсөл хэрэгжүүлэх	Гадаадын хөрөнгө, ноу-хауг шингээх боломж бүрдэнэ	Гадаадын хамтарсан төсөл, санхүүжилтийн тоо	5 төсөл	2026–2030
	Орон нутгийн засаг захиргаа, төрийн агентлагуудтай стратегийн уялдаатай хамтран ажиллах бодлого хэрэгжүүлэх	Төрийн бодлого, паркийн хөгжлийн уялдаа сайжирна	Хамтран хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, бодлогын уялдааны тоо	10+	2025–2030
Зорилт 4.5: Технологи мэдээллийн систем нэвтрүүлэх	НҮТП-ийн мэдээллийн нэгдсэн платформ (веб, апп, сошиал, медиа) шинэчлэх	Хүртээмжтэй, хялбар ойлгогдох, ил тод харилцаа бүрдэнэ	Вэбсайтын хэрэглэгчийн тоо, шинэ контентын давтамж	10,000+ хэрэглэгч	2025–2026
	Олон нийтийн санал авах, хариу өгөх “иргэдийн саналын дижитал хайрцаг” нэвтрүүлэх	Идэвхтэй оролцоо, саналд суурилсан сайжруулалт бий болно	Хариу өгсөн саналын хувь	90%+	2026–2028
	Нээлттэй хаалганы өдөрлөг, оролцогч талуудын уулзалт тогтмол зохион байгуулах	Олон нийтийн итгэлцэл, мэдлэг нэмэгдэнэ	Жил бүр зохион байгуулсан уулзалтын тоо	Жилд 2 удаа	2025–2030
	Паркийн сошиал, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслийн контент хөгжүүлэлт, мэдээ түгээлтийг өргөтгөх	НҮТП-ийн үнэт зүйл, бодит байдал олон нийтэд таниулна	Дагагч, хандалт, органик түгээлтийн үзүүлэлт	50,000+ дагагч	2025-2027
	Мэдээлэлтэй байх эрхийг хангах зорилгоор олон нийтэд зориулсан инфографик, тайлбар бичиг, видеонууд бүтээх	Иргэдийн мэдээлэлд суурилсан оролцоо, саналын чанар сайжирна	Бүтээсэн контентын тоо, хандалт	100+ контент	2025–2028

Хүснэгт 1. 10. НҮТП-ийн дунд хугацааны стратегийн зорилго 5-ын хүрэн дэх зорилт, үйл ажиллагаа, үр дүн

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
Стратегийн зорилго 5: Ногоон хөгжил, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангах, нийгмийн хариуцлагыг хэрэгжүүлэх					
Зорилт 5.1 – Хог хаягдал ангилан ялгах, дахин боловсруулах	Ангилан ялгах хаягдлын нэгдсэн журам баталж хэрэгжүүлэх	Үйлдвэр бүр хаягдлаа ангилан ялгаж, дахин боловсруулах нөхцөл бүрдэнэ	Ангилсан хог хаягдлын эзлэх хувь	≥80%	2025-2028
	Дахин боловсруулах цех байгуулах /тусгай зориулалт бүхий/	Хаягдлыг ашиглах, нэмүү өртөг шингээсэн бүтээгдэхүүн бий болно	Боловсруулсан хаягдлын хэмжээ (тонн)	1000 тн/жил	2026–2028
	Цэвэрлэх байгууламжийн зураг төсөл, хэрэгжилтийн төсөл боловсруулж, хэрэгжүүлэх	Усны бохирдол буурч, дахин ашиглалт боломжтой болно	Цэвэрлэгдэж буй хаягдал усны хэмжээ	90%	2026–2029
	Аж ахуйн нэгжүүдэд зориулсан байгальд ээлтэй хог хаягдлын боловсруулалтын сургалт явуулах	Үйлдвэрүүдийн хандлага, хэрэгжилт бодитоор сайжирна	Сургалтад хамрагдсан ААН-ийн тоо	50+	2025-2027
	Паркийн хэмжээнд “ногоон бүтээгдэхүүн”-ийн шалгуур үзүүлэлт тогтоож, урамшууллын механизм хэрэгжүүлэх	Байгальд ээлтэй үйлдвэрлэл рүү өөрчлөлт хандлага хурдасна	Ногоон урамшуулалд хамрагдсан үйлдвэрүүдийн тоо	20	2027–2030
Зорилт 5.2 – Эрчим хүчний үр ашиг, сэргээгдэх эрчим хүчний төслүүд хэрэгжүүлэх	Нарны цахилгаан станцын техник эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл боловсруулах	Үйлдвэрлэлд сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэр ашиглах суурь тавигдана	Боловсруулсан ТЭЗҮ, зураг төсөл	1 иж бүрэн	2025-2026
	Паркийн дотоод хэрэглээний 30%-ийг нарны эх үүсвэрээр хангах туршилтын төсөл хэрэгжүүлэх	Эрчим хүчний өртөг буурч, байгальд ээлтэй шийдэл төлөвшинө	Сэргээгдэх эрчим хүчээр хангагдсан хэрэглээний эзлэх хувь	30%	2026-2028
	Салхины эрчим хүч ашиглах боломжийг судалж, туршилтын төслийг эхлүүлэх	Эрчим хүчний төрөлжилт, нөөцийн тогтвортой байдал хангагдана	Суурилуулсан салхин турбин / хүч чадал (kW)	500 kW	2027–2030
	Үйлдвэрүүдэд эрчим хүч хэмнэлтийн аудит хийх, зөвлөмж өгөх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Эрчим хүчний хэмнэлт бодитоор хэмжигдэнэ	Аудит хийсэн үйлдвэрүүдийн тоо	50+	2025–2027

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	Ногоон эрчим хүч хэрэглэгчдэд татварын болон тарифын урамшуулал олгох бодлогын санал боловсруулах	ААН-үүд ногоон шилжилт хийхэд идэвхтэй оролцоно	Хөнгөлөлт авсан ААН-ийн тоо	20	2027-2030
Зорилт 5.3: Байгаль орчны удирдлагын системийг бэхжүүлэх	ISO 14001 стандартад нийцсэн Байгаль орчны удирдлагын тогтолцооны гарын авлага, журам боловсруулж хэрэгжүүлэх	Үйлдвэрлэлд тогтвортой хөгжлийн зарчим бодитоор хэрэгжинэ	Стандартад нийцсэн ААН-ийн тоо	30	2025-2027
	Үйлдвэр бүрийн байгаль орчны эрсдэлийн үнэлгээг хийх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Сөрөг нөлөөллийг урьдчилан илрүүлж, бууруулах системтэй болно	Хамрагдсан үйлдвэрүүдийн тоо	50+	2026-2027
	Агаар, ус, хөрсний хяналтын онлайн мониторингийн систем суурилуулах	Байгаль орчны төлөв байдал бодит цагт хянагдана	Мониторинг хийгдэж буй үзүүлэлтийн тоо	10	2026-2028
	Байгальд ээлтэй техник, технологи ашиглаж буй ААН-д урамшууллын бодлого хэрэгжүүлэх	Эерэг хандлага, сайн туршлага тогтмолжино	Урамшуулал авсан байгууллагын тоо	20	2027-2030
	Байгаль орчны мэдээллийн тайлан, хяналтын ил тод байдлын платформ хөгжүүлэх	Иргэд, оролцогч талууд мэдээллийг чөлөөтэй хянах боломжтой болно	Ил тайлагнасан үзүүлэлтийн тоо, платформын хандалт	10+ тайлан / жил	2026-2030
Зорилт 5.4: Ногоон байгууламж, амьдрах орчныг сайжруулах	Паркийн ерөнхий төлөвлөгөөнд ногоон байгууламж, амралтын орчны бүсчлэл тодорхойлох	Эрүүл, тав тухтай, байгальд ээлтэй ажлын болон амьдрах орчин бүрдэнэ	Бүсчилсэн нийт ногоон байгууламжийн хэмжээ	5 га	2025-2026
	Цэцэрлэгт хүрээлэн, ногоон зурвас, мод үржүүлгийн бүс байгуулж моджуулалт хийх	Агаарын чанар сайжирч, экологийн тэнцвэр хангагдана	Тарьсан модны тоо	10,000 ширхэг	2026-2028
	Албан бус амралт, спортын зориулалттай талбай, сүүдрэвч, сууц байгуулах	Ажилчдын сэтгэл ханамж, бүтээмж дээшилнэ	Амралтын байгууламжийн тоо	10	2025-2027
	Гэрэлтүүлэг, камер, хог ангилан хаях ухаалаг хогийн сав бүхий ногоон орчны систем суурилуулах	Аюулгүй, цэвэр, ухаалаг хүрээлэн буй орчин бүрдэнэ	Суулгасан төхөөрөмжийн тоо	200 ширхэг	2026-2029

Зорилт	Үйл ажиллагаа	Үр дүн (Outcome)	Шалгуур үзүүлэлт (KPI)	Зорилтот түвшин	Хэрэгжүүлэх хугацаа
	Ногоон орчны менежментийн дотоод дүрэм, арчилгааны төлөвлөгөө боловсруулж мөрдүүлэх	Байнгын арчилгаа, тогтвортой менежмент хэрэгжих нөхцөл бүрдэнэ	Сар бүр хийсэн арчилгааны тоо, гүйцэтгэлийн хувь	100%	2025-2030
Зорилт 5.5: Нийгмийн хариуцлагыг хэрэгжүүлэх	Төрийн үйлчилгээний “Нэг цэгийн төв” байгуулах (иргэний бүртгэл, татвар, НДШ гэх мэт)	Ажиллагсдад төрийн үйлчилгээ хүртээмжтэй, шуурхай болно	Үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжийн хувь	≥90%	2027-2028
	Нийтийн тээврийн шинэ чиглэл нээх, нийслэлийн тээврийн системтэй уялдуулах	Ажилчдын зорчих нөхцөл сайжирна, замын ачаалал буурна	Хамрагдсан зорчигчийн тоо / өдөр	1000	2025-2027
	Ажилчдын орон сууцны хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, түрээсийн болон өмчлөх хэлбэрийг дэмжих	Паркийн оршин суугчийн тоо нэмэгдэж, нийгмийн тогтвортой байдал хангагдана	Ашиглалтад орсон байрны тоо	200 өрх	2026–2030
	Паркийн ажиллагсад, оршин суугчдад зориулсан эрүүл мэнд, спортын үйлчилгээ бүхий төв байгуулах	Ажилчдын эрүүл мэнд, амьдралын чанар дээшилнэ	Үйлчилгээ авсан иргэдийн тоо	2,000 хүн / жил	2026–2029
	Нийгмийн эрсдэлийн үнэлгээ хийж, эмзэг бүлгийн оролцоог хангах бодлого хэрэгжүүлэх	Тэгш хамруулалт, олон нийтийн дэмжлэг нэмэгдэнэ	Бодлогоор хамрагдсан оролцогчийн тоо	500+	2025–2030

БҮЛЭГ II. МЕНЕЖМЕНТ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ТҮНШЛЭЛИЙН ЗАГВАР

2.1. “Налайхын УТП”-ийн УТП-ийн бүтэц, засаглалын хувилбар

Паркийн хөгжлийн бодлого, стратегийн зорилтуудын хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ хийж, жил бүрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөндөө тусгаж ажиллах нь тус хамт олны үүрэг болно.

Паркийн удирдлагын схем, мэргэжлийн чиглэл, удирдлага өгөх болон хамтран ажиллах байгууллагуудыг нарийвчлан гаргаж байгаа нь парк, түүний үйл ажиллагаатай хамаарах хүрээнд кластерийн удирдлагыг нэвтрүүлэх, логистик төв байгуулах боломжийг тодорхойлоход чиглэж байгаа болно.

УТП-ийн захиргаанд Хөгжлийн төлөвлөлтийн хэлтэс ажиллах бөгөөд тэд дараах ажил үүрэг гүйцэтгэнэ. Үүнд:

1. Шинэ төлөвлөгөө боловсруулахдаа одоо байгаа ажлын гүйцэтгэлээс ямар сургамж авах ёстойг тодорхойлох,
2. Олон улсын жишиг, туршлага дээр үндэслэн, илүү хүртээмжтэй өсөлт, тогтвортой хөгжил, дунд хугацааны төлөвлөгөөний зорилтот түвшин, хүрэх ёстой үр дүнг биелүүлэхэд шаардлагатай стратеги, бодлого, хөтөлбөрийг тодорхойлж, ач холбогдлоор эрэмбэлэх. Хөтөлбөр, стратегид давхардал, өөр хоорондын зөрчил гарахгүй байхын тулд баримтлах зарчмыг тодорхойлох.
3. Улс орны нөхцөл байдал, хөрөнгө нөөцийн бололцоо, хэрэгжилтэд гарч болзошгүй саад бэрхшээл зэрэгтэй холбоотой авах арга хэмжээ, мэдээллийг судлан үнэлэх, жил бүрийн төлөвлөгөөний зорилтыг хэрэгжүүлэх авах арга хэмжээг боловсруулах
4. Бодлого, стратеги, хөтөлбөрийн талаар зөвлөмж боловсруулж УТП-ийн хөгжлийн төлөвлөлтийн буюу Удирдах зөвлөлд танилцуулах.

Мэргэжлийн ажлын хэсгүүд байгуулагдвал дараах ажил үүрэг гүйцэтгэнэ. Үүнд:

1. Хөгжлийн төлөвлөлтийн хэсэг, дэд хэсгүүд тус тусын ажил үүргийн хүрээнд хамаарах одоо хэрэгжиж буй бодлого, хөтөлбөрийн үр нөлөөг судлан шинжлэх, одоо мөрдөгдөж буй төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцад тулгарсан асуудал, бэрхшээлийг тодорхойлох, дүн шинжилгээ хийх;
2. Уг дүн шинжилгээндээ үндэслэн баримтлах стратеги буюу арга замыг заасан баримт бичгийн төсөл боловсруулж, холбогдох төлөвлөлтийн хэлтэст танилцуулж хэлэлцүүлэх,
3. Стратеги буюу арга замыг заасан баримт бичиг боловсруулахад зориулан холбогдох фокус бүлгүүдээс санал, мэдээлэл авах ажлыг зохион байгуулах.

Төлөвлөгөөт хугацааны туршид хэрэгжүүлэх төслийн ерөнхий саналыг хүлээж авах хэрэгтэй. Эдгээр төслийн саналд дараах зүйлийг хамруулсан байх шаардлагатай. Үүнд:

- Одоо хэрэгжиж буй төлөвлөгөөнд орсон, цаашид үргэлжлэх төслүүд,
- Шинэ төслүүд
- Төлөвлөгөөт хугацааны орлого, зардал, үр ашгийн тооцоо
- Хөгжлийн төлөвлөлтөд болон төслийг газар дээр нь хэрэгжүүлэхэд тулгарч болзошгүй асуудал, бэрхшээл,

Уг төлөвлөгөө нь эдгээр төслүүд, тэдгээрийн орлого, зардлын тооцоог нэгтгэнэ. Энэ хүрээнд ирсэн мэдээллийг нэгтгэснээр УТП-ийн хэмжээний эдийн засгийн үзүүлэлтийн нэгтгэл, хүрэх үр дүн, төлөвлөгөөт зардлын дээд хязгаарт зохих нэмэлт өөрчлөлт оруулах үндэслэл болно.

Ингээд зөвшилцсөний дараа Хөгжлийн төлөвлөлтийн зөвлөлд дараах асуудлыг танилцуулж хэлэлцүүлнэ. Үүнд:

- Хөгжлийн тулгуур зорилтууд, стратегиуд, хүрэх ёстой үр дүн
- Төлөвлөгөөнд тусгах макро-эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийн хүрэх ёстой түвшин
- Санал болгож буй хөтөлбөр, төслүүд, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх арга зам

Хөгжлийн төлөвлөлтийн зөвлөл (ХТЗ) бол тус УТП-ийн хөгжлийн төлөвлөгөөг төрийн бодлого, үндэсний хэмжээний төлөвлөгөөтэй уялдуулах үүрэг бүхий мэргэжлийн удирдлага юм. ХТЗ нь хөрөнгө нөөц хуваарилах асуудлаар зөвлөмж гаргах үүрэгтэй ба хөгжлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавина. ХТЗ төлөвлөгөөний төслийг зөвшөөрсний дараа уг төлөвлөгөөг УТП-ийн Удирдах Зөвлөлийн тогтоолоор батална.

Хөгжлийн төлөвлөлтийн энэхүү нягт чамбай, шат дараатай шалган хянах үйл явц нь уг бодлого, стратегид хэрэгцээ шаардлагыг оновчтой, бодитой тусгасан байх, бүс нутагт тогтвортой хөгжлийн үзэл санаан дор тэнцвэртэй хөгжих баталгаа болдог юм.

Хөгжлийн төлөвлөлтөд хөгжлийн зорилтуудыг нэгтгэн тусгах тусгай жор гэж мэдээж байхгүй. Улс орнууд төдийгүй байгууллагууд эдийн засаг, санхүүгийн бүтэц, хөгжлийн түвшнээрээ ялгаатай. Тиймээс тэд өөрийн онцлог нөхцөл байдалд тохирсон бодлогын хариу арга хэмжээ авах ёстой.

- Хөгжлийн төлөвлөлтөд нэгтгэхэд цогц бөгөөд нягт чамбай төлөвлөлтийн хүрээ шаардагдана. Уг хүрээ буюу тогтолцооны дээд үзүүрт УТП-ийн Алсын хараа, Эрхэм зорилго, стратегийн тулгуур зорилтууд байна. Энэ алсын хараа, стратегийн тулгуур зорилтуудыг хэлтэс, үйлдвэрлэлийн нэгж руу хуваарилан буулгахдаа гээгдүүлж болохгүй. Үе шат доошлох тусам стратегийн тулгуур зорилт нь нарийвчлагдан, гарах үр дүн нь тодорхой болж байх ёстой. Ялангуяа доод түвшиндээ хэрэгжүүлэх арга зам, үр дүнг хэрхэн хэмжихээ заасан байх ёстой.
- Хөгжлийн төлөвлөлтөд байгаль орчныг хамгаалах тэргүүлэх чиглэл тодорхой тусч, тогтвортой хөгжлийг үндсэн зорилго болгон заадаг ч орон нутагт хэрэгжилт эхлэх үед тогтвортой хөгжлийн ойлголт саармагжиж, сулрах хандлага гардаг. Тиймээс яг газар дээрээ хэрэгжилт үр дүнтэй байхын тулд компани, орон нутгийн хооронд ажлын уялдаа, нийцэл сайн байх шаардлагатай. Хөгжлийн төлөвлөгөөний зорилтуудын хэрэгжилтийг төлөвлөсний дагуу хангах нэг арга бол орон нутагт ямар төсөл хэрэгжүүлэхийг сонгохдоо тэрхүү уялдаа, нийцэлд хатуу захируулах явдал юм.
- Төлөвлөлтийн энэ тогтолцоог хүчтэй байгууллагууд л хөдөлгөнө. Ерөнхий захиралд тайлагнадаг төлөвлөлтийн нэгж буюу ХТХ энэ тогтолцоог нэгдмэл ажиллуулах гол нөхцөл юм. Мөн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх чадвартай хэлтэс нэгж байх ёстой.
- Хөгжлийн төлөвлөлт үр дүнтэй байхын тулд тогтвортой хөгжлийг хангах хууль, бодлого нь залгамж чанартай байх ёстой. Ойлголт, нэр томъёо өөрчлөгдөж болох ч бодлогын зорилт өөрчлөгдөх нь ховор. Нэг бодлого хэрэгжиж дуусахад дараагийн бодлого нь өмнөх зорилгоо үгүйсгэдэг байж болохгүй. Өмнөх бодлогын зорилт нь шинэ бодлогод уламжлагдан хадгалагдаж, улам бүр бэхжиж байх ёстой.
- Бодлогын ямар нэг алдаа гаргахгүйн тулд хүчин чармайлт гаргаж, оношоо зөв тогтоох нь нэн чухал. УТП-ийг хөгжүүлэх асуудлаар авах бодлогын арга хэмжээ нь зохистой бөгөөд цогц байх хэрэгтэй. Нэг салбарт хөрөнгө оруулбал холбогдох бусад салбарт ч хөрөнгө оруулалт хийх ёстой бөгөөд ингэж байж төслүүд сайн ажиллах, хөрөнгө оруулалт ач холбогдолтой болно.
- Хөгжлийн бодлого нь байгууллагаа тэтгэхэд чиглэж байх ёстой. Төсвийн алдагдлыг бууруулах бодлогын арга хэмжээ нь эдийн засгаа хэт агшаахгүй байх үүднээс тохируулгын арга хэмжээ авах ёстой. Хөгжлийн асуудлыг зөв оношилж чадвал байгууллагатаа хүнд хохирол учруулахгүйгээр бүтцийн зохицуулалт хийж болно.

- Хөрөнгө оруулалтын төслүүдийг сонгоход улс төрийн оролцоо хэт их бол стратегийн зорилтуудыг төлөвлөгөөнд нэгтгэн тусгах ажил үгүйсгэгдэж, төсвийн зарцуулалт үр дүнгүй болно.

Энд ямар нэг гаднын онол, арга, үзэл номлолыг шууд хуулбарлах бус, тэр тусмаа неолиберал бодлогыг сохроор дагах бус, харин өөрийн улс орны өвөрмөц онцлог, нөхцөл байдлыг харгалзан, авах гээхийн ухаанаар прагматик хандсанаар амжилтад хүрч болохыг бусад орны туршлага бидэнд анхааруулж байна. Гарсан алдааг засаж залруулахад дараах арга хэмжээг авах шаардлагатай гэж үзэж байна. Үүнд:

- Хөгжлийн төлөвлөлтийн агуулгыг сурталчлан, хэлэлцүүлэг зохион байгуулах;
- Хөгжлийн бодлогын онол, арга зүйн үзэл баримтлалыг шинээр томъёолох, зарим байгууллагатай байгуулсан гэрээ хэлэлцээрийг шинэчлэх, тэгш эрхтэй оролцоог хангах;
- Нэн тэргүүнд захиргааны болон захиргааны бус дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх, татаас олгох, татварын болон зээлийн хөнгөлөлт үзүүлэх талаар Төр, Засгийн шийдвэр гармагц түүнийг хэрэгжүүлэх замаар экспортыг урамшуулах, импортыг оновчтой, уян хатан, үе шаттай хязгаарлах (тарифын болон тарифын бус хязгаарлалт, олон зорилго чиглэлтэй стандартууд, лиценз, квотууд тогтоох) шаардлагатай болдог.

Санхүүгийн эх үүсвэр

ҮТП - ийн хөгжлийн төлөвлөгөөний зорилтыг хэрэгжүүлэхэд төрөл бүрийн нөөц, санхүүгийн олон янз эх үүсвэрийг ашиглана. Үүнд:

- Улсын төсөв
- Орон нутгийн төсөв
- Монгол Улсын Хөгжлийн банк
- Орон нутгийг хөгжүүлэх сан
- Засгийн Газрын тусгай сангууд
- Гадаадын хөрөнгө оруулалт
- Хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт
- Төр хувийн хэвшлийн түншлэл, концесс
- Орон нутгийн бонд
- Парк хөгжүүлэх сан
- Бусад эх үүсвэр

Налайхын ҮТП- нь Засгийн газрын эрх бүхий байгууллага буюу Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам (ХББОСЯ), АҮЭБЯ бодлогын хүрээнд үйл ажиллагаагаа явуулж, ЭЗХЯ-наас арга зүйн дэмжлэг, хөрөнгө оруулалтын төслийн зөвлөмж авч ажиллана. Эдгээр яамнууд нь:

1. Парк үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох,
2. Парк ба үйлдвэрлэлийн хөгжлийн чиг хандлагыг тогтоох,
3. Паркийн удирдлагатай үйл ажиллагааны гэрээ байгуулах,
4. Паркийн хөрөнгө оруулалтын бодлогыг дэмжиж, Засгийн Газрын хөрөнгийн баталгаа гаргах ажлыг гүйцэтгэх,
5. Паркийн дэд бүтцийг байгуулах зураг төслийг гаргуулах, байгуулах санхүүжилтийн асуудлыг шийдвэрлүүлэх,
6. Паркийн хөгжлийн хөтөлбөрийг баталж мэргэжлийн удирдлагаар хангах,
7. Паркийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих зэрэг чиг үүрэгтэй оролцож байгаа

Парк нь дэд бүтцийн барилга байгууламжийг барих асуудлаар ХББОСЯ, эрдэм шинжилгээ, судалгаа, инновацын асуудлаар БЯ, хүнд үйлдвэрийн асуудлаар АҮЭБЯ, хөрөнгө оруулалтын асуудлаар ЭЗХЯам зэрэг төрийн байгууллагуудтай харилцаж өдөр тутмын үйл ажиллагаагаа уялдуулж байх болно.

Налайхын Засаг дарга нь:

- Паркийн хөгжил, үйлдвэржилтийн чиг хандлагыг нийслэлийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан тогтоох,
- ХХААХҮЯ, АҮЭБ-тай хамтран Паркийн удирдлагатай гурвалсан гэрээ байгуулах,
- Орон тоо, төсөв батлах, санхүүжүүлэх, төсвийн зарцуулалтад хяналт тавих,
- Паркт эзэмшлийн газар олгох, хяналт тавих,
- Паркийн дэд бүтцийг байгуулах зураг төслийг гаргуулах, барих санхүүжилтийн шийдвэрлүүлэх асуудлыг бусад Яамнуудтай хамтран шийдвэрлэх,
- Мэргэжлийн удирдлагаар хангах,
- Паркийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих үүрэгтэй оролцдог.

Нийслэлийн Засаг дарга:

- Паркийн хөгжил, үйлдвэржилтийн чиг хандлагыг дүүргийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулах,
- ҮТП хөгжүүлэх сан байгуулах,
- Орон нутгийн дэмжлэг үзүүлэх,
- Хөрөнгө оруулагчидтай холбох,
- Паркт эзэмшлийн газар олгох, хяналт тавих зэргээр хамтран ажилладаг.

Хамтран ажиллах байгууллага:

- Эрдэм шинжилгээний байгууллага, их, дээд сургуулиуд, МСҮТ
- Гааль,
- Татвар,
- Банк санхүү,
- Мэргэжлийн хяналт,
- Монголын худалдаа аж үйлдвэрийн танхим,
- Сургалт, сурталчилгааны байгууллага,
- Дотоод гадаадын хөрөнгө оруулагч, бизнес эрхлэгчид юм

Паркийн удирдлага/дарга нь паркийн үйл ажиллагааны гэрээ байгуулж, хөгжлийн хөтөлбөрийг Улаанбаатар хот, Налайх дүүргийн Засаг даргаар батлуулж, мөрдөн ажиллах болно.

Орон нутгийн удирдлага:

- Орон нутгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал тухайн орон нутгийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд нийцүүлэн парк байгуулах газрын байршил, хэмжээг тогтооно.
- Орон нутгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас тогтоосон газарт паркийн үйл ажиллагаа эрхлэхээр хүсэлт гаргасан хуулийн этгээдийн хүсэлтийг судалж, шийдвэрлэх журмыг холбогдох асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаар батлуулна.

ҮТП-ийн талаар төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагуудын бүрэн эрх:

Улсын Их Хурал паркийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- ҮТП-ийн эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, санхүү, татвар, зээл, хөрөнгө оруулалтын таатай нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн төрийн бодлогыг тодорхойлох;

- Паркийн дэд бүтэц бий болгох хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээнд шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг Засгийн Газрын төсөв, төлөвлөгөөнд тусгаснаар батлах;
- Паркийн үйл ажиллагаа, технологийн хөгжлийн талаар улсын төсөв, гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй хөтөлбөр, төсөл, Засгийн газраас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт, гүйцэтгэлийн тайланг хэлэлцэх;

Засгийн Газар паркийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- УТП байгуулж хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийг хангах;
- Паркт хөгжүүлэх тэргүүлэх ач холбогдол бүхий салбарын жагсаалтыг орон нутгийн дэд бүтцийн хөгжил, түүхий эдийн нөөц, эрэлт, хэрэгцээг харгалзан бүсчлэн батлах;
- Паркийн хөгжлийн чиг хандлагад үндэслэн тухайн жилд хэрэгжүүлэх бодлого, арга хэмжээг төлөвлөн УИХ-д өргөн мэдүүлэх;
- Паркийн дэд бүтэц бий болгох хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээнд шаардагдах хөрөнгийг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг гадаадын зээл, тусламж, эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх жил бүрийн үндсэн чиглэл, төсвийн хүрээний мэдэгдэл, улсын төсөвт тусган шийдвэрлүүлэх;
- Паркийн үйл ажиллагааг төрөөс дэмжихэд шаардагдах санхүүжилтийн нэмэлт хөрөнгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх зорилгоор зохих журмын дагуу Засгийн Газрын үнэт цаас гаргах;

Аж үйлдвэрийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх:

- Паркийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, хяналт тавих;
- Паркийн үйл ажиллагааг дэмжих улсын төсөв, гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээг нэгдсэн удирдлага, бодлогоор хангах;
- Паркт хөгжүүлэх тэргүүлэх ач холбогдол бүхий салбар, чиглэлийн талаарх саналыг Засгийн газарт оруулж шийдвэрлүүлэх;
- Паркийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, түдгэлзүүлэх, сунгах, хүчингүй болгох;
- Паркийн хөгжлийн төлөвлөгөөний биелэлтэд хяналт тавих;

зэргээр шийдвэрлэх хэрэгтэй байна.

Налайхын УТП-ийн Хөгжлийн төлөвлөгөө нь 2025-2030, 2030-2040 он хүртэлх төлөвлөгөө байна. Энэхүү төлөвлөгөөнд суурилан дунд хугацааны болон жил бүрийн төлөвлөгөө боловсруулагдаж, гүйцэтгэлийн хяналт шинжилгээ хийж, үнэлэлт дүгнэлт гаргаж явах болно.

Энэхүү төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, гүйцэтгэлд хяналт мониторинг хийх үүднээс Налайхын УТП - ийн захиргаа, удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч байх, бүтэц, чиг үүргийн хуваарилалтыг хийж, гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг тодорхойлсон байх ёстой. Тухайлбал, хөгжлийн төлөвлөгөөний хүрээнд нэгж, хэлтсүүдийг бодлогын удирдлагаар хангаж, дунд хугацааны үйл ажиллагааны хөтөлбөрүүдэд үндэслэн дунд болон богино хугацааны бизнес төлөвлөгөөг нарийвчлан боловсруулж, салбар нэгжийн хооронд үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулж, хэрэгжүүлнэ. Эдгээр нь:

- Удирдлага, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Үйлдвэрлэл, технологийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Хүний нөөцийн менежментийг боловсронгуй болгох үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Санхүүгийн менежментийг боловсронгуй болгох үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Нийгмийн хариуцлагын хөгжлийн хөтөлбөр.

Хөгжлийн төлөвлөгөө, түүнтэй холбогдох хөтөлбөр, төслүүдийг боловсруулах ажлыг шуурхай удирдлагаар хангаж, хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний чиг үүрэг, хариуцах нэгжийг доор үзүүлсэн захиргааны бүтцийн дагуу байгуулахаар төлөвлөсөн.

ҮТП-ийн бодлогын зөвлөл нь паркийн удирдлагын этгээд, паркийн нэгжүүд болон бүсийн сонирхлын бүлгийн төлөөлөлтэй Менежментийн багт туслан зөвлөх шуурхай удирдлагын бүтэц байна.

ҮТП-ийн захирагч/дарга болон менежментийн баг нь:

- Паркийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах;
- Олгогдсон эрх, үүргийн хүрээнд паркийг төлөөлөн харилцах;
- Дотоод, гадаадын байгууллага, төслүүдтэй холбоо тогтоож ажиллах;
- Ажлын төлөвлөгөө гаргах, төсөл, тооцоо хийх, хэрэгжүүлэх;
- Паркийн үйл ажиллагааны талаар тайлан гаргах, мэдээлэл хийх;
- Паркийн нэгжийн үйл ажиллагааг ерөнхий удирдлагаар хангах;
- “Үйлдвэрлэл, технологийн парк” нэрийг ашиглах;
- Хуульд заасны дагуу татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт эдлэх;
- Паркийн нэгжүүдэд үйлчлэх үйлчилгээг удирдан зохион байгуулах;

Паркт орохыг сонирхогч хуулийн этгээдэд паркийн үйл ажиллагааны зөвшөөрөл олгох, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох асуудлаар дүгнэлт гаргах эрх бүхий зөвлөлд (*цаашид зөвлөл гэх*) хүсэлт гаргана. Зөвлөлийн дүгнэлт нь тусгай зөвшөөрөл олгох асуудлыг шийдвэрлэх үндэслэл болно.

Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ, олон нийтийн оролцоо

Хяналт, шинжилгээ үнэлгээ:

Төлөвлөгөөний хяналт шинжилгээ, үнэлгээнд шаардлагатай зардлыг ҮТП-ийн төсөвт тусган санхүүжүүлэх бөгөөд холбогдох мэргэжлийн төрийн бус байгууллагууд, ажиллагчдын оролцоог зайлшгүй хангана.

Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд олон нийтийн хяналт оролцоог хангах дараах үндсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хүрээнд боловсруулж буй бодлого хөтөлбөр, төсвийн төсөлд удирдлагын баг, ажиллагчдын төлөөлөл үзэл бодол байр суурь, тэдний эрх ашгийг хөндсөн асуудалд саналыг тусгадаг механизмыг бий болгоно.
- Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд иргэний нийгмийн байгууллага, иргэд, бизнесийн байгууллагын төлөөллийн оролцоог хангах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
- Төрийн хяналт шинжилгээ, үнэлгээний зарим чиг үүргийг мэргэжлийн чадавх бүхий ТББ-д шилжүүлэх, тэднээр гүйцэтгүүлэх, хөндлөнгийн дүгнэлт гаргуулдаг болно.
- Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үр дүн, үйл ажиллагааны тайланг үйлдвэр, байгууллагын хамт олон, ард иргэдэд нээлттэй таниулж сурталчилна.

Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих нь дараах 3 чиглэлтэй байна. Үүнд:

- Төлөвлөгөөт зорилтуудын заалт бүрийн биелэлтийн байдал
- Төлөвлөгөөт хугацаа дахь гүйцэтгэлийн байдал
- Төлөвлөгөөний орон зай, хамрах хүрээний биелэлтийн байдал

Хэрэгжилтийг хангах Дотоод аудит, мониторингийн хороо нь жилийн болон дөрөв, дөрвөн жилийн ажлын төлөвлөгөөтэй ажиллах бөгөөд гүйцэтгэлийг УТП-ийн Удирдах зөвлөлд тайлагнана.

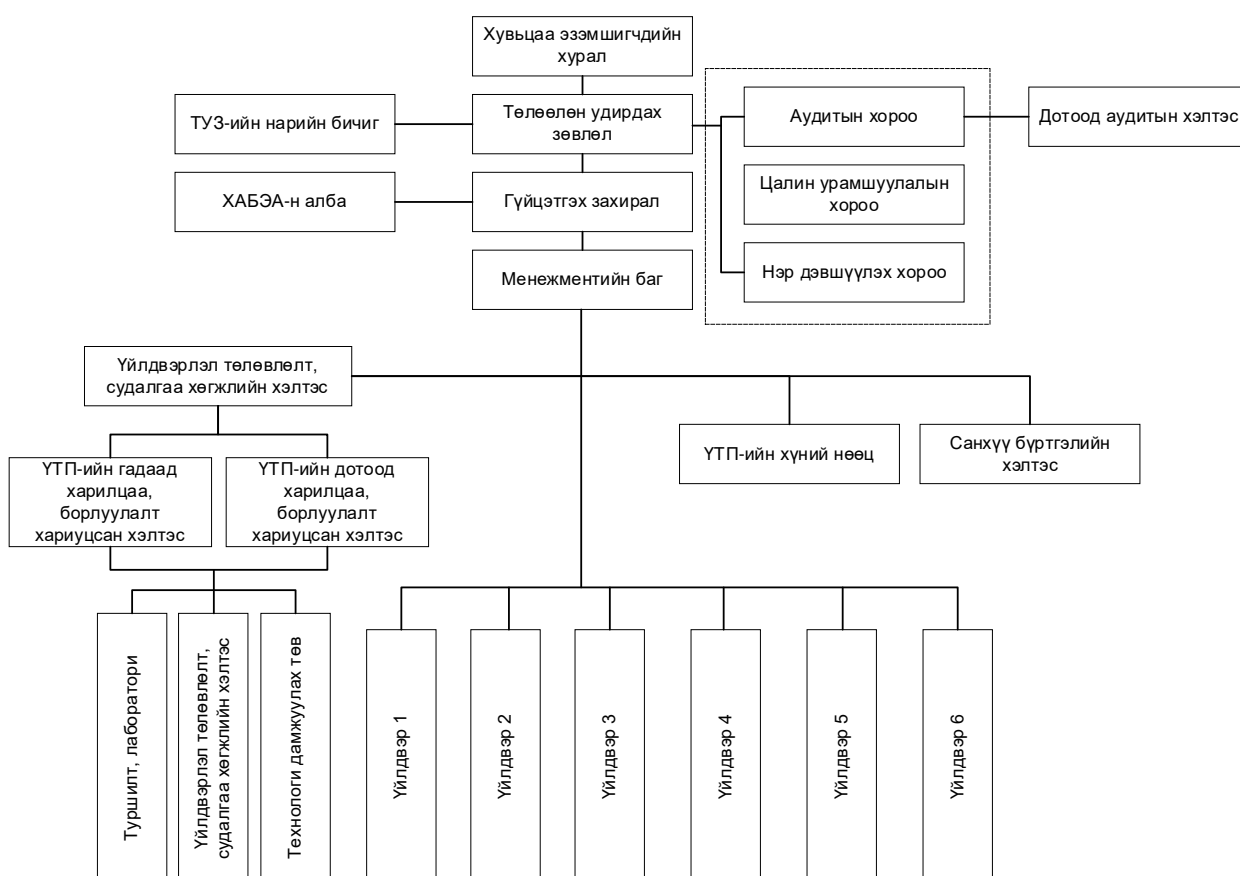
Үүнээс гадна, дүүргийн зүгээс хөндлөнгийн хяналт, мониторинг явуулж, хотын түвшинд хэрэгжүүлж буй төслийн хэрэгжилтэд үнэлгээ, дүгнэлт өгч ажиллаж болно.

Үйлдвэрлэл, Технологийн Паркийг компани засаглалын хэлбэрт оруулснаар паркийн удирдлага, зохион байгуулалтын бүтэц дараах бүтэцтэй байх боломжтой.

УТП-ийн удирдлага, зохион байгуулалтын бүтэц

УТП-ийн өргөжин тэлэхийн хэрээр компани бүтцэд ч өөрчлөлт орж, зохион байгуулалтын үйл ажиллагаа улам нарийсах болно. УТП-ийн компанийн засаглалын удирдлага, зохион байгуулалтын жишиг бүтцийг дараах зургаар харуулав.

Зураг 2. 1. УТП-ийн компанийн засаглалын удирдлага, зохион байгуулалтын жишиг бүтэц

Хүснэгт 2. 1. УТП-ийн захиргааны нэгжийн чиг үүрэг

Захиргааны нэгжүүд	Чиг үүрэг
Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал	Компанийн засаглалын тогтолцоо нь хувьцаа эзэмшигчдийн эрхийг хамгаалах болон эрхээ эдлэхэд нь туслалцаа үзүүлээд зогсохгүй, бүх хувьцаа эзэмшигчид ялангуяа цөөнх хувьцаа эзэмшигчдийг ялгаварлахгүй адил хандах нөхцөлийг бүрдүүлсэн байхаас гадна хувьцаа эзэмшигчид зөрчигдсөн эрхээ үр дүнтэйгээр нөхөн сэргээж авах боломжоор хангах

Захиргааны нэгжүүд	Чиг үүрэг
Төлөөлөн удирдах зөвлөл	ҮТП-ийн ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журмаар төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүд, нарийн бичгийн даргын чиг үүрэг, хариуцлагыг нарийвчлан зохицуулна.
ТУЗ-ын нарийн бичгийн дарга	ХЭХ болон ТУЗ бичиг хэргийг хариуцан хөтлөх, хувьцаа эзэмшигчид мэдээлэл хүргэх, хурлын ажлыг зохион байгуулах, ХЭХ, ТУЗ шийдвэрийг зохих журмын дагуу баталгаажуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих, оролцогч талуудын хоорондын үйл ажиллагааны уялдааг хангах ажлыг зохион байгуулах, ТУЗ дотоод үйл ажиллагааг хариуцан зохицуулах.
Аудитын хороо	Дотоод аудитын тогтолцоо нь ҮТП-ийн эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналтын үйл ажиллагааг тогтмол хянах, үр дүнг нь сайжруулах замаар урт хугацааны тогтвортой өсөлт, хөгжилд чухал хувь нэмэр оруулна; Дотоод аудитын нэгжийн удирдлага нь зохих мэдлэг, чадвар, туршлагатай байх ба ТУЗ эсвэл түүний дэргэдэх холбогдох нэгжүүдтэй шууд харилцаж, тайлагнана.
Цалин урамшуулалтын хороо	Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний цалин, урамшууллыг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцүүлж батлахдаа хэмжээг тодорхой илэрхийлж, үндэслэлийг ойлгомжтой тайлбарлана. Цалин, урамшууллыг төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нийт цалингийн сан бус, гишүүн тус бүрээр, мөн хэрэв төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх аливаа хорооны гишүүний хувиар хийсэн ажилд тусад нь цалин урамшуулал олгох бол түүнийг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын материалд тодорхой тусгана.
Нэр дэвшүүлэх хороо	ТУЗ нь өөрийн үйл ажиллагааг тодорхой чиг үүрэг хариуцсан өөрийн дэргэдэх хороодоор дамжуулан хэрэгжүүлж, эцсийн хариуцлагыг хүлээнэ.
Захиргаа, санхүүгийн хэлтэс	ҮТП-ийн захиргаа, удирдлага Хөнгөлөлт, чөлөөлөлт, үйлчилгээ үзүүлсний хураамж ХК-ийн санхүү
Үйлдвэрлэл төлөвлөлт, судалгаа хөгжлийн хэлтэс	Паркт үйлдвэрүүдийг оруулах, үйл ажиллагаанд хяналт тавих, шаардлагатай нөхцөлд гаргах Паркийн шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд хяналт тавих Газар зохион байгуулалт, менежмент Хэтийн төлөвлөлт Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хяналт Барилгажилтын үйл ажиллагаа
Паркийн ашиглалтын удирдах хэлтэс	Дэд бүтцийн удирдлага Аюулгүй байдлын үйлчилгээ Хангамж ашиглалтын объектуудын удирдлага Нэгж хэсгүүдэд үйлчлэх үйлчилгээний удирдлага
Судалгаа хөгжлийн хэлтэс	Судалгаа, хөгжлийн бодлого Хүний нөөцийн хөгжил Туршилт шинжилгээний лабораториудын үйл ажиллагаа Шинэ технологи-шинэ бүтээгдэхүүний маркетинг Дизайны товчоо
Гадаад харилцаа, логикийн хэлтэс	Гадаад харилцаа Маркетинг Тээвэр логикийн үйл ажиллагаа

2.2. Налайхын ҮТП-ийн кластерийн зохион байгуулалт, менежментээр хангах бодлого

Харвардын бизнесийн сургуулийн профессор Майкл Портерын “Кластер бол хоорондоо холбоотой компаниуд болон тэдгээртэй тухайн нэг салбарт хамтран ажиллах институциуд нийтлэг ба дам байдлаар холбогдон газарзүйн байршлаар ойртсон бүлэглэл юм” гэсэн тодорхойлолт нь Налайхын ҮТП-ийн хөгжүүлэхээр судалж буй кластерыг бүрэн илэрхийлж болохоор байна.

1996 онд судлаач Маркусены боловсруулсан кластерт оролцогчид тэдгээрийн хоорондын харилцаанд оролцох үүргийн ялгаатай байдлаас хамааруулсан кластерын дөрвөн төрлийн загвараас “Кластерын төвийн загвар”-ыг “Налайхын барилгын материалын үйлдвэрлэл, технологийн паркийн өргөтгөлийн 130 га газрын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө” 2023 он болон 2025 оны байдлаар “Налайхын Үйлдвэрлэл Технологийн Парк” ХК-тай гэрээ байгуулсан нэгжүүдийг удирдлага болгон Налайхын ҮТП-ийн хөгжүүлэх боломжтой төслүүдэд тулгуурлаж, “Барилгын материал, бусад үйлдвэрийн кластер”-ийн төвийн загварыг боловсруулсан байна. Үүнд:

Кластерын төв: Барилгын материалын үйлдвэр

Кластерын нэгж:

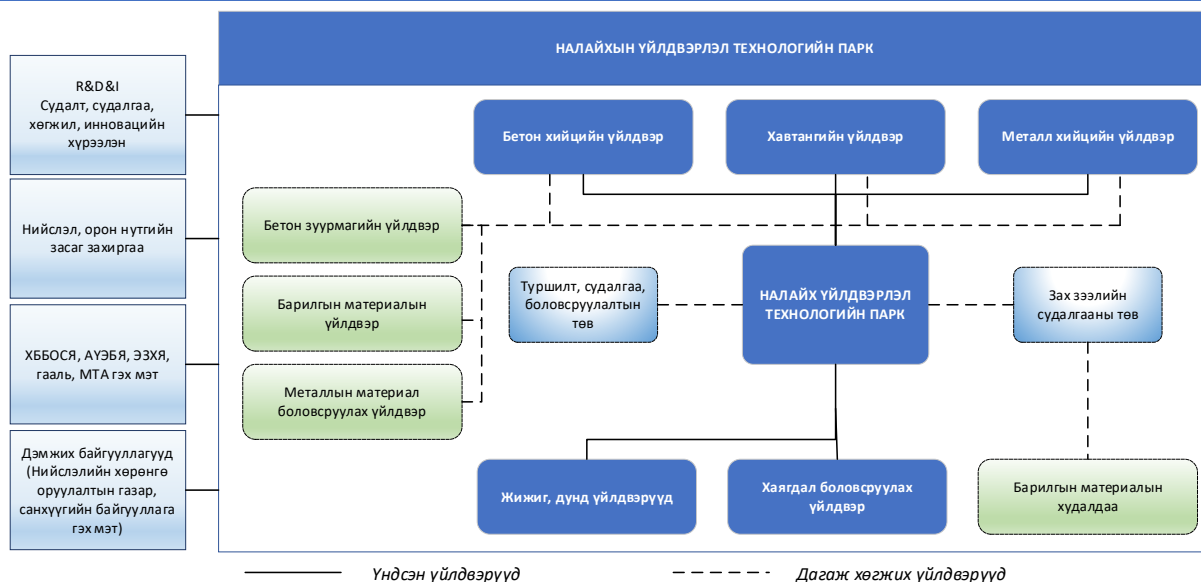
- ✓ Бетон хийцийн үйлдвэрүүд
- ✓ Хавтангийн үйлдвэрүүд
- ✓ Металл хийцийн үйлдвэрүүд

Кластерын дагаж хөгжих боломжит төслүүд:

- ✓ Хаягдал боловсруулах үйлдвэрүүд
- ✓ Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүс
- ✓ Барилгын материалын худалдаа

Эдгээрийг кластерын төвийн загвараар загварчилсныг дараах зурагт харууллаа.

Зураг 2. 2. Налайхын ҮТП-ийн кластерын загвар

НҮТП-ийн хөгжүүлэх үйлдвэрлэлийн процесс нь ҮТП-д нэгдэх үйлдвэрлэлийн сүлжээ, үндсэн оролцогч талууд, тэдний хооронд үүсэх **үйлдвэрлэл, нийлүүлэлтийн логик уялдаа, гарц ба зах зээлд нийлүүлэх бүтэц**-ийг дараах хүснэгтээр харууллаа.

- ✓ Нийлүүлэгчид: Дотоодын болон импортоор хангагч байгууллагууд, тухайлбал хаягдал металл, түүхий эд, байгалийн чулуу, цемент, шохой, химийн нунтгийн ханган нийлүүлэгчид.
- ✓ Үйлдвэрлэлийн төрөл: Хаягдал дахин боловсруулах, барилгын материал үйлдвэрлэл, металл хийцийн үйлдвэр, чулуун бүтээгдэхүүний болон хүнд үйлдвэрийн чиглэлээр төрөлжсөн.
- ✓ Гарц: Гипсэн хавтан, хар тугалга, эмульс, хөнгөн блок, тавцан, шат, хайрга, төмөр бетон, ган хийц, дахин боловсруулсан материал, бүтээгдэхүүн.
- ✓ Зах зээл / Хүлээн авагч: Барилгын компаниуд, худалдааны төвүүд, экспортын компаниуд, гадаад зах зээл, зам тээврийн компаниуд, уул уурхай болон төрийн байгууллагууд.

Орцын хувьд олон компани цемент, элс, шохой, хаягдал металл, дугуй, пластик зэргийг ашигладаг нь нийтлэг нийлүүлэлтийн дэд бүтэц шаардлагатайг харуулж байна. Үйлдвэрлэлийн хувьд дахин боловсруулалт, барилгын материал, металл хийц гэсэн 3 гол чиглэл давамгайлж байгаа нь кластер хөгжлийн тодорхой зураглалыг бүрдүүлж байна. Гарцын хувьд олон төрлийн бүтээгдэхүүн (хар тугалга, шат, тавцан, хавтан, бетон, ган хийц) үйлдвэрлэж буй нь нэг зах зээлд өрсөлдөх биш, харин нийлүүлэлтийн сүлжээг бүрдүүлэх давуу талыг илэрхийлж байна.

Хүснэгт 2. 2. НҮТН-ийн нэгжүүдийн үйлдвэрлэлийн процесс

№	Компанийн нэр	Нийлүүлэгчид	Орц	Үйлдвэрлэл	Гарц	Хүлээн авагч нэгжүүд
1	"Пийс стийл групп" ХХК	Хаягдал металл худалдан авах төвүүд, Гэр ахуйн хаягдал болон автомашины сэлбэг хэрэгсэл нийлүүлэгчид. Жнь: Улаанбаатар хотод байгаа хаягдал металл цуглуулагч компаниуд):	Хаягдал төмөр	Ширэм болон ган боловсруулах үйлдвэрлэл	Усан онгоцны тэнцвэржүүлэгч	Усан онгоцны үйлдвэрүүд, Гадаадын компаниуд
2	"Эко минерал трейд" ХХК	Монгол дахь хаягдал батарей худалдан авах төвүүд, Иргэд ААН-д. Жнь: Гэр ахуйн болон аж ахуйн хэрэглээний батарей хүлээн авдаг компаниуд, Хуучин машины батарей хүлээн авч дахин боловсруулах компаниуд.	Хаягдал цэнэг хураагуур	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэл	Гипсэн хавтан, хар тугалга	Дотоодын болон гадаадын барилгын компаниуд
3	"Электрокем Монгол" ххк	Монгол дахь хаягдал батарей худалдан авах төвүүд, Иргэд ААН-д. Жнь: Гэр ахуйн болон аж ахуйн хэрэглээний батарей хүлээн авдаг компаниуд, Хуучин машины батарей хүлээн авч дахин боловсруулах компаниуд.	Хаягдал батарей	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэл	Хар тугалга	Дотоодын болон гадаадын барилгын компаниуд
4	"Хөгжил комплекс" ХХК /Хажирын гол/	Дотоодын болон Импортын компаниуд. Жнь: Элсны карерүүд, Монгол Улсад Портланд цемент, полимер нунтаг зэрэг барилгын материалын түүхий эдийг нийлүүлдэг компаниуд. Жнь: МАК, Монцемент, Монгол элс, Алтангол элс гэх мэт	Элс, Портланд цемент, Полимер нунтаг гэх мэт	Барилгын материалын үйлдвэрлэл	Эмульс, хуурай хольц	Барилгын материалын дэлгүүр, худалдааны төвүүд болон Барилгын компаниуд
5	"Координат чойсе" ХХК	Барилгын бүх төрлийн төмөр бэлдэц үйлдвэрлэдэг дотоодын компаниуд болон барилгын материал импортлон дотоодын зах зээлийн эрэлт хэрэгцээг ханган буй ААН. Жнь: Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр, Улаанбаатар менежмент, Xingfa Aluminium, Believe Chemical гэх мэт	Ган, хар төмөр, хайлш, хөнгөн цагаан, цайр	Барилгын металл хийцийн үйлдвэрлэл	Металл шат, тавцан	Барилгын материалын худалдааны төвүүд болон Барилгын компаниуд
6	"Төгсбилэг инженеринг" ХХК	Улаанбаатар хотод хаягдал тос цуглуулах, боловсруулах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй компаниуд болон Хувийн цуглуулагчид. Жнь: Грийн ойл, Хай би ойл ХК гэх мэт	Хаягдал тос	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэл	Дизель түлш, дээврийн хар цаас, ус чийг тусгаарлагч материал	Уул уурхай болон Барилга, Тээврийн компаниуд

№	Компанийн нэр	Нийлүүлэгчид	Орц	Үйлдвэрлэл	Гарц	Хүлээн авагч нэгжүүд
7	"Айвуун Аргалант" ХХК	Улаанбаатар хот болон Монгол Улсад Портланд цемент, элс, шохойн чулуу, кварцын нунтаг, полимер нунтаг зэрэг барилгын түүхий эдийг нийлүүлдэг байгууллагууд.	Портланд цемент, Элс, Шохойн чулуу, Кварцын болон полимер нунтаг	Барилгын материалын үйлдвэрлэл	Хөнгөн блок, хуурай хольц, замаска	Барилгын материалын худалдааны төвүүд болон Барилгын компаниуд
8	"Ногоон цагираг" ХХК	Монгол Улсад болон ойролцоох бүс нутагт байгалийн чулуу болон хиймэл чулуу олборлох, боловсруулах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг компаниуд болон уурхайнууд.	Байгалийн чулуу, Хиймэл чулуу	Чулуун хийцийн үйлдвэрлэл	Чулуун шал, хавтан, тавцан	Барилгын материалын худалдааны төвүүд болон Барилгын компаниуд
9	"Грейт Монголиа групп" ХХК	Улаанбаатар хот болон Монгол Улсад Портланд цемент, элс, хайрга, төмөр арматур зэрэг барилгын түүхий эдийг нийлүүлдэг компаниуд.	Элс, Портланд цемент, Хайрга, Төмөр арматур	Барилгын материалын үйлдвэрлэл	Угсармал бетон	Дотоодын барилгын компаниуд
10	"Сайхан улаан оргил" ХХК	Хаягдал дугуй худалдан авах төвүүд, Гэр ахуйн хаягдал болон автомашины дугуй нийлүүлэгчид. Жнь: Улаанбаатар хотод байгаа хаягдал дугуй, резин цуглуулагчид	Хаягдал хуучин дугуй, резинэн эдлэлүүд	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэл	Нунтаг хаймар	Зам барилга болон гадна талбайн тохижилт үйлчилгээний компаниуд
11	"Ивээлт Алтан Гадас Од" ХХК	Бүх төрлийн барилгын компаниуд	Хог хаягдал	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэл	Барилгын материал	Дотоодын барилгын компаниуд
12	"Нью метод" ХХК	Монгол дахь хаягдал батареи худалдан авах төвүүд, Иргэд ААН-д. Жнь: Гэр ахуйн болон аж ахуйн хэрэглээний батареи хүлээн авдаг компаниуд, Хуучин машины батареи хүлээн авч дахин боловсруулах компаниуд.	Хаягдал батареи	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэл	Хар тугалга	Дотоодын болон гадаадын барилгын компаниуд
13	"Төгсбридж" ХХК	Монгол Улсад ган саваа, цахиурын исэл нийлүүлдэг компаниуд болон цагаан шавар, шохойн чулуу, зэрэг түүхий эдийг нийлүүлдэг уурхайнууд	Ган саваа, Шохойн чулуу, Цахиурын исэл, Цагаан шавар	Барилгын материалын үйлдвэрлэл	Гагнуурын электрод, Хадаас, Шруп	Барилгын материалын дэлгүүр, худалдааны төвүүд болон

№	Компанийн нэр	Нийлүүлэгчид	Орц	Үйлдвэрлэл	Гарц	Хүлээн авагч нэгжүүд
						Барилгын компаниуд
14	"Бетон шийдэл" ХХК	Улаанбаатар хот болон Монгол Улсад Ган, төмөр, Гагнуурын электрод, Элс, хайрга, Амратур төмөр зэрэг барилгын түүхий эдийг нийлүүлдэг байгууллагууд.	Ган, төмөр, Гагнуурын электрод, Элс, хайрга, Амратур төмөр,	Барилгын материалын үйлдвэрлэл	Металл карказ, Төмөр бетон	Дотоодын барилгын компаниуд
15	"Си энд Эй Пропорти" ХХК	Хаягдал өнгөт металл худалдан авах төвүүд, Гэр ахуйн хаягдал болон автомашины сэлбэг хэрэгсэл нийлүүлэгчид. Жнь: Улаанбаатар хотод байгаа 2догч түүхий цуглуулагчид	Хаягдал зэс, хаягдал хөнгөн цагаан, Хаягдал батареи, Гууль, цагаан тугалга, цайр	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэл	Өнгөт металл	Барилгын материалын худалдааны төвүүд болон Барилгын компаниуд

Кластерын хөгжлийн төлөвлөгөө, хэрэгжүүлэх боломжит үе шат

Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, Урт хугацааны хөгжлийн бодлого (Алсын хараа-2050), Улаанбаатар хотын 2040 он хүртэлх хөгжийн ерөнхий төлөвлөгөө бодлого, “Төрөөс аж үйлдвэрийн талаар баримтлах бодлого”, Налайхын засаг, захиргааны байгууллагуудаас улсын, бүсийн, орон нутгийн хөгжилтэй холбогдон гаргасан тогтоол шийдвэр, төсөл, бодлогын бусад баримт бичгүүдийн үзэл санаа нь Налайхын УТП-ийг байгуулах КЛАСТЕР-ийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгалаа олсон бөгөөд уг төлөвлөгөөг боловсруулах үндэслэл болно.

Налайхын УТП-ийн КЛАСТЕР нь барилгын материалын үйлдвэрлэл болон бусад салбарыг дэлхийн түвшинд хөгжүүлэх, аж үйлдвэрийн хөгжлийг хангах, шинэ чиглэлийн үйлдвэрлэлийг бий болгох, улмаар экспортыг өсгөх, импортыг орлоход бодитой хувь нэмэр болох зэрэг ерөнхий зорилгыг агуулахын зэрэгцээ Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах, Налайх дүүргийн хүн амын амьдралын чанарыг дээшлүүлэх, хүний хөгжлийн үзүүлэлтүүдийг сайжруулах, хүрээлэн буй байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангах, боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарт түшиглэсэн эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэгдсэн болно.

Кластерын хөгжлийг орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийн хөгжил, байгаль орчин, хот байгуулалтын асуудлын уялдаа, эдийн засгийн шүтэлцээнд авч үзлээ. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, сайн засаглал, орон нутгийн бие даасан байдал зэргийг хангах нь бүс нутгийн хөгжлийн тулгуур зарчим гэж тодорхойлж, дунд хугацаанд Налайх дүүргийн хөгжлийн бодлого, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлон, тогтвортой хөгжлийн урьдач нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэгдсэн.

Хүснэгт 2. 3. Хэрэгжилтийн үе шат ба хугацаа

Үе шат	Хугацаа	Үндсэн зорилт
1-р үе шат	2025–2027	Суурь дэд бүтэц, анхны үйлдвэрүүдийг идэвхжүүлэх
2-р үе шат	2027–2030	Үйлдвэрлэл өргөжүүлэх, ухаалаг технологи нэвтрүүлэх
3-р үе шат	2030–2040	Экспортын үйлдвэрлэл өргөжүүлж, инновацын экосистемийг бүрдүүлэх

Кластер байгуулах хөгжлийн үе шатанд дараах чиглэлийг голлон анхаарах шаардлагатай.

- Дэд бүтэц, ухаалаг үйлдвэрлэл зэрэгт төр-хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг эрчимжүүлэх стратегийг эхлүүлнэ.
- Ногоон санхүүжилтийн боломжууд (EX, UNIDO, GCF төслүүд) ашиглан эко кластерийн хөгжлийг түргэтгэх хэрэгтэй.
- Шинэ технологийн нутагшилт, R&D төв байгуулах, чадавхжуулах төв хөгжүүлэх замаар инновацын экосистем бий болгох ёстой.

Хүснэгт 2. 4. Налайхын УТП-ийн кластерын хөгжлийн үе шатын төлөвлөгөө

Үе шат	Хугацаа	Гол үйл ажиллагаа	Тайлбар
1-р үе шат	2025-2026	Суурь дэд бүтцийн өргөтгөл, анхны үйлдвэрлэлийн эхлэл	Цахилгаан, дулаан, ус, зам, холбооны өргөтгөл
2-р үе шат	2026-2027	Үйлдвэрүүдийн хүчин чадал нэмэгдүүлэх, автоматжуулалт эхлүүлэх	Хагас автомат шугамууд суурилуулах, чанар стандартад нийцүүлэх
3-р үе шат	2027-2028	Ногоон үйлдвэрлэл, дахин боловсруулалт хөгжүүлэх	Эко бүтээгдэхүүн, дахин боловсруулсан түүхий эд ашиглах

4-р үе шат	2028- 2029	Инновац ба ухаалаг үйлдвэрлэл нэвтрүүлэх	IoT, BIM, AI суурилсан үйлдвэрлэлийн шийдэл хэрэгжүүлэх
5-р үе шат	2029- 2030	Экспортын чиг баримжаатай үйлдвэрлэл, кластерын өргөтгөл	ЕАЭЗХН болон Ази Номхон далайн зах зээлд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх

Үйлдвэрлэл технологийн паркийн кластерын зохион байгуулалт, менежментээр хангах бодлого нь тухайн парк дахь аж ахуйн нэгжүүдийн уялдаа холбоог сайжруулж, хамтын ажиллагааг дэмжих замаар үйлдвэрлэлийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх, инновацыг хурдасгах, эдийн засгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулахад чиглэсэн байна. Энэ бодлого дараах үндсэн чиглэлүүдтэй байж болно. Үүнд:

1. Кластерын бүтцийн зохион байгуулалт

- **Салбарын төвлөрөл:** Тодорхой чиглэл (жишээ нь, барилгын материал, хог хаягдал боловсруулах, металл боловсруулах ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх, хүнс гэх мэт)-д суурилсан үйлдвэрүүдийн багц бий болгох.
- **Дэд бүтэц, тоног төхөөрөмжийн хамтын ашиглалт:** Бүх компаниудын хэрэгцээнд нийцсэн орчин үеийн лаборатори, агуулах, логистикийн төв зэрэг нөөцүүдийг төвлөрүүлэх.
- **Судалгаа, хөгжүүлэлтийн төв:** Шинэ технологи, инновацыг нэвтрүүлэхэд зориулсан судалгааны лабораториудыг парк дотор байгуулах.

2. Хамтын ажиллагааг дэмжих менежмент

- **Сүлжээ ба түншлэл:** Паркийн компаниуд хооронд мэдээлэл солилцох, хамтарсан төслүүд хэрэгжүүлэхийг урамшуулах.
- **Инкубатор болон акселераторын (хурдасгуур) хөтөлбөр:** Стартап, жижиг дунд бизнесүүдэд санхүүгийн болон технологийн дэмжлэг үзүүлэх систем бий болгох.
- **Ажлын байр ба мэргэшсэн ажиллах хүч:** Хүний нөөцийн сургалт, чадавхжуулалтын төвүүдийг ажиллуулж, паркийн дотор ажиллах мэргэжилтнүүдийг тасралтгүй сургах.

3. Тогтвортой хөгжлийн бодлого

- **Ногоон үйлдвэрлэл:** Байгальд ээлтэй технологийг нэвтрүүлэх, дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжих.
- **Экологийн стандартын хэрэгжилт:** Байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах зорилгоор хаягдал, бохирдлыг хянах системийг тогтоох.

4. Зах зээлд өрсөлдөх чадавхыг нэмэгдүүлэх бодлого

- **Гадаад зах зээлд гаргах дэмжлэг:** Экспортын чадавхыг нэмэгдүүлэх, олон улсын стандартад нийцэх бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд дэмжлэг үзүүлэх.
- **Брэнд болон маркетингийн стратеги:** Паркаас гарсан бүтээгдэхүүнийг нийтэд таниулах хамтын брэнд хөгжүүлэх.
- **Санхүүгийн дэмжлэг ба хөрөнгө оруулалт:** Кластер доторх бизнесүүдэд хөнгөлөлттэй зээл, хөрөнгө оруулалт татах бодлого хэрэгжүүлэх.

5. Удирдлага, хяналт

- **Кластерын зохицуулалтын төв байгууллага:** Паркийн үйл ажиллагааг хариуцан зохицуулах, зохион байгуулалтын төв байгуулах.
- **Хяналт, үнэлгээний тогтолцоо:** Компаниудын үйл ажиллагааг тасралтгүй үнэлж, амжилттай хэрэгжиж буй арга хэмжээг түгээх.
- **Орон нутгийн оролцоог хангах:** Орон нутгийн удирдлага, иргэдтэй нягт хамтран ажиллаж, хариуцлагатай хөгжлийг дэмжих.

Энэхүү агуулгын хүрээнд Паркийн кластерын бодлогыг хэрэгжүүлэхэд улсын болон орон нутгийн дэмжлэгийг татан оролцуулах шаардлагатай ба Паркийн дотоод зохион байгуулалтыг тасралтгүй сайжруулж, инновацын экосистемийг бэхжүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ нь кластерын хүрээнд ажиллаж буй компаниудын үр ашгийг нэмэгдүүлэх төдийгүй бүс нутгийн эдийн засагт чухал хувь нэмэр оруулах боломжтой болох юм.

Налайхын УТП-ийн кластерын тэргүүн ээлжид хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, тэргүүлэх чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлсон болно. Үүнд:

- ✓ Монгол Улсын болон Улаанбаатар хотын барилгын материал үйлдвэрлэлийг төвлөрүүлэх, барилыг материалын үйлдвэрлэлд (бетон хийцийн үйлдвэр, хавтангийн үйлдвэр, металл хийцийн үйлдвэр, хог хаягдал дахин боловсруулах ба бусад үйлдвэрлэл, үйлчилгээ) төвлөрөн хөгжүүлэх
- ✓ Шинэ дэвшилтэт болон өндөр технологи дамжуулах, нэвтрүүлэх, нутагшуулах, шинэ бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх, үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх зэрэг үйл ажиллагаа эрхлэх, их дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний хүрээлэнг түшиглэсэн барилгыг болон боловсруулах үйлдвэрийн технологийн судалгаа, хөгжлийн төв байгуулах,
- ✓ Тээвэр логистик, гаалийн баталгаат агуулахын бүс байгуулах,
- ✓ Барилгын үйлдвэрлэлийг дагаж хөгжих жижиг дунд үйлдвэрийн бүс байгуулах,
- ✓ Кластерын инженерийн суурь дэд бүтцийн санхүүжилтийг шийдвэрлэх
- ✓ Кластер нь кластерын захиргаа байрлах бизнес төвтэй, ногоон бүс, авто зам, нөөц газартай байх.
- ✓ Цаашид Налайх УТП-т дараах нэгжүүдийг төрөлжүүлэх боломжтой байна. Үүнд:
 - Барилгын түүхий, эд материалын үйлдвэрүүд
 - Бетон зуурмагийн үйлдвэр, түүний түүхий эд, материалын үйлдвэр
 - Төрөл бүрийн барилгын жижиг, дунд үйлдвэрүүд
 - Барилга засварын цех
 - Металлын материал боловсруулах үйлдвэр, жижиг деталь үйлдвэрүүд
 - Барилыг материалын худалдаа

Үйлдвэрлэл, технологийн кластерын үйл ажиллагаа нь Төр-Их дээд сургууль, Эрдэм шинжилгээний байгууллага - кластерын нэгжүүдийн зохистой шүтэлцээ, нягт хамтын ажиллагааны үр дүнд хэрэгжих юм.

Зураг 2. 3. Кластерын уялдаа холбоо

Кластерын оролцогч талуудын харилцааг дараах байдлаар томъёолж болно.

Хүснэгт 2. 5. Оролцогч талуудын оролцооны бүтэц

Оролцогч тал	Үүрэг, оролцоо
Налайхын Үйлдвэрлэл Технологийн Парк ХК	Төсөл хэрэгжүүлэгч үндсэн байгууллага; Ерөнхий менежмент, мониторинг
Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар	Бодлогын дэмжлэг, зохицуулалт, хөрөнгө оруулалтын дэмжлэг
ХББОСЯ (Хот байгуулалт, барилга орон сууцжуулалтын яам)	Барилгын материалын үйлдвэрлэлийн бодлого, стандартын уялдаа
Гадаадын хөрөнгө оруулагчид	Хамтарсан үйлдвэр байгуулах, хөрөнгө оруулах
Орон нутгийн ААН-үүд, үйлдвэр эрхлэгчид	Үйлдвэрлэл эрхлэх, бүтээгдэхүүн нийлүүлэх
Санхүүжилтийн байгууллагууд (банкнууд, хөрөнгө оруулалтын сан)	Төсөлд санхүүжилт гаргах, хөнгөлөлттэй зээл, баталгаа олгох
Боловсрол, судалгааны байгууллагууд	Хүний нөөц бэлтгэх, технологийн инновац, судалгаа, сургалт
Байгаль орчны байгууллагууд	Ногоон үйлдвэрлэл, тогтвортой хөгжлийн хяналт, дэмжлэг

Тус судалгааны баг кластерын менежментийн системийг дараах зурагт үзүүлсэн схемийн дагуу баримталж хэрэгжүүлэх нь бодитой гэж үзэж байна.

Зураг 2. 4. Үйлдвэрлэлийн менежментийн систем

Аливаа кластерын хөгжил нь тухайн улс орны нийгэм, эдийн засагт шууд болон шууд бусаар томоохон нөлөө үзүүлдгийн хувьд улс орон, бүс нутаг, хамаарах салбарын хөгжлийн үзэл баримтлал, бодлогуудтай нийцтэй байх нь чухал юм. Улс орнуудын эдийн засгийн нийтлэг зорилго нь жигд тогтвортой, хүртээмжтэй өсөлтөд хүрэх байдаг. Иймд, кластерын урт хугацааны стратегийн гол зорилго нь эдийн засгийн бодлогын чухал хэсэг байх учиртай. Кластер нь аж үйлдвэрийн бодлогыг үр ашигтай хэрэгжүүлэх гол арга хэрэгсэл юм. Монгол Улсын аж үйлдвэрийн хөгжлийн бодлогын тулгамдаад буй асуудлуудыг бид дараах байдлаар харж байна.

- Манай орны барилгын материалын үйлдвэрлэлийн хөгжил эрчимжиж, эдийн засгийн өсөлттэй боловч аж үйлдвэрийн бусад салбарын хөгжлийн хурдац хангалттай бус, тэдгээр нь бодит нөөц боломжоо ашиглах хэмжээнд хүрч чадахгүй олон жил болж байгаа төдийгүй цаашдаа ч энэ хэвээр байвал эдийн засагт сөрөг нөлөөлөх нөхцөл нэгэнт бүрдсэн байна.
- Бүсчилсэн хөгжлийн хөтөлбөрт тусгагдсан бүсийн тулгуур төвүүд болон хот суурин газар, тухайлбал, Улаанбаатар хот болон Налайх, Багахангай дүүргийг хөгжүүлэх нь эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн тулгамдсан эрэлт хэрэгцээ болоод байна.

Кластер нь дээрх тулгамдсан асуудлуудыг даван туулахад түлхэц болох гол арга хэрэгсэл болно. Цаашилбал, кластерын бүтээн байгуулалт, хөгжил нь зөвхөн аж үйлдвэр төдийгүй, хөрөнгө оруулалт, худалдаа, төсөв, санхүүгийн бодлого, дэд бүтэц, эрчим хүч, байгаль орчны бодлогыг хэрэгжүүлэх болон зөвлөх үйлчилгээ, ажиллах хүчний хөгжил, инновацыг дэмжих, институцыг бэхжүүлэх зэрэгт томоохон түлхэц өгөх чухал ач холбогдолтой.

Энэхүү кластерын урт хугацааны хөгжлийн стратегийн гол зорилго нь барилгын материалын үйлдвэрийг бие даан хөгжүүлэх, баялгийг дотооддоо боловсруулах, нэмүү өртөг шингэсэн, импортыг орлох, экспортын төрөлжилтийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, кластерын үйл ажиллагаа, бүтээн байгуулалтаар дамжуулан Улаанбаатар хот төдийгүй, кластерын ойр орчмын бүс нутаг, цаашлаад улсын эдийн засгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулах явдал юм. Тухайлбал, кластерын үйл ажиллагаа нь манай улсын гол тулгамдсан асуудлын нэг болох эдийн засгийн уул уурхайн салбараас хараат байдлыг бууруулах, эдийн засгийн төрөлжилтийг нэмэгдүүлэхэд чухал хувь нэмэр оруулна. Түүнчлэн, кластер нь татвар, хураамж улсын болон орон нутгийн төсөвт төлснөөр төсвийн орлогыг нэмэгдүүлэх, өнөөгийн гадаад өрийн дарамтыг бууруулахад түлхэц болно. Кластер нь дотоодод шинээр ажлын байр үүсгэх, ажиллах хүчний ур чадварын нэмэгдүүлэх мөн үйлдвэрлэлийн завсрын

хэрэглээгээр дамжуулан кластерын бүс нутгийн жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, өрхийн амьжиргааг дээшлүүлэх чухал ач холбогдолтой юм.

Улмаар Налайхын УТП-д кластер байгуулан хөгжүүлэх талаар дараах дүгнэлтэд хүрч байна. Үүнд:

1. Монгол улсын нийслэл нь дэд бүтэц сайн хөгжсөн, мэргэшсэн ажиллах хүчний нөөц бүрдсэн, эрдэм шинжилгээ, үйлдвэрлэлийн материаллаг бааз суурь бүрдсэнээр харьцангуй давуу талтай байна. Энэхүү бий болсон эдийн засгийн чадавх, мэдлэг оюунд суурилсан хөгжлийн хандлагад нийцүүлэн Налайхын УТП-д кластер хөгжүүлэх нөхцөл бүрдсэн байна.
2. Налайхын болон төвийн бүсийн ирээдүйн хөгжлийн хандлага барилгын материалын үйлдвэрлэлд тулгуурласан, орчин үеийн дэвшилтэд технологид суурилсан үйлдвэрлэл, технологийн цогцолбор амжилттай хөгжих боломжтой юм.
3. Кластерын бүсэд хөгжүүлэх үйлдвэрүүдийн зураглал, төлөвлөгөө боловсруулснаар импортыг орлох, экспортод гаргах өрсөлдөх чадвартай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн салбаруудыг уялдуулан хөгжүүлэх бүрэн боломжтой нь кластерын бүсэд байгуулагдах төслүүдээс шууд шалтгаалах нь харагдаж байна.
4. Кластерын үйл ажиллагаа нь барилын материалын үйлдвэрлэлийн үндсэн чиглэлтэй байх бөгөөд бусад үйлдвэрлэлийн чиглэлийг дэмжинэ.
5. Налайхын УТП-ийн кластерын зохион байгуулалтыг тэргүүн ээлжид хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, тэргүүлэх чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлж байна. Үүнд:
 - Одоогийн гэрээ байгуулсан үйлдвэрүүдийг түүний түүхий эд болон эцсийн бүтээгдэхүүний чиглэлээр Үйлдвэрлэл, технологийн кластерыг хөгжүүлэх,
 - Шинэ дэвшилтэт болон өндөр технологи дамжуулах, нэвтрүүлэх, нутагшуулах, шинэ бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх, үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх зэрэг үйл ажиллагаа эрхлэх, их дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний хүрээлэнг түшиглэсэн барилгын материалын боловсруулах үйлдвэрийн технологийн судалгаа, хөгжлийн төв байгуулах,
 - Тээвэр логистик, гаалийн баталгаат агуулахын бүс байгуулах,
 - Кластерын үйлдвэрлэлийг дагаж хөгжих жижиг дунд үйлдвэрийн бүс байгуулах, барилыг материалын худалдаа, арилжааны бүс байгуулах
6. Үйлдвэрлэл, технологийн кластерын үйл ажиллагаа нь Төр-Их дээд сургууль, Эрдэм шинжилгээний байгууллага-кластерын нэгжүүдийн зохистой шүтэлцээ, нягт хамтын ажиллагааны үр дүнд хэрэгжинэ.
 - а. Төрийн оролцоо: Хууль эрх зүйн таатай орчныг бүрдүүлэн, хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
 - б. Их дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллага: Инновацын төслүүд, нанотехнологийг боловсруулан үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх
 - с. Бизнесийн байгууллагын оролцоо: Их дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудын боловсруулсан инновацын төсөл, нанотехнологийг нэвтрүүлж эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл олон улсын зах зээлд өрсөлдөнө.

Дээрх нийгэм, эдийн засгийн ач холбогдол тухайн кластерт хэрэгжих боломжтой шинэ шинэ төслүүдийн ашигт ажиллагаанаас шалтгаалж, тасралтгүй өсөн нэмэгдэх бүрэн боломжтойн дээр ажлын байр нэмэгдүүлэх, тогтвортой суурьшилтай ажиллаж, амьдрах хэв шинжийг бүрдүүлэх, гадаад дотоодын томоохон хөрөнгө оруулагчдыг татах, урт хугацаанд үйл ажиллагаа эрхлэх боломжийг бүрдүүлэх, жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх хөтөлбөрүүдийн бодит хэрэгжилтийг хангах суурь нөхцөл болохоор байна.

2.3. Санхүүжилтийн бүтэц, загварчлал

2.3.1 Налайхын УТП-д шаардлагатай санхүүжилтийн хэрэгцээ

Паркийн үйлчилгээний орлого, зардлын шаардлагатай санхүүжилт

“Налайхын Үйлдвэрлэл Технологийн Парк” ХК-ийн үндсэн зорилго нь Монгол Улсын барилгын материалын үйлдвэрлэлийн салбарт нэмүү өртөг шингэсэн, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх паркийн харьяа үйлдвэрийн төслийн хэрэгжилтийг хангах, төслийг амжилттай хэрэгжүүлэх ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулах, төслийг хэрэгжүүлэх явцад төрийн байгууллага, Улаанбаатар хотын захиргаа, Налайх дүүрэг болон төслийн үйлдвэрүүдийн ажлын уялдаа холбоог хангах, зохион байгуулалт хийж, хяналт тавихад оршино. Нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь 2024 оны 03-р сарын 25-ны өдөр 38-р тогтоолоороо “Налайх Барилгын Материалын УТП” ОНӨҮГ-ыг өөрчлөн зохион байгуулж, шинээр хувьцаат компанийн дүрэм, зохион байгуулалтын бүтэц, орон тоог баталсан. Одоогоор нийт 18 инженер, техникийн ажилтны орон тоотой, 2025 оны эхнээс жилийн 800 сая төгрөгийн зардлын төсөвтэй, өөрөө өөрийгөө санхүүжүүлэх үүрэгтэй ажиллаж байна. Тус компани бүтцийн өөрчлөлтийн дараа 73,9 тэрбум төгрөгийн дүрмийн сантай болж, компанийн нийт хөрөнгийн хэмжээ нэмэгдсэн.

“Налайхын Үйлдвэр Технологийн Парк” ХК нь Менежментийн компани хэлбэрээр зохион байгуулагдсанаар одоо гэрээ байгуулсан 15 компани, шинээр орох 22 компанийн үйлдвэртэй Менежментийн гэрээ байгуулж, төлбөрт үйлчилгээг үзүүлж болно. Парк нь Менежментийн компани хэлбэрээр зохион байгуулагдсанаар дараах үйлчилгээг паркийн хэмжээнд үзүүлэх боломжтой юм.

Хүснэгт 2. 6. Менежментийн компаниас УТП-ийн нэгжүүдэд үзүүлж болох төлбөрт үйлчилгээний төрөл

Үйлчилгээний чиглэл	Үйлчилгээний төрөл
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН СУДАЛГАА (Бизнесийн зөвлөх үйлчилгээ)	Хөрөнгө оруулалтын боломжийн судалгаа
	ТЭЗҮ, бизнес төлөвлөгөө боловсруулах
	Зах зээлийн судалгаа
	Технологи, тоног төхөөрөмжийн судалгаа, сонголт
	Төлбөр цуглуулах, нэхэмжлэх
	Паркийн нэгжийн бүтээгдэхүүнийг сурталчлах, таниулах
БҮТЭЭГДЭХҮҮН ХӨГЖҮҮЛЭЛТ, ИННОВАЦ (Судалгаа хөгжүүлэлт)	Бүтээгдэхүүний загвар, дизайн боловсруулах
	Шинэ бүтээгдэхүүний судалгаа, туршилт
	Шинэ санаа дэмжих, урамшуулах
	Үзэсгэлэн худалдаа, эвент зохион байгуулах, оролцох
	Технологи дамжуулалт, шинэ технологи нэвтрүүлэлт
ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ТӨЛӨВЛӨЛТ, СУДАЛГАА (Техникийн зөвлөх үйлчилгээ)	Дэд бүтцийн хэрэгцээ, төлөвлөлт
	Үйлдвэрүүдийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх
	Үйлдвэрлэлийн туршилт хийх, дүгнэлт гаргах
	ХАБЭА-н сургалт зохион байгуулах
	Сургалт зохион байгуулах
	Стандарт, удирдлагын тогтолцоо нэвтрүүлэх үйлчилгээ

Үйлчилгээний чиглэл	Үйлчилгээний төрөл
ИНЖЕНЕР ТЕХНОЛОГИ, ХӨГЖҮҮЛЭЛТ БА ПАРКИЙН АШИГЛАЛТ (Паркийн ашиглалтын үйлчилгээ Тээвэр, логистикийн үйлчилгээ)	Диспетчер /Шуурхай удирдлагын үйлчилгээ
	Харуул хамгаалалтын үйлчилгээ, гал команд
	Ногоон байгууламжийн үйлчилгээ
	Паркийн хотхоны цэвэрлэгээ, хог хаягдлын менежмент
	Дэд бүтцийн арчлалт, үйлчилгээ
	Агуулахын үйлчилгээ
	Тээвэр зохион байгуулах үйлчилгээ
	Ачих буулгах үйлчилгээ

Эх үүсвэр: Шинжлэх Ухаан Технологийн Сургууль, Судлаачдын санал

2.3.2. НҮТП-ийн нэгжүүдээс паркийн хураамжаар орлого бүрдүүлэх, санхүүжилт авах загвар

Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн менежментийн компани нь паркийн хураамжийг шударга, ил тод, эдийн засгийн үндэслэлтэй байдлаар тогтоох нь чухал юм. Паркийн хураамжийг тогтоохдоо дараах зарчмуудыг баримтлах шаардлагатай. Үүнд:

- ✓ Паркийн хураамжийг тогтоохдоо ил тод байдал, сонирхогч талуудын оролцоо, зөвшилцлийн зарчмыг баримтлах.
- ✓ Паркийн нэгжүүдтэй хамтран паркийн хураамжийн системийн талаар хэлэлцэж, харилцан тохиролцох
- ✓ Монгол Улсын хууль, дүрэм, журамд нийцүүлэх
- ✓ Паркийн нэгжүүдийн саналыг сонсож, оролцоог хангаснаар паркийн хураамжийн системийн үр дүнг сайжруулах боломжтой байх.
- ✓ Паркийн хураамжийг тогтоохдоо зардал, үйлчилгээ, үйлдвэрүүдийн онцлогийг харгалзан шударга, тогтвортой, үйлдвэрүүдийн өрсөлдөх чадварыг хангах.

Паркийн хураамжийг дараах аргачлалуудаас сонгон ашиглах боломжтой.

1.Зардалд үндэслэн гаргах аргачлал: Төлбөрийг дараах зардлуудыг тооцож тогтоох

- ✓ Дэд бүтцийн зардал: Зам, цахилгаан, усан хангамж, ариутгах татуурга, харуул хамгаалалт зэрэг паркийн нийт үйл ажиллагаанд шаардлагатай зардлууд.
- ✓ Удирдлагын зардал: Менежмент, ажилчдын цалин, оффисын зардал, судалгаа, маркетингийн зардал гэх мэт удирдлагын үйл ажиллагаатай холбоотой зардлууд.
- ✓ Сэргээн засварлах болон хөрөнгө оруулалтын зардал: Дэд бүтцийн засвар үйлчилгээ, шинэчлэл, паркийн хөгжүүлэлтэд шаардагдах хөрөнгө оруулалтын зардал.

2.Үйлдвэрүүдийн онцлогт нийцүүлэх аргачлал: Паркийн нутаг дэвсгэрт багтсан үйлдвэрүүдийн:

- ✓ Талбайн хэмжээ
- ✓ Үйл ажиллагааны цар хүрээ
- ✓ Ашиглаж буй дэд бүтцийн ачаалал
- ✓ Үйлдвэрлэлийн төрөл гэсэн үзүүлэлтүүдийг харгалзан ялгаатай хураамжийн түвшнийг тогтоож болно.

3. Зах зээлийн харьцуулалтын аргачлал:

- ✓ Бусад ижил төстэй паркийн жишиг: Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн хураамжийн жишгийг судалж, зах зээлд өрсөлдөхүйц түвшинд байлгах.
- ✓ Тус бүс нутгийн онцлог: Байршил, зах зээлд нөлөөлөх хүчин зүйлсийг харгалзан үзэх.

Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн нутаг дэвсгэрт багтсан үйлдвэрүүдээс авах паркийн хураамжийг тогтоох математик загвар нь олон хүчин зүйлийн регрессийн шинжилгээ дээр үндэслэгдэнэ. Тухайлбал, талбайн хэмжээ, дэд бүтцийн хэрэглээ, үйл ажиллагааны төрөл, зардлын бүтэц, болон зах зээлийн нөхцөл зэргийг харгалзан үзэх шаардлагатай. Эдгээрийг нэгтгэсэн шугаман программчлалын загвар болон төлөвлөлтийн функцийг ашиглаж болно.

Загварын үндсэн хувьсагчид

C – нийт хураамжийн хэмжээ (төгрөг)

x_i – i -р үйлдвэрийн эзэмшиж буй талбай (m^2)

u_i – i -р үйлдвэрийн дэд бүтцийн хэрэглээ (ус, цахилгаан, дулаан гэх мэт)

t_i – i -р үйлдвэрийн үйл ажиллагааны цар хүрээ

f_i – паркийн удирдлагын нэмэлт үйлчилгээний хураамж (i -р үйлдвэрт ногдох)

Z – паркийн нийт зардал (удирдлага, дэд бүтэц, хөгжүүлэлт)

n – паркийн нэгжид багтах үйлдвэрүүдийн тоо

Загварын зорилтот функц

ҮТП-ийн менежментийн компаниас паркийн нэгжүүдэд ногдуулах паркийн хураамжийн хэмжээг шударга, зардлыг нөхөхүйц, бодитой түвшинд тогтоох зорилгоор дараах функцийг ашиглахаар төлөвлөсөн.

$$C = \sum_{i=1}^n (\alpha \cdot x_i + \beta \cdot u_i + \gamma \cdot t_i + f_i)$$

α – талбайд ногдох хураамжийн коэффициент (төгрөг/ m^2)

β – дэд бүтцийн хэрэглээний коэффициент (төгрөг/нэгж хэрэглээ)

γ – үйл ажиллагааны төрөлд суурилсан коэффициент (жин, 0-1 хооронд)

f_i – үйлчилгээний хураамж тогтмол эсвэл хувьсах хэлбэрээр тогтоох боломжтой

Загварыг ашиглах хязгаарлалтын нөхцөлүүд

1. Нийт хураамжийн хэмжээ нь ҮТП-ийн нийт зардлыг нөхөх ёстой. Өөрөөр хэлбэл

$$C \geq Z$$

2. Үйлдвэрүүдийн хувьсагчид бодит утга байх ёстой
 $x_i > 0, \quad u_i \geq 0, \quad t_i \in [0,1]$
3. Талбайд ногдох хураамж бодит хязгаарт байх (зах зээлийн жишиг)

$$\alpha_{min} \leq \alpha \leq \alpha_{max}$$

4. Дэд бүтцийн хэрэглээний хязгаарлалтууд

$$\sum_{i=1}^n u_i \leq U_{total}$$

U_{total} – паркийн дэд бүтцийн хүчин чадлын дээд хязгаар

Паркийн хураамж нь Гишүүнчлэлийн хураамж(ПХ-1), Менежментийн хураамж (ПХ -2), Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээх ажлын хураамж (ПХ -3), Ашиглалтын хураамж(ПХ -4), Бусад хураамж(ПХ-5)-уудын нийлбэрээр тооцогдоно.

Хүснэгт 2. 7. Паркийн хураамжийн бүрэлдэхүүн хэсгүүд

Паркийн хураамжийн бүрэлдэхүүн хэсэг	Паркийн хураамжийн бүрэлдэхүүн хэсэг	Зардлын бүрэлдэхүүн хэсэг
ПХ-1	Гишүүнчлэлийн хураамж	Паркийн нэгжид элсүүлэх шийдвэр гарч, гэрээ байгуулснаар нэг удаа төлнө.
ПХ-2	Менежментийн хураамж	Паркийн дэд бүтцийн ашиглалт болон удирдлагын зардлыг нөхөх зорилгоор улирал бүр тогтсон хэмжээний төлбөр авах
ПХ-3	Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээх ажлын хураамж	Паркийн хог хаягдлын менежмент, харуул хамгаалалт, цэцэрлэгжүүлэлт, байгаль орчны нөхөн сэргээлт зэрэг нэмэлт үйлчилгээнд зориулан улирал бүр авах
ПХ-4	Эрчим хүч, дэд бүтэц, авто зам ашигласны хураамж	Ус хангамж, дулаан, цахилгаан, уур, зам зэрэг дэд бүтцийн хэрэглээний төлбөрийг бодит хэрэглээнээс хамааруулан тооцож, улирал бүр авах
ПХ-5	Бусад үйлчилгээний хураамж	Паркийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх, тохижуулах, хамтарсан төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх зорилготой ба тухай бүр гэрээгээр зохицуулна.

2.3.3. НҮТП-ийн Хураамжийн Орлогын Тооцоолол

Судлаачид нь “Налайхын Үйлдвэр Технологийн Парк” ХК-ийн санал болгосон Зардалд үндэслэсэн “Паркийн нэгжээс паркийн удирдлагад хураамж төлөх” журмын аргачлалаар тооцоолол хийсэн. “Налайхын Үйлдвэр Технологийн Парк” ХК-ийн төвлөрүүлэх орлого нь үйл ажиллагаагаа эхэлсэн 15 үйлдвэрийн хувьд тооцоход жилд 3066,5-3216,5 сая төгрөг буюу 851,8-868,5 мян. USD болохоор байна.

$$ПХ = ПХ1 + ПХ2 + ПХ3 + ПХ4 + ПХ5$$

Хүснэгт 2. 8. УТП-ийн менежментийн компанийн жилд төвлөрүүлэх орлогын төсөөлөл 2028-2030 онд, сая төг.өөр, эхний 15 үйлдвэрээр

Паркийн нэгжийн нэр	Гишүүнчлэлийн хураамж (ПХ-1)	Менежмент-ийн хураамж (ПХ-2)	Байгаль орчин, нөхөн сэргээх ажлын хураамж (ПХ-3)	Эрчим хүч, дэд бүтэц, авто зам ашиглалтын хураамж (ПХ-4)	Бусад хураамж (ПХ-5)	Паркийн хураамжийн нийт дүн (ПХ)
Пийс стийл групп	10.00	13.05	12.58	146.00	0	181.63
Хөгжил комплекс	10.00	8.22	5.03	58.40	0	81.65
Эко минерал трейд	10.00	8.85	8.16	94.70	0	121.71
Электрокем монгол	10.00	19.77	27.81	322.78	0	380.36
Координат чойсе	10.00	18.60	21.76	252.54	0	302.90
Сайхан улаан оргил	10.00	19.50	20.40	236.76	0	286.66
Грейт Монголиа групп	10.00	19.95	21.42	248.60	0	299.97
Ногоон цагираг	10.00	11.88	9.92	115.22	0	147.03
Айвуун аргалант	10.00	18.75	20.40	236.76	0	285.91
Нью метод	10.00	13.35	8.16	94.70	0	126.21
Ивээлт алтан гадас од	10.00	22.50	27.20	315.68	0	375.38
Төгс билэг инженеринг	10.00	12.00	6.80	78.92	0	107.72
Төгс бридж	10.00	15.00	13.60	157.84	0	196.44
Си энд Эй Проспорти	10.00	11.79	8.024	93.13	0	122.94
Бетон шийдэл	10.00	15.12	13.87	161.00	0	199.99
Нийт дүн	150.00	228.33	225.148	2,613.04	0	3,216.52

Эх үүсвэр: Судлаачдын тооцоолол

Гишүүнчлэлийн хураамж (ПХ -1)-ийг тооцох

Паркийн ТУЗ-өөс тухайн компанийн үйлдвэрийг паркийн нэгжээр элсүүлэх шийдвэр гарч, гэрээ байгуулснаар гишүүнчлэлийн хураамжийг нэг удаа төлнө. Мөн паркийн нэгж болох үйлдвэр нь үйл ажиллагааны явцад хуулийн этгээдийн нэр солих, өөрчлөн зохион байгуулагдах, охин компани нэмж оруулах үед уг хураамжийг авна. Паркийн журамд заасны дагуу гишүүнчлэлийн хураамж 10 сая төгрөг байхаар заасан болно.

Менежментийн хураамж (ПХ -2)-ийг тооцох

Менежментийн хураамж нь Паркийн дэд бүтцийн ашиглалт болон удирдлагын зардлыг нөхөх, төрийн үйлчилгээг үзүүлэх зорилгоор улирал бүр эсвэл жил бүр төлөх төлбөр юм. “Налайхын УТП” ХК-ийн 2024 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар эзэмшиж буй 120 га-д байгуулсан дэд бүтцийн нийт өртөг 29.99 тэрбум төгрөг буюу 11,12 сая USD болсон байна.

Хүснэгт 2. 9. Налайх ҮТП-ийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалт 2014-2024 онд, 2025 оноос ашиглалтад жилд гарах урсгал зардал

Үзүүлэлт	Дэд бүтцийн нийт хөрөнгө оруулалт	Цахилгаан хангамжийн хөрөнгө оруулалт	Ус хангамжийн хөрөнгө оруулалт	Авто замын хөрөнгө оруулалт	Төмөр замын хөрөнгө оруулалт	Бусад ажил /Паркийн гадна ажил /
Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ (тэрбум төг)	29,995.20	16,869.30	1,469.76	8,947.57	0	2,708.57
Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ (сая US\$)	11,121.70	6,254.84	544.96	3,317.60	0	1,004.29
Эзлэх хувь (%)	100.00	56.24	4.90	29.83	0	9.03
Дэд бүтцийн урсгал зардал (сая төг)	749.88	421.73	237.18	133.39	75.02	42.19

Тайлбар: Монгол банкны 2024.12.31-ний албан ханш 1 US\$=3420 төгрөг

Паркийн дэд бүтцийн ашиглалтад жилд гарах урсгал зардлыг хөрөнгийн үнийн дүнгийн 2,5%-аар тооцвол 749,9 сая төгрөг гарч, “Налайхын ҮТП” ХК-ийн жилийн үйл ажиллагааны төсөв 596,0 сая төгрөгийг нэмж тооцоход паркийн эзэмшиж буй нийт газрын 1 га тутамд 5,384-11,215 мян.төг.-ийн зардал ноогдож байна. Энэ зардал нь эхний 15 үйлдвэрийн хувьд жилд 228,33 сая төгрөг болж байна.

Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээх ажлын хураамж (ПХ -3)-ийг тооцох

Үйлчилгээний хураамж нь Паркийн хог хаягдлын менежмент, харуул хамгаалалт, цэцэрлэгжүүлэлт зэрэг нэмэлт үйлчилгээнд гарах зардлыг нөхөн зорилготой. ҮТП-ийн менежментийн компанийн хувьд энэ хураамж нь орлого биш бөгөөд гэрээт компаниудад цуглуулан шилжүүлэх шилжих төлбөр юм.

Хүснэгт 2. 10. Паркийн хог хаягдлын менежмент, харуул хамгаалалт, цэцэрлэгжүүлэлтийн жилийн зардал

Үйлчилгээний төрөл	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал (төг)	Нийт зардал (мян төг)	Тайлбар
Хог хаягдлын менежмент	ачилт	52	320,000	16,640	Ахуйн хог хаягдал ачих үйлчилгээ нь 1 удаагийн ачилт нь 320,000 төг байна.
Харуул хамгаалалт	объект	15		300,000	Улаанбаатар хотын харуул хамгаалалтын үйлчилгээний жилийн зардлыг жишиг болгов.
Цэцэрлэгжүүлэлт	м2	50,000	1,000	500,000	
Нийт дүн				816,640	

Эх үүсвэр: Судлаачдын тооцоолол

Жишээ нь: Улаанбаатар хотын үл хөдлөх хөрөнгийн менежментийн компаниуд нь түрээслэгчдээс түрээсийн зардлаас гадна 1 кв.метр тутмаас 6,000-7,000 төгрөг авч байна. Хог хаягдлын менежмент, харуул хамгаалалт, цэцэрлэгжүүлэлтийн гэрээт компаниудад төлөх жилийн зардал 816,6 сая төгрөг гарч, паркийн үйлдвэрүүдийн ашиглах газрын 1 га тутамд

6805,3 мян.төг ноогдож байна. Энэ зардал нь эхний 15 үйлдвэрийн хувьд жилд 225,1 сая төгрөг болж байна.

Эрчим хүч, дэд бүтэц, авто зам ашигласны хураамж (ПХ -4)-ийг тооцох

Ашигласны хураамж нь ус хангамж, дулаан, цахилгаан, уур, зам зэрэг дэд бүтцийн хэрэглээний төлбөрийг бодит хэрэглээнээс хамааруулан тооцож, улирал бүр авах хураамж юм. Паркийн нэгжүүд нь дэд бүтцийн үйлчилгээнд төлөх төлбөр буюу нийт зардлын бүтцийг үйлдвэр тус бүрээр авч үзвэл, % байна.

Хүснэгт 2. 11. Паркийн эрчим хүч, дэд бүтэц, авто зам ашигласны хураамж

Үзүүлэлт	Цахилгаан хангамжийн хөрөнгө оруулалт	Ус хангамжийн хөрөнгө оруулалт	Авто замын хөрөнгө оруулалт	Төмөр замын хөрөнгө оруулалт	Бусад ажил /Паркийн гадна хашааны ажил/
Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ (тэрбум төг)	16,869.30	1,469.76	8,947.57	0	2,708.57
Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ (сая US\$)	6,254.84	544.96	3,317.60	0	1,004.29
Дэд бүтцийн ашиглалтын зардал (сая төг)	4,723.40	734.88	3,579.03	-	433.37

Эх үүсвэр: Судлаачдын тооцоолол

Паркийн үйлдвэрүүдийн жилд гарах ашиглалтын зардлыг тооцвол нийтдээ 9471 сая төгрөг гарч, паркийн нэгжүүдэд 58,4-315,7 сая төгрөг ноогдож байна.

Бусад хураамж (ПХ -5)-ийг тооцох

Бусад хураамжийн олон улсад хэрэглэдэг нэг хэлбэр нь Орлогын дүнгээс бодох хураамж юм. Монгол Улсын ЗГ нь “Рио Тинто” ХК-тай хамтран Оюу Толгой төсөл хэрэгжүүлэхэд, “Оюу Толгой” ХХК нь үйл ажиллагааны зардлаас 2009-2014 онд 6%, 2015 оноос 3%-аар тооцон менежментийн төлбөр төлж байна.

Монгол Улсын ЗГ-ын 2023 оны 108-р тогтоолоор Эрдэнэс Монгол ХХК нь охин, хараат компани, хуулийн этгээд, төслийн нэгжээс борлуулалтын орлогын 1-2%-аар тооцон менежментийн төлбөр авахаар 2023 оноос хуульчлан баталсан байна. Энэхүү тогтоолоор батлагдсан эрх зүйн актын зүйл, заалтыг авч үзвэл, Компанийн удирдлага гэсэн бүлэг 3-т:

3.5.2.Компани нь охин, хараат компани, харьяа хуулийн этгээд, төслийн нэгжтэй менежментийн гэрээ байгуулж, дүгнэнэ.

3.5.3.Энэ дүрмийн 3.5.2-т заасан гэрээний дагуу охин, хараат компани, харьяа хуулийн этгээд компанид менежментийн төлбөр төлнө. Менежментийн төлбөрийн хувь хэмжээ нь борлуулалтын орлогын 2 (хоёр) хүртэл хувь байна.

3.5.4.Компани нь өөрийн хувь эзэмшлийг харгалзан охин, хараат компани, харьяа хуулийн этгээдийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөлд өөрийн

төлөөлөгчийг томилох, төлөөлөгчийн баримтлах удирдамжийг мөрдүүлэх эрхтэй гэж заасан байна.

Гэвч бусад хураамжийг журамд зааснаар тухай бүр гэрээгээр зохицуулна гэсэн тул судлаачдын зүгээс тооцоолол хийгээгүй болно. Ирээдүйд бий болох нэг орлогын эх үүсвэр бол Худалдааны төвийн түрээсийн орлого юм.

“Налайхын Үйлдвэр Технологийн Парк” ХК-ийн төвлөрүүлэх орлого (гишүүнчлэл ба менежментийн хураамж) нь 2031-2035 онд шинээр орох 40 үйлдвэрийн хувьд тооцоход жилд 439,5-839,5 сая төгрөг болохоор байна.

Хүснэгт 2. 12. “Налайхын ҮТН” ХК-ийн жилд төвлөрүүлэх орлогын төсөөлөл 2031-2035 онд, сая төгрөгөөр, дараагийн 40 үйлдвэрээр

Паркийн нэгжийн нэр	Гишүүнчлэл ийн хураамж (ПХ-1)	Менежмент -ийн хураамж (ПХ-2)	Байгаль орчин, нөхөн сэргээх ажлын хураамж (ПХ-3)	Эрчим хүч, дэд бүтэц, авто зам ашиглалтын хураамж (ПХ-4)	Бусад хураамж (ПХ-5)	Паркийн хураамжийн нийт дүн (ПХ)
Керамик эдлэлийн үйлдвэр	10	13.8	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	23.80
Угсармал барилгын бетон хийц эдлэлийн үйлдвэр	10	14.4	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	24.40
Байгалийн чулуун хавтангийн үйлдвэр	10	12.3	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	22.30
Сэндвич хавтан, төмөр хийц, эдлэлийн үйлдвэр	10	12.9	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	22.90
Инженерийн байгууламжийн төмөр бетон эдлэлийн үйлдвэр	10	11.7	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	21.70
Магнийн хавтангийн үйлдвэр	10	12.3	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	22.30
Хонины ноосон дулаалгын материалын үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Дээврийн материалын үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Полистрол, XPS дулаалгын материалын үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Хөнгөн төмөр каркасны үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35

Паркийн нэгжийн нэр	Гишүүн члэл ийн хураамж (ПХ-1)	Менежмент -ийн хураамж (ПХ-2)	Байгаль орчин, нөхөн сэргээх ажлын хураамж (ПХ-3)	Эрчим хүч, дэд бүтэц, авто зам ашиглалтын хураамж (ПХ-4)	Бусад хураамж (ПХ-5)	Паркийн хураамжийн нийт дүн (ПХ)
Хэв хашмалын үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Экопанель SIP хавтангийн үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Нийлэг туйвангийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Өнгөлгөөний тоосгоны үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Полистрол бетон гулдмай, хийц эдлэлийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Усан суурьт будгийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Хавтгай шилний үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Ханын 3 үет EPS төрлийн хавтангийн үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Цэвэр бохир усны полимер хоолойн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Фасадны төрөл бүрийн цавуу, түрхлэг, эмульсийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Хөнгөн дүүргэгчтэй бетон эдлэлийн хөдөлгөөнт үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Ландшафт, архитектурын бетон эдлэлийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Хиймэл чулуун хавтангийн үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Хадаас, шурупны үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Барилгын ханын цасны үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Электродны үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95

Паркийн нэгжийн нэр	Гишүүн члэл ийн хураамж (ПХ-1)	Менежмент -ийн хураамж (ПХ-2)	Байгаль орчин, нөхөн сэргээх ажлын хураамж (ПХ-3)	Эрчим хүч, дэд бүтэц, авто зам ашиглалтын хураамж (ПХ-4)	Бусад хураамж (ПХ-5)	Паркийн хураамжийн нийт дүн (ПХ)
Гипсэн хавтангийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Ган туйвангийн бэлдцийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
WPC хавтангийн үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Барилгын ган туйвангийн үйлдвэр	10	11.55	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	21.55
Хуванцар хаалга цонхны үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Бетон зуурмагийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Шалны материалын үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Цахилгаан утас, кабелийн үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Зам талбайн тохижилтын бетон эдлэл	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Полиуретон дулаалгын материалын үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Гидратын шохойн үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Хөөсөн шилэн дулаалгын материалын үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Металл хийц, эдлэлийн үйлдвэр	10	10.95	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.95
Бетоны нэмэлтийн үйлдвэр	10	10.35	мэдээлэлгүй	мэдээлэлгүй	0	20.35
Нийт дүн	400	439.5			0	839.50

Эх үүсвэр: Судлаачдын тооцоолол

Тайлбар: Байгаль орчин сэргээх ажлын хураамж, дэд бүтцийн ашиглалтын хураамж нь Паркийн орлого биш бөгөөд дамжих төлбөр юм.

Хүснэгт 2. 13. Налайх УТП-ийн Худалдааны төвөөс жилд төвлөрүүлэх орлогын төсөөлөл 2031-2035 онд

Барилгын нэр, зориулалт	Хүчин чадал	Түрээсийн нэгж үнэ сард / төг /	Сарын орлого /мян төг/	Жилийн орлого /мян төг/
Бөөний худалдааны төв	800 лангуу	200,000	160,000	900,000
Жижиглэн худалдааны төв	150 лангуу	1,000,000	150,000	750,000
Үйлчилгээний төв	800 ААН	100,000	800,000	4,000,000
Агуулах	4400 м2	10,000	44,000	968,000
Авто зогсоол	1700 машины зогсоол	3,000	66,000	330,000
Төмөр замын ачиж буулгах талбай	8 га	50,000,000	50,000	600,000
Нийт орлогын дүн				7,548,000

Эх үүсвэр: Судлаачдын тооцоолол

Хүснэгт 2. 14. Налайх УТП-ийн Худалдааны төвийн хүчин чадал

Барилгын нэр, зориулалт	Газрын хэмжээ	Хүчин чадал	Тайлбар
Бөөний худалдааны төв	4.00	800 лангуу	40м2 бүхий 800 лангуу байрлуулах
Жижиглэн худалдааны төв	2.00	150 лангуу	Жижиг, дунд үйлдвэрээс гаргасан бүтээгдэхүүн борлуулах 100м2 бүхий 150 лангуу байх
Үйлчилгээний төв	2.00	800 ААН	2га талбайд 2 давхар үйлчилгээний төв барьж 800 ААН
Ногоон байгууламж	4.60		4.6га талбайг хамарсан ногоон байгууламжийг барих
Агуулах	11.00		Агуулахын барилга ба гадна тохижилт 11 га талбайг хамрах
Авто зогсоол	9.40	1700 машины зогсоол	Худалдааны үйлчилгээний 1600 зогсоол нь 7.4 га , Тээвэр логиستيкийн 100 зогсоол 2га газрыг хамрах
Төмөр замын ачиж буулгах талбай	8.00		8га талбайг хамарсан төмөр замын ачиж буулгах талбай барих
Авто зам	14.00		Авто зам нь 14 га талбайг хамрах

Эх үүсвэр: Налайх УТП ХК-ийн дотоод мэдээлэл

2.3.4. Паркийн үйл ажиллагааны зардлын төсөв, ирээдүйн төсөөлөл

“Налайхын УТП” ХК нь одоо нийт 18 ажилтантай, жилийн 800.0 сая төгрөгийн зардлын төсөвтэй ажиллаж байна. Судлаачид нь 2025-2030 оны хооронд одоогийн байгаа 18 хүн үүнээс 16 хүн хянах үнэлгээ хийхээр, 2035 оноос 28 хүний орон тоотой ажиллах боломжтой гэж үзсэн.

Хүснэгт 2. 15. “Налайхын УТП” ХК зардлын төсөв 2025-2030 онд (мян төг)

Зардлын төрөл	Нийт Зардлын төсөв	Паркийн 120 га талбайн менежмент	Паркийн 130 га талбайн менежмент	Паркийн 60 га талбай, Худалдааны төвийн менежмент	Багахангайн 50 га газрын менежмент
Цалин, НДШ-ийн зардал		10 ажилтан	6 ажилтан		
Цалин	480,000	300,000	180,000	0	0
Нэмэгдэл	0	0	0	0	0
НДШ	64,800	40,500	24,300	0	0
Хэсгийн дүн	544,800	340,500	204,300	0	0
Сургалт, лабораторийн зардал	3,000	2,625	375	-	-

Зардлын төрөл	Нийт Зардлын төсөв	Паркийн 120 га талбайн менежмент	Паркийн 130 га талбайн менежмент	Паркийн 60 га талбай, Худалдааны төвийн менежмент	Багахангайн 50 га газрын менежмент
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал					
Гэрэл, цахилгааны зардал	2,093	1,628	465	0	0
Түлш, халаалтын зардал	2,934	2,282	652	0	0
Цэвэр, бохир усны зардал	203	158	45	0	0
Хэсгийн дүн	5,229	4,067	1,162	0	0
Шууд бус зардал					
Захиргааны бичиг хэргийн зардал	864	672	192	0	0
Тээвэр, шатахууны зардал	9,500	5,500	4,000	0	0
Шуудан, холбооны зардал	270	210	60	0	0
Хог хаягдал зайлуулах	0	0	0	0	0
Цэцэрлэгжүүлэлт	0	0	0	0	0
Гадаад албан томилолтын зардал	0	0	0	0	0
Харуул хамгаалалтын зардал	0	0	0	0	0
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох үйлчилгээний хураамж	3,000	3,000	0	0	0
Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	500	400	100	0	0
Тээврийн хэрэгслийн татвар, даатгал, оношилгооны зардал	1,800	1,500	300	0	0
Өмгөөлөл, хуулийн зөвлөхийн үйлчилгээний хөлс	0	-	-	0	0
Бусад төлбөр, хураамж	0	0	0	0	0
Хэсгийн дүн	16,434	11,682	4,752	-	-
Нийт зардлын дүн	569,463	357,562	210,589	0	0

Эх үүсвэр: Судлаачийн тооцоолол, “Налайх УТП” ХК-ийн тайлан баланс 2019-2024 он

2031-2035 онд паркийн удирдлагын компанийн цалин, НДШ-ийн зардал 2.69 тэрбум төгрөг, сургалт лабораторийн зардал 45 сая төгрөг, байрны ашиглалтын зардал 18,6 сая төгрөг, бусад зардал 24,3 сая төгрөг төсөвлөж нийт зардлын дүн 4,5 тэрбум төгрөг байхаар тооцов.

Хүснэгт 2. 16. “Налайхын УТП” ХК зардлын төсөв 2031-2035 онд (мян төг)

Зардлын төрөл	Нийт Зардлын төсөв	Паркийн 120 га талбайн менежмент	Паркийн 130 га талбайн менежмент	Паркийн 60 га талбай, Худалдааны төвийн менежмент	Багахангайн 50 га газрын менежмент
Цалин, НДШ-ийн зардал		10 ажилтан	6 ажилтан	5 ажилтан	5 ажилтан
Цалин	2,184,000	840,000	504,000	420,000	420,000
Нэмэгдэл	182,000	70,000	42,000	35,000	35,000
НДШ	319,410	122,850	73,710	61,425	61,425
Хэсгийн дүн	2,685,410	1,032,850	619,710	516,425	516,425
Сургалт, лабораторийн зардал	45,000	19,688	5,625	5,625	8,438
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал					
Гэрэл, цахилгааны зардал	7,440	3,255	930	930	1,395
Түлш, халаалтын зардал	10,432	4,564	1,304	1,304	1,956

Зардлын төрөл	Нийт Зардлын төсөв	Паркийн 120 га талбайн менежмент	Паркийн 130 га талбайн менежмент	Паркийн 60 га талбай, Худалдааны төвийн менежмент	Багахангайн 50 га газрын менежмент
Цэвэр, бохир усны зардал	720	315	90	90	135
Хэсгийн дүн	18,592	8,134	2,324	2,324	3,486
Шууд бус зардал					
Захиргааны бичиг хэргийн зардал	30,720	13,440	3,840	3,840	5,760
Тээвэр, шатахууны зардал	720,000	315,000	90,000	90,000	135,000
Шуудан, холбооны зардал	960	420	120	120	180
Хог хаягдал зайлуулах	16,400	39,000	13,000	13,000	26,000
Цэцэрлэгжүүлэлт	500,000	312,500	187,500	156,250	156,250
Гадаад албан томилолтын зардал	300,000	281,250	93,750	93,750	187,500
Харуул хамгаалалтын зардал	35,910	15,711	4,489	4,489	6,733
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох үйлчилгээний хураамж	71,820	31,421	8,978	8,978	13,466
Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	56,000	20,000	8,000	8,000	16,000
Тээврийн хэрэгслийн татвар, даатгал, оношилгооны зардал	1,800	800	200	200	400
Өмгөөлөл, хуулийн зөвлөхийн үйлчилгээний хөлс	6,000	3,000	600	600	1,200
Бусад төлбөр, хураамж	0	-	-	-	-
Хэсгийн дүн	24,282	10,260	3,420	3,420	5,130
Нийт зардлын дүн	4,514,694	2,104,273	1,041,755	907,220	1,082,368

Эх үүсвэр: Судлаачийн тооцоолол

2.3.5. Хөрөнгө оруулалтын үр ашгийн шинжилгээ

Менежментийн компанийн ашигт ажиллагаа

“Налайх Үйлдвэрлэл Технологийн Парк” ХК нь 2025 оноос менежментийн төлбөрийн орлого олж эхлэх ба паркийн нийт орлого нь 2025-2030 онд 22.9-55.6 тэрбум төгрөгт хүрч, үйл ажиллагааны зардал нь 16.3-42.3 тэрбум төгрөг болж, татварын дараах ашиг нь 5.8-10.9 тэрбум төгрөг буюу 1.6-3.0 сая USD хүрэхээр урьдчилсан төсөөлөл гарсан.

Хүснэгт 2. 17. Паркийн орлого зардлын төсөөлөл 2025-2030 онд(сая төгрөг)

Үзүүлэлт	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Борлуулалтын орлого	22,897.4	24,596.5	25,411.5	26,544.5	28,766.5	55,590.3
Гишүүнчлэлийн хураамж	150.0	-	-	-	-	220.0
Менежментийн хураамж	228.3	228.3	228.3	228.3	228.3	228.3
Байгаль орчин нөхөн сэргээх хураамж	225.2	225.2	225.2	225.2	225.2	225.2
Ашиглалтын хураамж	2,613.0	2,613.0	2,613.0	2,613.0	2,613.0	2,613.0
Бусад хураамж	-	-	-	-	-	-
Түрээсийн орлого	-	-	-	-	-	-
Үйлдвэрүүдийн орлого	19,680.9	21,530.0	22,345.0	23,478.0	25,700.0	52,123.8
Үйл ажиллагааны зардал	16,324.2	17,803.5	18,455.5	19,361.9	21,139.5	42,278.5
Цалин, НДШ	554.8	554.8	554.8	554.8	554.8	554.8

Үзүүлэлт	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Сургалт, лабораторийн зардал	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Ашиглалтын зардал	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2
Бусад зардал	16.4	16.4	16.4	16.4	16.4	16.4
Үйлдвэрүүдийн зардал	15,744.7	17,224.0	17,876.0	18,782.4	20,560.0	41,699.0
Татварын өмнөх ашиг	6,573.2	6,793.0	6,956.0	7,182.6	7,627.0	13,311.8
Татварын зардал	743.3	798.3	839.0	895.7	1,006.8	2,427.9
Татварын дараах ашиг	5,829.9	5,994.8	6,117.0	6,287.0	6,620.3	10,883.8

Харин Паркийн нийт орлого нь 2031-2035 онд 66,2-73,9 тэрбум төгрөгт хүрч, үйл ажиллагааны зардал нь 46,9-53,3 тэрбум төгрөг болж, татварын дараах ашиг нь 15,4-16,4 тэрбум төгрөг буюу 4,2-4,7 сая USD хүрэхээр урьдчилсан төсөөлөл гарсан.

Хүснэгт 2. 18. Паркийн орлого зардлын төсөөлөл 2025-2030 онд(сая төгрөг)

Үзүүлэлт	2031	2032	2033	2034	2035
Борлуулалтын орлого	66,205.7	68,025.7	69,125.7	71,225.7	73,925.7
Гишүүнчлэлийн хураамж	180.0	-	-	-	-
Менежментийн хураамж	439.5	439.5	439.5	439.5	439.5
Байгаль орчин нөхөн сэргээх хураамж	225.2	225.2	225.2	225.2	225.2
Ашиглалтын хураамж	2,613.0	2,613.0	2,613.0	2,613.0	2,613.0
Бусад хураамж	-	-	-	-	-
Түрээсийн орлого	7,548.0	7,548.0	7,548.0	7,548.0	7,548.0
Үйлдвэрүүдийн орлого	55,200.0	57,200.0	58,300.0	60,400.0	63,100.0
Үйл ажиллагааны зардал	46,933.3	48,533.3	49,413.3	51,093.3	53,253.3
Цалин, НДШ	2,685.4	2,685.4	2,685.4	2,685.4	2,685.4
Сургалт, лабораторийн зардал	45.0	45.0	45.0	45.0	45.0
Ашиглалтын зардал	18.6	18.6	18.6	18.6	18.6
Бусад зардал	24.3	24.3	24.3	24.3	24.3
Үйлдвэрүүдийн зардал	44,160.0	45,760.0	46,640.0	48,320.0	50,480.0
Татварын өмнөх ашиг	19,272.4	19,492.4	19,712.4	20,132.4	20,672.4
Татварын зардал	3,918.1	3,973.1	4,028.1	4,133.1	4,268.1
Татварын дараах ашиг	15,354.3	15,519.3	15,684.3	15,999.3	16,404.3

Паркийн ашигт ажиллагаа, мөнгөн урсгалын шинжилгээ

Налайхын УТП-ийн дэд бүтцэд оруулах хөрөнгө оруулалтын хэмжээ нь 2030 онд нийт 161.5 тэрбум төгрөг буюу 46.7 сая USD болохоор байна. Үүнээс Нийслэл болон улсын төсвөөр 2014-2024 онуудад 29.99 тэрбум төгрөг буюу 11.12 сая USD хөрөнгө оруулалт хийгдсэн.

Паркийн гарах мөнгөн урсгал нь 2014 оноос эхэлсэн, орох мөнгөн урсгал нь 2025 оноос эхлэх буюу одоогоор 5 үйлдвэр үйл ажиллагаа явуулж байна. Дискаунтын хүүг 8%-аар тооцоход 2038 оноос паркийн мөнгөний гүйлгээний тайлан нь нэмэх үлдэгдэлтэй гарч, 2032 онд паркийн чөлөөт мөнгөн урсгал нь 14.8 тэрбум төгрөг буюу 4.1 сая USD болж, хөрөнгө оруулалтаа 7.2 жилд нөхнө.

Зураг 2. 5. Паркийн хөрөнгө оруулалт, мөнгөн урсгалын төсөөлөл

Эх үүсвэр: Судлаачийн тооцоолол

2.4. Хөрөнгө оруулалтын боломжууд, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө

Төслийн санхүүжилтийн бүтэц сонгох

Шинжлэх Ухаан, Технологийн Сургуулийн судлаачдын хийсэн судалгаагаар барилгын материалын Налайх Үйлдвэрлэл Технологийн Парк төслийн дэд бүтцийг барьж байгуулахад хоёр дахь үе шат 3 жилийн хугацаанд 161,5 тэрбум төгрөг буюу 46,8 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт шаардлагатай. Ийм их хэмжээний хөрөнгийг бүрдүүлэхэд нэг төрлийн хөрөнгийн эх үүсвэрт түшиглэх нь хүндрэлтэй. Иймээс, төслийг санхүүжүүлэхэд шаардлагатай байгаа хөрөнгийг олон тооны эх үүсвэрүүдээс багцлан бүрдүүлэх шаардлагатай болно.

Төслийн санхүүжилтийн хэлбэрийг хөрөнгийн эх үүсвэрүүдээр нь дараах байдлаар ангилан авч үзэх боломжтой. Үүнд:

1. Улс, нийслэлийн төсвийн хөрөнгө оруулалт
2. Зээлийн эх үүсвэртэй санхүүжилт
3. Өөрийн хөрөнгийн эх үүсвэртэй санхүүжилт
4. Холимог буюу өөрийн болон зээлийн эх үүсвэртэй гэж ангилдаг.

1. Зээлийн эх үүсвэртэй санхүүжилтээр

- 1.1.Банкны зээлийн санхүүжилт: арилжааны банкны богино, урт хугацаат зээл, синдикатын зээл,
- 1.2.Бондын санхүүжилт: Засгийн Газрын баталгаатай бонд, Засгийн Газрын баталгаагүй бонд, Орон нутгийн бонд, Корпорацийн бонд

2.Өөрийн эх үүсвэртэй санхүүжилтээр

- 2.1. Энгийн хувьцааны санхүүжилт
- 2.2. Давуу эрхтэй хувьцааны санхүүжилт

3.Холимог санхүүжилтээр

3.1.Толгой компанийн зээл

3.2.Төсөлд шинэ хөрөнгө оруулагч зээл олгох

3.3. Төслийн санхүүжилт

3.4. Толгой компани өөрийн нэрээр бонд гаргах

3.5. Төслийн компани өөрийн нэрээр бонд гаргах гэсэн байдаг.

Ингээд Төсөл хэрэгжүүлэгч нь төслийн санхүүжилтийн бүтцийг бий болгохдоо санхүүжилтийн өртөг зардлыг тооцох, төслийн бизнесийн амьдралын мөчлөг зэргээс хамааран, Төслийн санхүүжилтийн төрлүүд дараах хүснэгтээс сонгодог.

Хүснэгт 2. 19. Төслийн санхүүжилтийн төрлүүд

Санхүүжилтийн			Давуу тал	Сул тал
Эх үүсвэр	Хэлбэр	Төрөл		
Зээлийн эх үүсвэр	Банкны зээлийн санхүүжилт	Арилжааны банкны богино хугацаат зээл	-Зээл олгох шийдвэр хурдан гарах -Эргэлтийн хөрөнгөд тохиромжтой -Барьцааны хөрөнгө бага шаардах эсвэл шаардахгүй	-Зээлийн хэмжээ нь бага -Хугацаа богино -Хүү өндөр
		Арилжааны банкны урт хугацаат зээл	-Зээл олгох шийдвэр хурдан гарах -Бага дүнтэй тоног төхөөрөмж авах, барилга байгууламж барих санхүүжилт хийх боломжтой -Дахин санхүүжилт хийх боломжтой	-Зээлийн хэмжээ нь дунд -Хугацаа урт -Хүү нь харьцангуй бага -Барьцааны хөрөнгө ихээр шаардах -Зээл олгох шалгуур олон
		Синдикатын зээл (хэд хэдэн банк хамтарсан)	-Зээлийн хэмжээ нь их -Зээлийн хугацаа урт -Хүү харьцангуй бага -Экспортлогчдод тохиромжтой -Дахин санхүүжилт хийх боломжтой	-Зээлдэгчид тавих шалгуур өндөр -Зээл олгох шийдвэр удаан гарах -Гадаад валютын ханшны эрсдэл их -Санхүүжилтийн өртөг өндөр -Төсөлд тавих шалгуур өндөр
	Бондын санхүүжилт	Засгийн Газрын баталгаатай бонд	-Санхүүжилт олоход хялбар -Хүү харьцангуй бага -Төсөлд тавих шалгуур бага	-Гадаад валютын ханшны эрсдэл их -Санхүүжилтийн өртөг бага -Тухайн улс олон улсын үнэлгээний агентлагаар бондын зэрэглэл тогтоолгох
		Засгийн Газрын баталгаагүй бонд	-Санхүүжилт олоход хялбар -Хүү харьцангуй бага -Төсөлд тавих шалгуур бага	-Гадаад валютын ханшны эрсдэл их -Санхүүжилтийн өртөг харьцангуй бага

Санхүүжилтийн			Давуу тал	Сул тал
Эх үүсвэр	Хэлбэр	Төрөл		
				-Тухайн улс олон улсын үнэлгээний агентлагаар бондын зэрэглэл тогтоолгох
		Орон нутгийн бонд	-Санхүүжилт олоход хялбар -Хүү харьцангуй бага -Төсөлд тавих шалгуур бага -Ханшны эрсдэлгүй	-Тухайн орон нутаг нь төсвийн ашигтай байхыг шаардах -Санхүүжилтийн өртөг харьцангуй бага
		Корпорацын бонд	-Санхүүжилт олоход хялбар -Хүү харьцангуй бага -Төсөлд тавих шалгуур бага	-Тухайн орон нутаг нь төсвийн ашигтай байхыг шаардах -Санхүүжилтийн өртөг харьцангуй бага -Тухайн улсын бондын зэрэглэлээс илүү зэрэглэл компани авч чадахгүй
Өөрийн хөрөнгийн эх үүсвэр	Хувьцааны санхүүжилт	Энгийн хувьцааны санхүүжилт	-Санхүүжилт босгох хэмжээ нь их -Хугацаа урт -Санхүүжилт олоход харьцангуй хялбар -Хүүгийн зардал байхгүй -Төсөлд тавих шалгуур бага	-Шинэ ба төслийн компанид таарахгүй -Ашигтай ажилласан ба бодит орлоготой 2-3 жил байхыг шаарддаг. -Хөрөнгийн үнэлгээ хийх шаардлагатай. -Санхүүжилтийн өртөг өндөр -Олон нийтийн хараа хяналт их
		Давуу эрхтэй хувьцааны санхүүжилт	-Санхүүжилт босгох хэмжээ нь дунд -Санхүүжилт олоход харьцангуй хялбар -Төсөлд тавих шалгуур бага	-Хүүгийн зардал үүснэ -Хүү төлөх хугацаа богино буюу дунд
Холимог эх үүсвэр	Зээл, өөрийн хөрөнгө хосолсон	Толгой компанийн санхүүжилт бүхий зээл	-Санхүүжилт олоход хялбар -Хүү харьцангуй бага -Төсөлд тавих шалгуур бага -Санхүүжилтийн өртөг хамгийн бага	-Төслөөс бий болсон мөнгөн урсгалыг толгой компани ашиггүй зарцуулах боломжтой -Жижиг хөрөнгө оруулагчид удирдлагад хяналт тавих боломж муу
		Төсөлд шинэ хөрөнгө оруулагч зээл олгох	-Санхүүжилт олоход хялбар -Хүү харьцангуй бага -Хөрөнгө оруулагчид удирдлагад хяналт тавих боломж сайн -Дахин санхүүжилт хийх боломжтой -Шинэ төсөлд тохиромжтой	-Төсөлд тавих шалгуур өндөр -Хүүгийн зардал үүснэ -Засаглалтай холбоотой маргаан үүсдэг -Санхүүжилтийн өртөг өндөр
		Төслийн санхүүжилт	-Дэд бүтэц, эрчим хүчний салбарт тохиромжтой -Санхүүжилт босгох хэмжээ нь их	-Гэрээний олон нарийн төвөгтэй хэлбэр ашигладаг -Төсөлд олон тал оролцдог -Санхүүжилтийн өртөг хамгийн өндөр

Санхүүжилтийн			Давуу тал	Сул тал
Эх үүсвэр	Хэлбэр	Төрөл		
	Бонд, өөрийн хөрөнгө хосолсон	Толгой компани бонд гаргах	-Санхүүжилт олоход хялбар -Хугацаа урт -Хүү харьцангуй бага -Төслийн компанид тавих шалгуур бага -Санхүүжилтийн өртөг дунд	-Төслөөс бий болсон мөнгөн урсгалыг толгой компани ашиггүй зарцуулах боломжтой -Жижиг хөрөнгө оруулагчид удирдлагад хяналт тавих боломж муу
		Төслийн компани бонд гаргах	-Санхүүжилт олоход хялбар -Хугацаа урт -Хүү харьцангуй бага -Санхүүжилтийн өртөг дунд	-Төслийн компани ашигтай ажиллах -Хүүгийн зардал үүснэ -Шинэ төсөлд тохиромжгүй -Толгой компани бондын зэрэглэл тогтоолгох

ЗГ-ын гадаад бонд, өрийн баталгааны санхүүжилт

Монгол улсын Засгийн газраас олон улсын зах зээлд арилжаалсан гадаад үнэт цаасны үлдэгдэл 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 8,716.3 тэрбум төгрөг буюу 2,578.0 сая ам.доллартой тэнцэж байна.

2021 оны 07 дугаар сард "Сенчири-2027" төслийн хүрээнд 3.5%-ийн хүүтэй, 6 жилийн хугацаатай 500 сая ам.доллар, "Сенчири-2031" төслийн хүрээнд 10 жилийн хугацаатай 4.45%-ийн хүүтэй 500 сая ам.доллар, нийт 1.0 тэрбум ам.долларын гадаад бондыг амжилттай арилжаалсан байна.Түүнчлэн Сенчири-3 бондын хүүгийн түвшин дэх Монгол улсын Засгийн Газрын эрсдэлийн түвшин буюу "Spread" мөн түүхэндээ хамгийн бага буюу 2.3% болсон нь Засгийн Газрын өмнө гарган арилжаалж байсан гадаад бондуудын эрсдэлийн дундаж түвшин болох 5.5%-аас 2 дахин багассан үзүүлэлт юм.

Хүснэгт 2. 20. Монголын ЗГ, Хөгжлийн Банкнаас олон улсын зах зээлд гаргасан өрийн үнэт цааснууд

Үнэт цаасны нэр, төрөл, огноо	Үнэт цаасны гаргагч	Үнэт цаасны дүн, хугацаа	Санхүүжилт-ийн өртөг	Гадаадын санхүүгийн зөвлөх	Дотоодын санхүүгийн зөвлөх
ЧИНГИС-2022 бонд 2012.12.05	Монгол улсын Засгийн Газар	1,000 сая US\$, 10 жил	5.125% ЗГ-ын бонд		
ЧИНГИС-2018 бонд 2013.01.05	Монгол улсын Засгийн Газар	500 сая US\$, 5 жил	4.125% ЗГ-ын бонд		
САМУРАЙ бонд 2013.12	Хөгжлийн Банк	30 тэрбум JPY, 10 жил	1.52% Монгол Улсын Хөгжлийн Банкны бонд	Мизухо банк, Номура ба Дайва секьюритиз	Фронттиер Секьюритиз ХХК
МАЗААЛАЙ бонд 2016.03	Монгол улсын Засгийн Газар	500 сая US\$, 5 жил	10.875% ЗГ-ын бонд		
ХУРАЛДАЙ бонд 2017.03.	Монгол улсын Засгийн Газар	600 сая US\$,	8.75% ЗГ-ын бонд		

Үнэт цаасны нэр, төрөл, огноо	Үнэт цаасны гаргагч	Үнэт цаасны дүн, хугацаа	Санхүүжилт-ийн өртөг	Гадаадын санхүүгийн зөвлөх	Дотоодын санхүүгийн зөвлөх
		3 жил			
СЕНЧИРИ-2027 бонд 2021.07.	Монгол улсын Засгийн Газар	500 сая US\$, 6 жил	3.5% ЗГ-ын бонд		
СЕНЧИРИ-2031 бонд 2021.07.	Монгол улсын Засгийн Газар	500 сая US\$, 10 жил	4.45% ЗГ-ын бонд		

Эх үүсвэр: Монгол улсын ЗГ-ын өрийн удирдлагын 2023-2025 оны стратеги, 2022 он, www.cbonds.com

Улсын Их Хурлын 2024 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 17 дугаар тогтоол, Засгийн газрын 2024 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдрийн 265 дугаар тогтоолын дагуу “Сэлбэ” дэд төвийн бүтээн байгуулалтыг Нийслэлийн гадаад үнэт цаас гарган санхүүжүүлэхэд Засгийн газрын өрийн баталгаа гаргасан. Энэхүү үнэт 500 сая ам.долларын хэмжээтэй, 2.75 жилийн хугацаатай, 7.75%-ийн хүүтэй бөгөөд 2027 оны 08 дугаар сард төлөгдөх хуваарьтай Хүснэгт. байна.

Хүснэгт 2. 21. Монголын ЗГ-ын олон улсад гаргасан баталгаа

Үнэт цаасны нэр, төрөл, огноо	Үнэт цаасны баталгаа гаргагч	Үнэт цаасны дүн, хугацаа	Санхүүжилт-ийн өртөг	Зээлдүүлэгч	Санхүүгийн зөвлөх
МИАТ ТӨХК 2013.	Монгол улсын Засгийн Газар	39 сая US\$, 7 жил	9.38%	АНУ-ын PEFCO	
Монгол Улсын Хөгжлийн Банк 2013.12	Монгол улсын Засгийн Газар	30 тэрбум JPY, 10 жил	1.52% Монгол Улсын Хөгжлийн Банкны бонд	Японы хөрөнгө оруулагчид	Мизухо банк, Номура ба Дайва секьюритиз
Монгол Улсын Хөгжлийн Банк 2014	Монгол улсын Засгийн Газар	162 сая US\$, 8 жил	6%	БНХАУ-ын Хөгжлийн Банк	
Эрдэнэс Монгол ХК 2016.	Монгол улсын Засгийн Газар	42 сая US\$, 15 жил	7% Техникийн туслалцааны зээл	Азийн Хөгжлийн Банк	
УЛААНБААТАР СИТИ бонд 2024.08.15	Монгол улсын Засгийн Газар	500 сая US\$, 3 жил	7,75% Муж хотын бонд		Дойче банк, Фронтинер стратегиз ХХК

Эх үүсвэр: Монгол улсын ЗГ-ын өрийн удирдлагын 2023-2025 оны стратеги, 2022 он, www.cbonds.com

Монгол улсын ЗГ-ын өрийн удирдлагын 2023-2025 оны стратегид заасны дагуу Засгийн Газар нь дунд хугацаанд дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ гэж заасан:

- ✓ Эдийн засгийн бодит өсөлт болон экспортын орлогыг нэмэгдүүлэхгүй, гадаад улс орны худалдан авалтыг дэмжих замаар импортыг өсгөж, төлбөрийн тэнцэлд дарамт учруулах нөлөө бүхий Засгийн газрын гадаад зээлийн эх үүсвэрийг авч ашиглахаас татгалзах;

- ✓ Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 7.1.6-д зааснаас бусад тохиолдолд зөвхөн бодит эдийн засгийн салбарт чиглэсэн төслийг санхүүжүүлэх зориулалтаар Засгийн газрын гадаад зээл авч ашиглах;
- ✓ Төсвийн алдагдлыг санхүүжүүлэх зорилгоор арилжааны нөхцөлтэй зээллэг авахгүй байх.

Корпорацийн буюу компанийн бондын санхүүжилт

Монгол улсын уул уурхайн болон үл хөдлөх хөрөнгийн компаниуд нь Хонгконг, Сингапурын болон Монголын Хөрөнгийн Бирж дээр 100-300 сая US\$-ийн бондыг ихэвчлэн 3 жилийн хугацаатай 5,8-12,5%-ийн купоны хүүтэй амжилттай арилжаалсан байна. Хүснэгт -аас харвал Эрдэнэс Тавантолгой ТӨХК нь 100 сая US\$-ийн бондыг 3 жилийн хугацаатайгаар Хонгконг, Сингапурын Биржүүдээс бага купонтой дотоодын хөрөнгийн зах зээлээс татан төвлөрүүлснийг харж болно.

Хүснэгт 2. 22. Монголын компаниудаас олон улсын зах зээлд гаргасан өрийн үнэт цааснууд

Үнэт цаасны нэр, төрөл, огноо	Үнэт цаасны гаргагч	Үнэт цаасны дүн, хугацаа	Санхүүжилтийн өртөг, байршуулсан бирж	Гадаадын санхүүгийн зөвлөх	Дотоодын санхүүгийн зөвлөх
ӨҮЛЭН бонд, 2019.02.14	Монголын Ипотекийн Корпорац Холдинг ХК	300 сая US\$, 3 жил	9,75% Корпорацийн бонд, Сингапурын Хөрөнгийн Бирж	п/а	Ти Ди Би Секьюритиз ХХК
БӨРТЭ бонд, 2021.02.15	Монголын Ипотекийн Корпорац Холдинг ХК	250 сая US\$, жил	8,85% Корпорацийн бонд, Сингапурын Хөрөнгийн Бирж	п/а	Ти Ди Би Секьюритиз ХХК
ЭТТ бонд 2021.08.25	Эрдэнэс Тавантолгой ТӨХК	100 сая US\$, 2-3 жил	5.8-6.8% Корпорацийн бонд, Монголын Хөрөнгийн Бирж	Би Ди Сек ХХК	Эм Ай Си Си ХХК
ММС бонд 2023.08.28	Mongolian Mining Corp буюу Энержи Ресурс ХХК	180 сая US\$, 3 жил	12,5% Корпорацийн бонд, Хонконгын Хөрөнгийн Бирж	Дойче банк, Морган Стэнлэй банк	п/а
ХУЛАН бонд 2024.01.18	Монголын Ипотекийн Корпорац Холдинг ХК	225 сая US\$, 3 жил	11,5% Корпорацийн бонд, Сингапурын Хөрөнгийн Бирж	Дойче банк, Кореа Инвестмент энд Секьюритиз	Ти Ди Би Секьюритиз ХХК

Эх үүсвэр: www.cbonds.com, www.mse.mn, www.fitchratings.com

Харин “Налайхын УТП” ХК нь гадаад болон дотоодын зах зээлд 7.75%-ийн хүүтэй америк долларын бонд гаргах бүрэн боломжтой юм.

Сүүлийн жилүүдэд биржийн бус (OTC market) зах зээл нь Монгол улсад хурдацтай хөгжиж байна. 2024 оны эхний хагасын байдлаар биржийн бус зах зээлд 714.7 тэрбум төгрөгийн

дүнтэй 62 бонд бүртгүүлсэн нь Монголын хөрөнгийн бирж дээрх бондын татан төвлөрүүлсэн дүнгээс 1.3 дахин их үзүүлэлт юм.

Корпорацийн буюу компани хувьцааны санхүүжилт

Монголд алт болон зэсийн төсөл хэрэгжүүлэгч гадаадын компаниуд нь төсөл санхүүжүүлэх нэмэлт хувьцаагаа Канад болон Австрали улсын хөрөнгийн зах зээлд гаргасан. Нэмэлт хувьцаагаа гаргахдаа Backdoor listing буюу одоо зах зээл дээр бүртгэлтэй байгаа уул уурхайн корпорацууд нь нэмэлт хувьцаа гаргах замаар Монгол дахь төслийг санхүүжүүлэх арга хэрэглэсэн. Гаргасан хувьцаануудын зах зээлийн үнэ дансны үнээс 2,1-3,4 дахин өссөн ба компаниудын үнэлгээ 9,09-194,01 сая CA\$-т Хүснэгт.хүрсэн байна.

Харин барилгын материалын Налайх УТП-ийн төслийн хүрээнд байгуулах компаниудын одоогийн байдлаар үүсгэн байгуулагдаагүй, өмч хөрөнгө нь бүрдээгүй, ашигтай ажилласан бизнесийн түүх үүсээгүй, төслийн судалгааны шатанд яваа тул хувьцааны санхүүжилт хийх боломжгүй юм.

Хүснэгт 2. 23. Олон улсын зах зээлд гаргасан Монголд зэсийн төсөл хэрэгжүүлэгч компанийн хувьцаанууд

Үнэт цаасны нэр, бүртгэл-тэй бирж	Үнэт цаасны гаргагч, төслийн нэр	Хувьцааны дансны үнэ	IPO хийх үеийн үнэ	Хувьцааны зах зээлийн үнэ	Компанийн нийт үнэлгээ 2024.12.20 /сая CA\$/	Нийт гаргасан энгийн хувьцааны тоо /ш/
ERD :TSX	Эрдэнэ Ресурс Девелопмент, Баян хөндий алт зэсийн төсөл	CA\$ 0.16 2018.06.14	CA\$ 0.26 2018.06.14	CA\$ 0.55 2024.12.20	194,01	352,740,000
KCC:ASX	Кинкорра Куппер, Хүрэл үнэг зэсийн төсөл	AU\$ 0.07 2018.03.13	AU\$ 0.035 2018.03.13	AU\$ 0.035 2024.12.20	9,09	259,750,000
XAM:TSX	Занаду Майнз, Хармагтай зэс алтны төсөл	CA\$ 0.03 2020.05.20		CA\$ 0,045 2024.12.20	74,2	1,730,000,000
AZ9:ASX	Азиа Батерей Металс, Ямбат зэс никелийн төсөл	AU\$ 0.026 2023.12.25	AU\$ 0.026 2023.12.25	AU\$ 0.056 2024.12.25	39,9	588,000,000

Эх үүсвэр: www.tsx.com, www.investing.com

Монголын Хөрөнгийн Биржид хувьцаа гаргах шалгуур, зардлууд

Хүснэгт 2. 24. Компанид тавих ерөнхий шаардлага

Үзүүлэлтүүд	Компанид тавих шалгуур
Үйл ажиллагаа явуулсан	3-аас доошгүй жил
Санхүүгийн тайлан	3-аас доошгүй жил СТОУС
Санхүүгийн шалгуур	Борлуулалтын орлого, цэвэр ашиг, зах зээлийн үнэлгээ
Засаглалын шалгуур	- Удирдлагын баг нь тогтвортой ажилласан байх; - Гол хувьцаа эзэмшигчид нь өөрчлөгдөөгүй байх;
Компанийн засаглалын кодекс	Засаглалын кодексыг дагаж мөрддөг байх
Олон нийтэд эзэмшүүлэх хувь	10%-25%

Эх үүсвэр: www.mse.mn, www.ubx.mn

Хүснэгт 2. 25. МХБ-ийн бүртгэлийн шалгуур

Үзүүлэлтүүд	Компаниуд тавих шалгуур, биржийн самбарын ангилал		
	I Ангилал	II Ангилал	III Ангилал
Үйл ажиллагаа явуулсан жил	3-аас доошгүй	2-оос доошгүй	-
Санхүүгийн тайлан (СТОУС)	3 жил	2 жил	-
Сүүлийн жилийн борлуулалтын орлого	5 тэрбум төгрөгөөс дээш	-	-
Сүүлийн жилийн ашгийн хэмжээ	1 тэрбум төгрөгөөс дээш	100 сая төгрөгөөс доошгүй	-
Ажлын капитал	-	Бүртгэгдсэнээс хойш 12 сарын хугацаанд хангалттай байх	-
Компанийн засаглалын зарчмыг дагаж мөрдөх	Мөрдөх	Мөрддөггүй бол тайлбарлах	Мөрддөггүй бол тайлбарлах
Удирдлагын багийн туршлага, түүний болон хяналтын багц эзэмшигчид	Сүүлийн 2 жилийн гүйцэтгэх удирдлагын багийн бүрэлдэхүүний 2/3-т, сүүлийн 1 жилд хяналтын багц эзэмшигчдийн бүтцэд томоохон өөрчлөлт ороогүй байх	-	-
Зах зээлийн үнэлгээ	10 тэрбум төгрөгөөс дээш	1 тэрбум төгрөгөөс дээш	Биржээс тухай бүр
Олон нийтэд эзэмшүүлэх хувь	25%-иас доошгүй	25%-иас доошгүй	-
Хувьцаа эзэмшигчдийн тоо	100-аас доошгүй	50-аас доошгүй	-
Үнэт цаас нь арилжих боломжтой байх	Бүртгүүлэх үнэт цаас нь барьцаалагдах зэргээр гуравдагч этгээдийн эрхээр үүрэгжээгүй, битүүмжлэгдээгүй, өмчлөх эрхийг шилжүүлэхэд аливаа хязгаарлалтгүй, чөлөөтэй шилжих, арилжигдах боломжтой байх		

Эх үүсвэр: www.mse.mn, www.ubx.mn

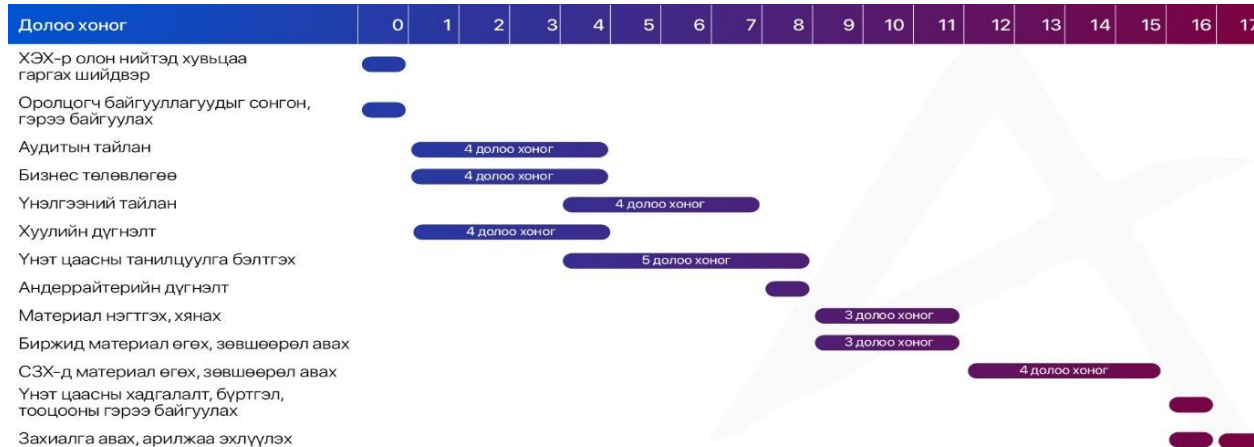
Хүснэгт 2. 26. Компаниас дотоодын биржид гарахад бусад зардлууд

Үйлчилгээний төрөл	Монголын Хөрөнгийн Бирж	Улаанбаатар Үнэт Цаасны Бирж
Биржийн үйлчилгээ		
Өргөдөл хүлээн авах	2,000,000	1,500,000
Бүртгэлийн хураамж	5,000,000-500,000,000	5,000,000-250,000,000
Жилийн хураамж	500,000-50,000,000	500,000-30,000,000
Санхүүгийн зохицуулах хороо		
Зохицуулалтын үйлчилгээ	500,000	500,000
Тэмдэгтийн хураамж	100,000	100,000
Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв		
ISIN дугаар авах	1,500,000	1,500,000
Үнэт цаас хадгалах жилийн хөлс	100,000-400,000	100,000-400,000
Бусад оролцогч талуудын үйлчилгээ		
Андеррайтер	Тийм	Тийм
Аудит	Тийм	Тийм
Хууль	Тийм	Шаардлагатай тохиолдолд
Үнэлгээ	Тийм	Шаардлагатай тохиолдолд

Эх үүсвэр: www.mse.mn, www.ubx.mn

Хүснэгт 2. 27. IPO үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

Эх үүсвэр: www.mse.mn, www.ubx.mn

Компани нь МХБ болон Улаанбаатар Үнэт Цаасны Биржэд хувьцаагаа арилжаалж, хөрөнгө татан төвлөрүүлэхэд багадаа 17-18 долоо хоногийн хугацаа зарцуулахаар байна.

Компанийн амьдралын мөчлөгт тохируулан санхүүжилтийн төрөл сонгох

Аливаа компани нь бизнесийн амьдралын мөчлөгийн хувьд эхлэл, өсөлт, тэсрэлт, тогтворжих, уналт гэсэн 5 үе шатыг дамжих ба мөчлөг бүрд тохирсон санхүүжилтийн төрлийг сонгох ёстой болно.

Зураг 2. 6. Бизнесийн амьдралын мөчлөг

Эх үүсвэр: АНУ-ын Корпорацийн Санхүүгийн Институт байгууллага, www.cfi.org

Налайх ҮТП-ийн төслийн хүрээнд байгуулах компаниудын одоогийн байдлаар үүсгэн байгуулагдаагүй, өмч хөрөнгө нь бүрдээгүй, ашигтай ажилласан бизнесийн түүх үүсээгүй, төслийн судалгааны шатанд яваа тул бизнесийн мөчлөгийн эхлэлийн үе шатанд хамаарах буюу төрийн дэмжлэг оролцоо их, хөнгөлөлттэй зээл, татаас олгох шаардлагатай төслүүд юм.

Зураг 2. 7. Экспортын орлогыг нэмэгдүүлэх санхүүжилтийн схем

Эх үүсвэр: АНУ-ын Корпорацийн Санхүүгийн Институт байгууллага, www.cfi.org

Налайхын Үйлдвэрлэл, Технологийн Парк (НҮТП)-ийн хөгжлийн төлөвлөгөө нь хөрөнгө оруулалт татах тодорхой боломж, механизмыг агуулсан цогц бодлого бүхий баримт бичиг юм. Тус төлөвлөгөөнд тулгуурлан дараах хөрөнгө оруулалт татах стратеги болон дунд хугацааны үйл ажиллагаа, төслүүдийн төлөвлөлтийг боловсрууллаа.

I. Хөрөнгө оруулалтын боломжит хувилбарууд

1. Дотоодын хөрөнгө оруулалтын хэлбэрүүд

- ✓ Хамтарсан үйлдвэр байгуулалт: Үндэсний томоохон ААН-үүдтэй кластер хэлбэрээр хамтарч хөрөнгө оруулах.
- ✓ Концесс болон түрээсийн хэлбэрээр дэд бүтцэд хөрөнгө оруулах.
- ✓ Үндэсний хөрөнгө оруулалтын форумууд зохион байгуулж олон нийтийн санхүүжилт татах.
- ✓ “Smart Nalaikh” дэд төсөл, венчур сан, кластерын сангуудыг дотоод зах зээлд нэвтрүүлэх.

2. Гадаадын хөрөнгө оруулалтын хувилбарууд

- ✓ Технологи, инновацын чиглэлээр R&D хамтын төслүүд хэрэгжүүлэх.
- ✓ Гадаадын технологийн парк, лаборатори, венчур сангуудтай хамтран кластер загварын үйлдвэр хөгжүүлэх.

- ✓ Гадаад хөрөнгө оруулалтын чуулга уулзалт, форум зохион байгуулж, шууд хөрөнгө оруулалт татах.
- ✓ Гадаадын бирж, финтек платформуудад хөрөнгө оруулалтын кейсүүд танилцуулах.

II. Хөрөнгө оруулалтыг татахын тулд 2025–2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа, төслүүд

№	Үйл ажиллагаа / Төсөл	Тайлбар	Зорилтот хөрөнгө оруулагч
1	НҮТП Investor Week олон улсын хөрөнгө оруулалтын форум	Гадаадын хөрөнгө оруулагчидтай шууд холбогдох форум зохион байгуулах	Гадаад хөрөнгө оруулагчид (Япон, Солонгос, ХБНГУ, Сингапур)z
2	“Үндэсний хөрөнгө оруулалтын түншлэл” хөтөлбөр	Тэргүүлэх үндэсний үйлдвэрүүдийг хөрөнгө оруулагчаар оролцуулах механизм	Үндэсний томоохон ААН-үүд
3	Паркийн хоёр дахь үе шатны дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалт	Цахилгаан, ус, зам, холбооны шугамд дэд хөрөнгө оруулалт татах	Хөрөнгө оруулагч барилгын компаниуд, дэд бүтцийн инженерүүд
4	Smart Industrial Zone – дижитал үйлдвэрлэл, IoT төв байгуулах	Үйлдвэрлэл 4.0 суурьтай үйлдвэрүүдийг татах зорилготой кластер	Технологийн компаниуд, AI, IoT систем хөгжүүлэгчид
5	Инновацын R&D төв байгуулах хамтын төслүүд	Гадаад лаборатори, судалгааны байгууллагатай хамтран R&D төсөл хэрэгжүүлэх	Гадаадын их дээд сургууль, шинжлэх ухааны төвүүд
6	НҮТП-ийн хөрөнгө оруулалтын кейсийг олон улсын биржид танилцуулах	Fintech, startup биржүүдэд танилцуулан хөрөнгө татах	Онлайн хөрөнгө оруулагчид, венчур сангууд
7	“Үндэсний үйлдвэрлэл – Налайхад” хөрөнгө оруулалтын чуулга уулзалт	Хувийн хэвшлийн анхаарлыг нэмэгдүүлэх дотоодын арга хэмжээ	Дотоодын хөрөнгө оруулагчид, барилгын салбар
8	Үйлдвэрийн дэд бүтцийн концессын загвар төсөл хэрэгжүүлэх	Усны шугам, цахилгаан хангамжийг концессын дагуу шийдэх	Төр-хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтын түншлэл (PPP)
9	“Олон улсын түншлэл – Үйлдвэрлэлийн кластер” төсөл	Гадаадын технологитой хамтарсан үйлдвэрийг байгуулах	Үйлдвэрлэлийн чиглэлийн гадаад компаниуд
10	“НҮТП Investor Guide” англи хэл дээр гаргах	Хөрөнгө оруулалтын сурталчилгааны нэгдсэн баримт бичиг	Бүх төрлийн хөрөнгө оруулагчдад

III. Үр нөлөө, хүлээгдэж буй ашиг

- ✓ Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ 5–10 жилийн дотор 10 дахин өсөх
- ✓ Гадаадын технологи, инновацын шилжилтийг хурдасгах
- ✓ Үйлдвэрлэл болон үйлчилгээний экосистем эрчимтэй төлөвших
- ✓ Дотоодын зах зээл болон экспортын гаралт өсөх
- ✓ Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин нэмэгдэх, хүний нөөц чадавхжих

2.5. НҮТП-ийн эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Налайхын ҮТП, паркт нэгдэх үйлдвэрүүдийн хөгжлийн төлөвлөгөө хэрэгжүүлэхэд учирч болзошгүй дараах эрсдэл байна гэж үзлээ. Эрсдэлийн нөлөөллийг ... дэд бүлгийн эрсдэлийн шинжилгээ, үнэлгээний судалгааны үр дүнд үндэслэн боловсруулав.

Налайхын ҮТП-ийн хөгжлийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд эрсдэлийн шинжилгээний 3 болон түүнээс дээш үзүүлэлтэй эрсдэлийг анхаарч ажиллах дараах чиглэл байна. 1-2 онооны эрсдэл нь байгууллагад тийм ч өндөр аюул занал учруулахгүй бөгөөд үйл ажиллагааны явцад шийдвэрлэж болно. Налайхын ҮТП болон түүний нэгж үйлдвэрүүдэд сөрөг нөлөө үзүүлэхүйц дараах эрсдэлүүд байна. Үүнд:

Санхүүгийн эрсдэл: ҮТП, түүнд нэгдэх үйлдвэрүүдийн бүтээн байгуулалт, үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагаанд хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн хэвийн бус нөхцөлөөс үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох дараах эрсдэлүүдийг үүсгэж болзошгүй.

- Хөрөнгө оруулалтын дутагдал, санхүүжилт тасралтаас үүсэх эрсдэл
- Санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэмжээ нэмэгдэх эрсдэл
- Зээлийн хүүгийн өсөлтийн эрсдэл
- Дэд бүтэц болон ус, дулаан цахилгаан гэх мэт нийлүүлэгчдийн үнийн өөрчлөлтөөс үүсэх эрсдэл

Үйл ажиллагааны эрсдэл: ҮТП, түүнд нэгдэх үйлдвэрүүдийн бүтээн байгуулалт, үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагаанд хэвийн бус нөхцөл үүсгэх, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох дараах эрсдэлүүдийг үүсгэж болзошгүй.

- Тоног төхөөрөмж, технологийн эвдрэл, түүний эд ангийн олдцын дутагдлаас үүсэх эрсдэл
- Тоног төхөөрөмжийн эвдрэл, эд ангийн чанар муу байгаагаас үүсэх эрсдэл
- Үйлдвэрлэлийн процессын төлөвлөлт үйл ажиллагааны явцад зөрчигдөх эрсдэл
- Үйлдвэрийн шат дамжлага, тоног төхөөрөмжүүдийн зөрүүтэй байдлаас үүсэх эрсдэл
- Ижил төстэй үйлдвэрүүдийн нөөцийн төлөөх өрсөлдөөнөөс үүсэх эрсдэл

Зах зээлийн эрсдэл: ҮТП, түүнд нэгдэх үйлдвэрүүдэд гадаад, дотоод зах зээл, өрсөлдөөн, улс төр, геополитик зэрэг нөхцөлүүдээс ҮТП-ийн бүтээн байгуулалт, үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагаанд хэвийн бус нөхцөл үүсгэх, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох дараах эрсдэлүүдийг үүсгэж болзошгүй.

- Эцсийн бүтээгдэхүүний эрэлт, үнийн бууралтаас үүсэх эрсдэл
- Эцсийн бүтээгдэхүүний эрэлтийн тодорхойгүй байдлаас үүсэх эрсдэл
- Хэрэглэгчид бүтээгдэхүүний чанараас шалтгаалж, худалдан авагч буурах эрсдэл

Байгаль орчны эрсдэл: ҮТП, түүнд нэгдэх үйлдвэрүүдэд байгаль орчны нөхцөл, түүний гэнэтийн үзэгдэл зэргээс ҮТП-ийн бүтээн байгуулалт, үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагаанд

хэвийн бус нөхцөл үүсгэх, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох дараах эрсдэлүүдийг үүсгэж болзошгүй.

- Шугам хоолойн осол гэмтлээс үүсэх бохир ус алдагдах эрсдэл
- Үйлдвэрээс аюултай, хортой хатуу болон шингэн материал алдагдах эрсдэл

Хууль эрх зүйн эрсдэл: ҮТП, түүнд нэгдэх үйлдвэрүүдэд хууль эрх зүй, улс төр түүний бодлого шийдвэр зэргээс хамаарч ҮТП-ийн бүтээн байгуулалт, үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагаанд хэвийн бус нөхцөл үүсгэх, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох дараах эрсдэлүүдийг үүсгэж болзошгүй.

- Татвар, хөнгөлөлтийн өөрчлөлттэй холбоотой үүсэх эрсдэл

Нийгмийн эрсдэл: Бүс нутгийн ажиллах хүчний тооны хязгаарлагдмал байдал, мэргэжилтэй ажиллах хүчний хомсдолоос үүсэх эрсдэл

- Бүс нутгийн ажиллах хүчний хүртээмж, мэргэжилтний дутагдлын эрсдэл

Хүснэгт 2. 28. Налайхын УТП, паркт нэгдэх үйлдвэрүүдийн эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний чиглэл, сөрөг хариу арга хэмжээ

№	Үүсэж болзошгүй эрсдэл	Хамаарагдах нэгж	Сөрөг хариу арга хэмжээ	Хамаарах хугацаа	Хугацаа
Санхүүгийн эрсдэл					
1	Хөрөнгө оруулалтын дутагдал, санхүүжилт тасралтаас үүсэх эрсдэл	ҮТП, Металл хийцийн үйлдвэрүүд	Олон талт хөрөнгө оруулагчдыг татах	Дунд	2025-2028
			Олон улсын санхүүгийн байгууллагууд болон хөнгөлөлттэй зээлийн сангуудаас хөрөнгө босгох.	Дунд	2025-2030
			Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа, хөрөнгө оруулалтыг хослуулах	Урт	2025-2040
2	Санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэмжээ нэмэгдэх эрсдэл	Хог, хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрүүд	Эрсдэлийн үнэлгээ хийх, үйл ажиллагааны санхүүгийн нөхцөл байдлыг үнэлж байх, түүнд түшиглэсэн оновчлол бий болгох	Урт	2025-2040
			Тасралтгүй хяналт, санхүүгийн дутагдлыг урьдчилан тооцох	Урт	2025-2040
			Төсвийн сахилга бат ба зардлын хяналт	Урт	2025-2040
3	Зээлийн хүүгийн өсөлтийн эрсдэл	Хог, хаягдал дахин боловсруулах болон хавтангийн үйлдвэрүүд	Хөрөнгө оруулагчидтай хийх гэрээ хэлцлийг маш нарийн чанд боловсруулах	Дунд	2025-2030
			Урт хугацааны санхүүжилтийн гэрээ ашиглах	Урт	2025-2040
			Зээлийн гэрээ нарийн чанд мөрдөх, зээлийн хүү болон үндсэн төлбөрийг цаг тухайд нь хийж байх	Урт	2025-2040
			Олон талын санхүүгийн эх үүсвэртэй байх	Урт	2025-2040
4	Дэд бүтэц болон ус, дулаан цахилгаан гэх мэт нийлүүлэгчдийн үнийн өөрчлөлтөөс үүсэх эрсдэл	Хавтан, Металл хийц, Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүс, Хог, хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрүүд	Шинэ эх үүсвэрийг шийдлийг боловсруулах	Дунд	2025-2030
			Үнийн болон нийлүүлэлтийн хэмжээний урт хугацааны гэрээ байгуулах	Дунд	2025-2030
			Эрчим хүч, усны хэрэглээг бууруулах технологи нэвтрүүлэх, үйл ажиллагаанд хэрэгжүүлж байх	Урт	2025-2040
Үйл ажиллагааны эрсдэл					
1	Тоног төхөөрөмж, технологийн эвдрэл, түүний эд ангийн олдцын дутагдлаас үүсэх эрсдэл	Бетон хийцийн болон металл хийцийн үйлдвэрүүд	Эд ангийн орлуулах шийдэл судлах, дотоодын хангамжийг судлах	Дунд	2025-2030
			Тогтмол үзлэг шалгалт хийх, урьдчилан сэргийлэх засвар, тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын зааврыг дагаж мөрдөх	Урт	2025-2040
			Найдвартай ханган нийлүүлэгчтэй хамтран ажиллах	Урт	2025-2040
2	Тоног төхөөрөмжийн эвдрэл, эд ангийн чанар муу байгаагаас үүсэх эрсдэл	Бетон хийцийн үйлдвэрүүд	Чанарын баталгаатай тоног төхөөрөмж худалдан авах	Дунд	2025-2028
			Засвар үйлчилгээний тоног төхөөрөмж, системийг шинэчлэх, ухаалаг систем нэвтрүүлэх	Дунд	2025-2030
			Чанарын аудит хийх, эд ангийн хангамжийг үнэлэх	Урт	2025-2040
3			Туршилт, сайжруулалт хийх, тохируулга хийх	Дунд	2025-2028

№	Үүсэж болзошгүй эрсдэл	Хамаарагдах нэгж	Сөрөг хариу арга хэмжээ	Хамаарах хугацаа	Хугацаа
	Үйлдвэрлэлийн процессын төлөвлөлт үйл ажиллагааны явцад зөрчигдөх эрсдэл	Хог, хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрүүд	Үйлдвэрлэлийн хүчин чадал, нөөц, хүний нөөцөд тохирсон төлөвлөгөө гаргах, мөрдөх	Урт	2025-2040
4	Үйлдвэрийн шат дамжлага, тоног төхөөрөмжүүдийн зөрүүтэй байдлаас үүсэх эрсдэл		Нэг нийлүүлэгчтэй, цогц үйлдвэрийн систем авахад анхаарах	Дунд	2025-2030
5	Ижил төстэй үйлдвэрүүдийн нөөцийн төлөөх өрсөлдөөнөөс үүсэх эрсдэл		Олон нийлүүлэгчээс тоног төхөөрөмж авах бол тохируулгыг маш сайн хийж гүйцэтгэх	Дунд	2025-2028
			Туршилт, сайжруулалт хийх, тохируулга хийх	Дунд	2025-2028
Зах зээлийн эрсдэл					
1	Эцсийн бүтээгдэхүүний эрэлт, үнийн бууралтаас үүсэх эрсдэл	Металл хийц, Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүс	Эрэлт, нийлүүлэлтийн хандлагыг судлах, шинэ боломжит зах зээлийг эрэлхийлэх	Дунд	2025-2028
			Үнийн уян хатан стратеги хэрэгжүүлэх	Урт	2025-2040
			Үйлдвэрлэлийн процессыг оновчтой болгож, өртгийг багасгах замаар өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх.	Урт	2025-2040
2	Эцсийн бүтээгдэхүүний эрэлтийн тодорхойгүй байдлаас үүсэх эрсдэл	Хавтангийн үйлдвэрүүд	Эрэлт, нийлүүлэлтийн трендийг хянах	Дунд	2025-2028
			Эцсийн хэрэглэгчдийн төсөөлөл, таамаглал, худалдан авалтын хэв маягийг судлах	Дунд	2025-2028
			Үйлдвэрлэлийн хүчин чадал зохицуулах, уян хатан үйлдвэрлэлийн систем боловсруулах	Дунд	2025-2030
			Нийлүүлэлтийн сүлжээ өргөжүүлэх	Урт	2025-2040
3	Хэрэглэгчид бүтээгдэхүүний чанараас шалтгаалж, худалдан авагч буурах эрсдэл		Үйлдвэрлэлд шинэ технологи ашиглах, нэвтрүүлэх	Дунд	2025-2028
			Бүтээгдэхүүнийг сертификатжуулах	Дунд	2025-2028
			Бүтээгдэхүүний чанарыг байнга сайжруулах	Урт	2025-2040
			Чанарын хяналт тогтмолжуулах	Урт	2025-2040
Байгаль орчны эрсдэл					
1	Шугам хоолойн осол гэмтлээс үүсэх бохир ус алдагдах эрсдэл	Металл хийц болон Хог, хаягдал дахин	Зохих стандарт, зөвлөмжийн дагуу суурилуулалт хийх	Дунд	2025-2027
			Шугам хоолойн чанар, аюулгүй байдлыг сайжруулах	Дунд	2025-2030
			Хоолойн системийг тогтмол хянах, засвар үйлчилгээ хийж байх	Урт	2025-2040

№	Үүсэж болзошгүй эрсдэл	Хамаарагдах нэгж	Сөрөг хариу арга хэмжээ	Хамаарах хугацаа	Хугацаа
		боловсруулах үйлдвэрүүд			
2	Үйлдвэрээс аюултай, хортой хатуу болон шингэн материал алдагдах эрсдэл	Хог, хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрүүд	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсэх хатуу болон шингэн хог хаягдалд тогтмол үзлэг хийх, сорьц авч шинжилж байх	Урт	2025-2040
			Үйлдвэрээс гадагшлах урсгалын тоног төхөөрөмжийн найдвартай байдалд анхаарах	Урт	2025-2040
			Хог хаягдлыг бууруулах арга хэмжээ авч байх	Урт	2025-2040
Хууль эрх зүйн эрсдэл					
1	Татвар, хөнгөлөлтийн өөрчлөлттэй холбоотой үүсэх эрсдэл	Металл хийцийн үйлдвэрүүд	ҮТП, банк санхүү, татварын байгууллагуудтай олон талт хэлэлцээ хийх	Урт	2025-2040
			Гэрээ хэлцлийг чанд биелүүлэх, холбогдох тодорхой заалтууд дээр хөнгөлөлт эсвэл боломжийг тусгах	Урт	2025-2040
Нийгмийн эрсдэл					
1	Бүс нутгийн ажиллах хүчний хүртээмж, мэргэжилтний дутагдлын эрсдэл	Хог, хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрүүд	Бүс орон нутгийн хөдөлмөрийн биржүүдтэй хамтын ажиллагаатай байх	Дунд	2025-2027
			Шаардлагатай мэргэжилтэн сургаж авахад анхаарч ажиллах	Дунд	2025-2030
			Сургалтын байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, ажилчин, мэргэжилтэн бэлтгэн авахад анхаарах	Дунд	2025-2030
			Ажиллах хүчний амьдрах орчин, үйлдвэрийн орчныг сайжруулахад анхаарч ажиллах	Урт	2025-2040

БҮЛЭГ III. ҮТП-ИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГЭМД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨ

Налайхын Үйлдвэрлэл Технологийн Паркийн үйл ажиллагаа жигдэрснээр эдийн засаг, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийг 2035 он хүртэл ямар байхыг тооцоолсон болно.

Налайх ҮТП нь Улаанбаатар хот болон Налай дүүрэг, орон нутгийн хэмжээнд олон талт нийгэм, эдийн засгийн эерэг нөлөөлөл үзүүлэх чухал дэд бүтцийн нэг хэсэг юм. Эдгээрийн гол нөлөөллийг дараах байдлаар ангилан авч үзэж болно.

Эдийн засгийн нөлөөлөл:

- ✓ Шинэ ажлын байр бий болгох: Уг парк нь барилгын материалын үйлдвэрлэлийн салбаруудыг хөгжүүлэх, инновацын шинэ технологи нэвтрүүлэх болон барилга угсралт, боловсруулах үйлдвэрлэлийн бусад компаниудыг дэмжих замаар ажлын байрыг олноор бий болно.
- ✓ Бүтээмж нэмэгдүүлэх: Барилгын материалыг дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, үр ашиг өндөртэй үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх замаар эдийн засгийн бүтээмж нэмэгдэнэ.
- ✓ Бизнесийн экосистемийг хөгжүүлэх: Парк нь бизнесүүдийг хооронд нь холбож, нийлүүлэлтийн гинжин хэлхээг үр ашигтай болгохоос гадна парк нь жижиг, дунд бизнесүүдэд түншлэл үүсгэх боломж олгох замаар кластераар хөгжих, орон нутагт бизнесийн экосистем бүрдүүлэхэд тусална.
- ✓ Гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татах: Паркийн үйлдвэрлэл нь экспортын бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ, импортын бүтээгдэхүүнтэй чанараар өрсөлдөх дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжих, гадаадын хөрөнгө оруулалт татах чухал орчин болно.
- ✓ Улс болон орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх татварын орлогын бүрдүүлэлтийг хангах

Нийгмийн нөлөөлөл

- ✓ Боловсролын түвшин нэмэгдэх: Үйлдвэрлэл Технологийн Паркууд нь мэргэжлийн сургалт, судалгаа хөгжүүлэлтийг дэмжих замаар хүний нөөцийн чадварыг сайжруулна.
- ✓ Орлогын түвшин нэмэгдүүлэх: Шинэ ажлын байр, өндөр цалинтай мэргэжилтнүүдийг бий болгосноор иргэдийн амьжиргааны түвшин сайжирна.
- ✓ Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих: Налайх ҮТП байгуулагдсанаар уг паркт хамаарах 40 үйлдвэрийн төсөлд шинээр үүсэх 10,000 ажлын байр байгаа нь орон нутгийн иргэдийг ажлын байраар хангах, шинээр шаардлагатай мэргэжилтэн бэлтгэх зэрэг чухал ач холбогдолтой.
- ✓ Орон нутгийн дэд бүтэц: Зам, эрчим хүч, харилцаа холбоо зэрэг дэд бүтцийн хөгжил эрчимжиж, иргэдийн амьдралын чанар нэмэгдэнэ.

Байгаль орчны нөлөөлөл:

- ✓ Ногоон технологийн нэвтрүүлэлт: Экологид учруулах хор хөнөөл багасгасан үйлдвэрлэлийн ногоон технологийг нэвтрүүлснээр байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах, Монгол улсын байгаль орчны стандартад нийцсэн үйл ажиллагаа явуулах боломж бүрдэнэ.

- ✓ Хог хаягдлын менежмент сайжруулах: Ахуйн болон үйлдвэрийн хаягдлыг дахин боловсруулах, шинэ нөөц болгон ашиглах боломжийг бүрдүүлнэ.

Улс орны хөгжилд үзүүлэх нөлөө:

- ✓ Инновацын хөгжлийг хурдасгах: Судалгаа, хөгжүүлэлт болон технологийн шинэчлэл нь улсын өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ Экспортын чадавхыг нэмэгдүүлэх: Дотооддоо үйлдвэрлэсэн өндөр технологийн бүтээгдэхүүнээр экспортын орлогыг өсгөнө.
- ✓ Бүс нутгийн тэнцвэртэй хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх: Төвлөрлийг сааруулах замаар бүс нутаг бүрд эдийн засгийн идэвхжил бий болгоно.
- ✓ Судалгаа, хөгжүүлэлт (R&D): Судалгааны хүрээлэн, лабораториудыг паркттай хослуулснаар дотоодын инновацыг дэмжинэ.

Налайх УТП-ийн төслийн хэрэгжилт нь тухайн бүс нутагт шууд болон шууд бусаар хамгийн түрүүнд нөлөө үзүүлнэ. Налайх УТП нь бүсийн хэмжээнд төсвийн орлого, ажил эрхлэлт, худалдан авалт зэргээр шууд нөлөө үзүүлнэ. Харин паркийн хүрээнд бүтээн байгуулагдах дэд бүтэц, авто зам, болон цахилгаан станц зэрэг нь эерэг дам нөлөөгөөр дамжин бүс нутгийн хөгжилд шууд бус нөлөөг үзүүлнэ.

Эдийн засгийн нөлөөлөл

Эдийн засгийн нөлөөлөл нь Улаанбаатар, Налайх дүүрэг болон орон нутгийн түвшинд олон өөр хүчин зүйлээс хамаарч ялгаатай мэдрэгдэнэ. Эдийн засгийн нөлөөлөл нь ихэвчлэн Улсын болон орон нутгийн төсөвт төлөх татвар, НДШ, төлбөр ба хураамж, бараа үйлчилгээний худалдан авалтаар илрэх нөлөөллүүд юм. Улаанбаатар хот болон Налайх дүүргийн төсвийн орлого, зарлага ба алдагдлын 2019-2024 оны байдлыг харах боломжтой.

Хүснэгт 3. 1. Улаанбаатар ба Налайх дүүргийн төсвийн орлого, зарлага, тэрбум төгрөгөөр

Үзүүлэлт	2019	2020	2021	2022	2023	2024
УЛААНБААТАР ХОТ						
Төсвийн орлого	946.5	932.6	1,175.6	1,563.0	2,142.0	3,054.5
Татварын орлого	854.3	752.5	1,066.6	1,431.9	1,989.8	2,817.2
Татварын бус орлого	92.2	180.1	109.0	131.1	151.2	237.4
Төсвийн зарлага	1,447.5	1,442.3	1,742.4	1,742.4	2,777.8	4,532.9
Төсвийн алдагдал	(500.9)	(509.7)	(566.9)	(179.4)	(635.9)	(1,478.4)
НАЛАЙХ ДҮҮРЭГ						
Төсвийн орлого	2.7	10.6	4.0	10.9	15.4	23.5
Татварын орлого	1.9	8.5	3.0	10.0	13.6	21.4
Татварын бус орлого	0.7	2.1	0.9	1.0	1.8	2.1
Төсвийн зарлага	22.5	25.9	25.5	16.0	19.1	27.9
Төсвийн алдагдал	(19.8)	(15.3)	(21.5)	(5.1)	(3.7)	(4.5)
Төсвийн алдагдлын эзлэх хувь (%)	(1.37)	(1.06)	(1.23)	(0.29)	(0.13)	(0.10)

Эх үүсвэр: Нийслэлийн эдийн засаг, нийгмийн байдал танилцуулга 2019-2024 онд

www.ubstat.mn

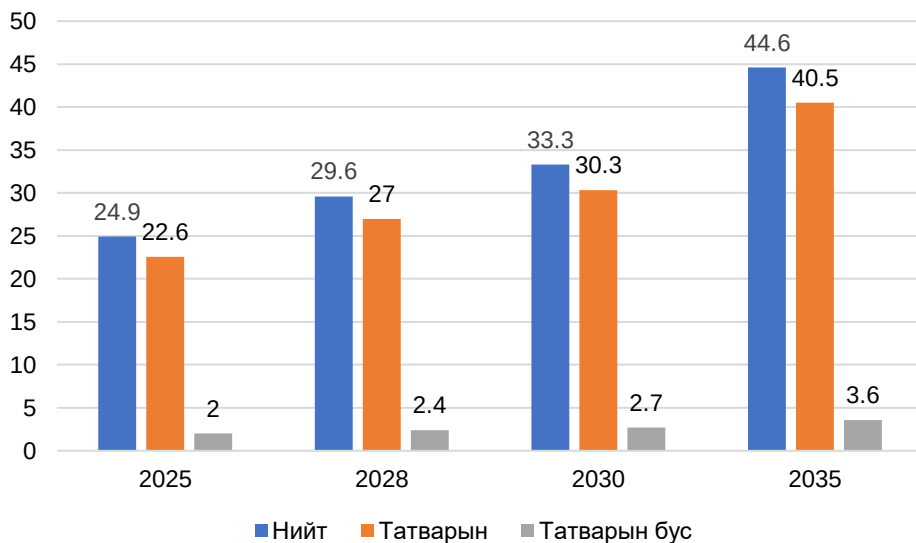

Хүснэгт 3. 2. Улаанбаатар хот болон Налайх дүүргийн төсвийн орлогын нөлөөлөл, тэрбум төгрөгөөр

Үзүүлэлт	Онууд			
	2025 Төс	2028 Төс	2030 Төс	2035 Төс
Улаанбаатар хот	3,482.1	5,158.9	6,704.5	12,003.1
Татварын орлого	3,203.6	4,746.2	6,168.2	10,922.8
Татварын бус орлого	278.5	412.7	536.3	983.1
Налайх дүүрэг	24.9	29.6	33.3	44.6
Татварын орлого	22.6	27.0	30.3	40.5
Татварын бус орлого	2.0	2.4	2.7	3.6

Эх үүсвэр: Судлаачийн тооцоолол

Зураг 3. 1. Налайхын УТП-ийн төсвийн орлогод үзүүлэх нөлөөлөл

Шууд ба шууд бус ажлын байрны өсөлт

Налайхын УТП байгуулах төслийн үе шат болгоноос хамаарч, шууд ба шууд бус ажлын байрны тоо 2028 онд 771 хүн, 2030 онд 3800 хүн, 2035 онд 10,000 хүн болох тооцоо гарсан. 2024 оны эцсийн байдлаар Налайх дүүргийн ажиллах хүчний тоо 24,8 мянган хүн байгаа нь 10,0 мянган хүн буюу 40,3%-аар өсөхөөр байна.

Хүснэгт 3. 3. Шууд ба шууд бус ажлын байрны өсөлт, хүнээр, өссөн дүнгээр

Паркийн бүрэлдэхүүн хэсгүүд	Шинээр бий болох ажлын байр (өссөн дүнгээр)			
	2025	2028 Төс	2030 Төс	2035 Төс
Паркийн үйлдвэрүүд 120 га талбайд	318	771	1000	2500
Паркийн үйлдвэрүүд 160 га талбайд	0	0	500	1000
Барилгын худалдааны төв 60 га талбайд	0	0	800	2000
Тээвэр логистикийн төв 50 га талбайд	0	0	500	1500
Эмнэлэг, сургууль, татвар, банк, төрийн нэг цэгийн үйлчилгээ,	0	0	1000	3000
Нийт ажлын байр (хүн)	318	771	3800	10000

Орон нутгийн эдийн засагт оруулах хувь нэмэр

Улаанбаатар хот болон Төв, Хангайн бүсийн гаралтай шинэ ажилчин, ажилтнуудад төлөх цалин, ажлын хөлсний гэрээт төлбөрөөс гадна Төсөл нь орон нутгийн ханган нийлүүлэгч, орон нутгийн хөгжлийн хөрөнгө оруулалтын боломжуудаар дамжуулан орон нутгийн эдийн засагт эерэг нөлөөллийг үзүүлнэ.

Бараа, үйлчилгээ үзүүлэх замаар орон нутгийн эдийн засгийн боломжуудыг бүрдүүлэх Налайх УТП-ийн төсөлд орон нутгийн ханган нийлүүлэгчид үзүүлэх боломжтой 108 тооны бараа, үйлчилгээ байна. Эдгээрт хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн (мах, ногоо, гурил, сүүн бүтээгдэхүүн, талх, өндөг), түлш, ажлын хувцас (аюулгүй ажиллагааны тоноглол), дээжийн уут болон бүтээгдэхүүн тээвэрлэх хайрцаг;

Үйлчилгээнд нь харилцаа холбоо, харуул хамгаалалт, хоол хүнс, цэвэрлэгээ, ажиллагсдын тээвэрлэлт, хүдэр тээвэрлэлт, хүнд машин механизмын засвар үйлчилгээ, хаягдал материалын устгал (батареи, дахин боловсруулсан хуванцар, төмөр), бизнес эрхлэгчдэд бизнес эхлүүлэх тал дээр үзүүлэх зөвлөх үйлчилгээ багтаж байна.

Ханган нийлүүлэгчийн гэрээнд тавигдах шаардлага, стандартуудыг тодорхой заасан байна. “Орон нутгийн ханган нийлүүлэгч” болохын тулд аж ахуйн нэгжүүд орон нутагт тодорхой хугацаанд бизнес эрхэлж, үйлчилгээ үзүүлсэн байх, харин орон нутгийн ажиллагсад нь тухайн газар нутагт тодорхой хугацаанд оршин суусан байх шаардлагатай. Төслийн үйл ажиллагааны бүх үе шатанд өсөн нэмэгдэх худалдааны үйл ажиллагаа, ажлын байр бий болох, тогтвортой орлого нэмэгдэх зэргээс үүсэх төслийн зардлаас эерэг эдийн засгийн нөлөөлөл ерөнхийдөө гарна гэсэн хүлээлт байгаа. Газарзүйн хамрах хүрээ нь орон нутгийн ажиллах хүчинд давамгайл эрх олгож байгаа тул голчлон сум, аймгийн түвшинд байх хэдий ч улсын хэмжээнд мэдрэгдэнэ. Хүлээгдэж буй нөлөөлөл нь шууд болон шууд бус, өндөр, эерэг байх болно.

Нэгтгэн дүгнэвээс, Налайх УТП байгуулагдсанаар Монгол Улсын эдийн засагт болон орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийн хөгжилд бодитой хувь нэмэр болох нь дээрх судалгаануудаас харагдаж байна. Тухайлбал,

- ✓ УТП байгуулагдсанаар уг паркт хамаарах 40 үйлдвэрийн хэмжээнд нийтдээ 10,000 ажлын байр шинээр бий болж, орон нутгийн иргэдийг ажлын байраар хангах, улмаар амьжиргааны баталгаажих түвшин хангах боломж бүрдэнэ.
- ✓ Эдгээр үйлдвэрүүдийн ажиллах хүчний бэлтгэл, сургалтын үйл ажиллагаа, мэргэжлийн зэрэг ахиулах давтан сургалт зэрэг асуудлуудыг цогцоор нь шийдвэрлэж, хүний нөөцийн чадвар дээшилнэ.
- ✓ Ажилтай, орлоготой, чадвартай ажиллагчид, ард иргэдийн амьдралын чанар сайжирна.
- ✓ Орон нутгийн дэд бүтцийн хөгжил нь амьдралын орчныг сайжруулснаар бүс нутгийн тэнцвэртэй хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх бөгөөд энэ нь төвлөрлийг сааруулах замаар бүс нутагт эдийн засгийн идэвхжил бий болгоно.
- ✓ Орон нутагт УТП-ийн зөөлөн дэд бүтэц болох Судалгаа, хөгжүүлэлт (R&D)-ийн төв, хүрээлэн, лабораториуд байгуулагдсанаар шинэ технологи нэвтрүүлэх инновацын үйл ажиллагаа өрнөж, улмаар иргэдийн бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх нөхцөл бүрдэнэ.

- ✓ ҮТП-ийг дагаж хөгжих бизнесийн боломжууд хангагдаж, жижиг, дунд бизнесүүдэд түншлэл үүсгэх замаар кластераар хөгжих, орон нутагт бизнесийн экосистем бүрдүүлнэ.
- ✓ Экологид учруулах хор хөнөөл багасгасан үйлдвэрлэлийн ногоон технологийг нэвтрүүлснээр байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг буруулахаас гадна үйлдвэрийн хаягдлыг дахин боловсруулах, шинэ нөөц болгон ашиглах боломжийг бүрдүүлнэ.

БҮЛЭГ IV. ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, МОНИТОРИНГ

“Налайх” УТП - ийн хөгжлийн төлөвлөгөө нь 2025-2040 онд хэрэгжинэ. Энэхүү төлөвлөгөөнд суурилан дунд хугацааны болон жил бүрийн төлөвлөгөө боловсруулагдаж, гүйцэтгэлийн хяналт шинжилгээ хийж, үнэлэлт дүгнэлт гаргаж явах болно. Ингэхдээ Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 311 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам”, 2021 оны 119 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг боловсруулах нийтлэг журам” болон Налайх УТП-ийн хүрээнд батлагдсан дүрэм, журмууд, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналтыг зохион байгуулах журам зэргийг тус тус баримтлан гүйцэтгэнэ.

Хэрэв Налайх УТП-ийн хэмжээнд хяналт, шинжилгээ, үнэлгээний холбогдолтой зохион байгуулалт болон журам гараагүй бол гүйцэтгэх захирал нь дотоод хяналтын нэгжийн бүтэц зохион байгуулалт, тогтолцоог бүрдүүлж, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, холбогдох журам, зааврыг баталж, үр дүнг дүгнэх, санал санаачилгыг дэмжин хяналтын ерөнхий чиг үүргийг тодорхойлно.

Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих нь дараах 3 чиглэлтэй байдаг. Үүнд:

- ✓ Төлөвлөгөөт зорилтуудын заалт бүрийн биелэлтийн байдал
- ✓ Төлөвлөгөөт хугацаа дахь гүйцэтгэлийн байдал
- ✓ Төлөвлөгөөний орон зай, хамрах хүрээний биелэлтийн байдал

Энэхүү төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, гүйцэтгэлд хяналт мониторинг хийх үүднээс УТП-ийн захиргаа, удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч байх, бүтэц, чиг үүргийн хуваарилалтыг хийж, гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг тодорхойлсон байх ёстой. Тухайлбал, хөгжлийн төлөвлөгөөний хүрээнд нэгж, хэлтсүүдийг бодлогын удирдлагаар хангаж, дунд хугацааны үйл ажиллагааны хөтөлбөрүүдэд үндэслэн дунд болон богино хугацааны бизнес төлөвлөгөөг нарийвчлан боловсруулж, салбар нэгжийн хооронд үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулж, хэрэгжүүлнэ. Эдгээр нь:

- Удирдлага, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Үйлдвэрлэл, технологийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Хүний нөөцийн менежментийг боловсронгуй болгох үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Санхүүгийн менежментийг боловсронгуй болгох үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Нийгмийн хариуцлагын хөгжлийн хөтөлбөр.

Хөгжлийн төлөвлөгөө, түүнтэй холбогдох хөтөлбөр, төслүүдийг боловсруулах ажлыг шуурхай удирдлагаар хангаж, хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний чиг үүрэг, хариуцах нэгжийг байгуулахаар төлөвлөх хэрэгтэй байна.

Хөгжлийн төлөвлөгөө, холбогдох хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хийх хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

- ✓ Хөгжлийн төлөвлөгөөнд дотоод хяналтыг компанийн дотоод аудитын хэлтэс, алба хэрэгжүүлэх бөгөөд хөгжлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд жил бүр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж ТУЗ-д танилцуулна. Шаардлагатай бол хөндлөнгийн үнэлгээ хийлгэх ажлыг зохион байгуулна.

- ✓ Паркийн хөгжлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд ҮТП-ийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хяналт тавина.
- ✓ Хөгжлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцад хийсэн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүгнэлтэд үндэслэн төлөвлөгөө болон шалгуур үзүүлэлтэд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийхэд дараах зарчмыг баримтална. Үүнд:

- ✓ шударга, хараат бус байх;
- ✓ хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үйл ажиллагаа нээлттэй, тэдгээрээс гаргасан тайлан, дүгнэлт нь ил тод байх;
- ✓ хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ нь шалгуур үзүүлэлт, тоо баримт, судалгаа, шинжилгээнд үндэслэсэн байх;
- ✓ хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний тайлан дүгнэлт нь тухайн бодлого, үйл ажиллагааны үр дүн, үр нөлөөг тодорхойлсон, нотлогдохуйц байх;
- ✓ хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийхдээ хэрэглэгч, оролцогч болон олон нийтийн оролцоог хангасан байх;

Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ, олон нийтийн оролцоо

ҮТП-ийн хөгжлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцад хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх, үр дүнг үнэлэн дүгнэх үе шатууд:

- ❖ **I үе шат:** Эхний шатны үнэлгээ хийх (Хугацаа: 2031 оны I улирал).
- ❖ **II үе шат:** Дунд шатны үнэлгээ хийх (Хугацаа: 2036 оны I улирал).
- ❖ **III үе шат:** Эцсийн шатны үнэлгээ хийх (Хугацаа: 2041 оны I улирал)

Төлөвлөгөөний хяналт шинжилгээ, үнэлгээнд шаардлагатай зардлыг ҮТП-ийн төсөвт тусган санхүүжүүлэх бөгөөд холбогдох мэргэжлийн төрийн бус байгууллагууд, ажиллагчдын оролцоог зайлшгүй хангана.

Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд олон нийтийн хяналт оролцоог хангах дараах үндсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- ✓ Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хүрээнд боловсруулж буй бодлого хөтөлбөр, төсвийн төсөлд удирдлагын баг, ажиллагчдын төлөөлөл үзэл бодол байр суурь, тэдний эрх ашгийг хөндсөн асуудалд саналыг тусгадаг механизмыг бий болгоно.
- ✓ Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд иргэний нийгмийн байгууллага, иргэд, бизнесийн байгууллагын төлөөллийн оролцоог хангах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ Төрийн хяналт шинжилгээ, үнэлгээний зарим чиг үүргийг мэргэжлийн чадавх бүхий ТББ-д шилжүүлэх, тэднээр гүйцэтгүүлэх, хөндлөнгийн дүгнэлт гаргуулдаг болно.
- ✓ Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үр дүн, үйл ажиллагааны тайланг үйлдвэр, байгууллагын хамт олон, ард иргэдэд нээлттэй таниулж сурталчилна.

Төлөвлөлтийн гүйцэтгэлийн байдал, дотоод хяналт, мониторингийн ач холбогдол, хэрэгжүүлэлт

Дотоод хяналт, мониторингийн тогтолцоог компанийн үйл ажиллагаанд хэрэгжүүлснээр дараах үр дүн гарна. Үүнд:

- ✓ Дунд хугацааны болон жил бүрийн бизнес төлөвлөгөө хэрэгжсэн байна.
- ✓ Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг системтэйгээр үнэлж, тогтмол хяналт тавьж, байнга сайжруулах нөхцөл бүрдэнэ.
- ✓ Байгууллагын үйлдвэрлэлийн технологийн горим, бараа бүтээгдэхүүн, ажил
- ✓ үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал хангагдана.
- ✓ Хэрэглэгч, худалдан авагчийн итгэлцэл дээшилж, бизнесийн нэр хүнд нь өснө.
- ✓ Нийгмийн хариуцлагатай байгууллага байж, үнэ цэнэ өсөж, зах зээлд эзлэх байр суурь бэхжиж, ашиг орлого нэмэгдэнэ.
- ✓ Мэдээллийн ил тод байдал сайжирч, шилэн компани болсон байна.

Дотоод хяналт, мониторингийн тогтолцоог паркийн хэмжээнд бүхий л зохион байгуулалтын нэгж хэсэг, болон харилцагч компани, төсөл хөтөлбөрүүд мөн гэрээт болон туслан гүйцэтгэгч компаниудын үйл ажиллагааг хамруулан эрсдэлд суурилсан цогц хяналтыг хэрэгжүүлнэ.

Хэрэгжүүлэлтийг дараах чиглэлээр гүйцэтгэх ба дотоод хяналт, мониторингийн ач холбогдол үр нөлөөг нэмэгдүүлэх, хариуцлагыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн байна.

- ✓ Урт болон дунд хугацааны төлөвлөгөөний тулгуур бодлого, төлөвлөлтийн
- ✓ хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийх.
- ✓ Урт болон дунд хугацааны төлөвлөгөөнд суурилан үйл ажиллагааны төлөвлөгөө /action plan/-ний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийх.
- ✓ Хяналт-шинжилгээ үнэлгээний үр дүнд хэрэгжилт хангалтгүй байгаа төлөвлөлт, арга хэмжээнд дотоод хяналт хийж, хэрэгжихгүй байгаа шалтгаан нөхцөлийг илрүүлэн зөвлөмж өгөх.
- ✓ Санхүүгийн тайлагнал болон хууль тогтоомжийн нийцлийн зорилгыг хангаж байгаа эсэхийг тодорхойлох.
- ✓ Мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль, ил тод байдлын журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих.
- ✓ ҮТП-ийн нэгж, компаниудын дотоод хяналтын үйл ажиллагаа, нээлттэй ил тод байдалд хяналт тавих зэрэг болно.

ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ

Налайхын Үйлдвэрлэл, Технологийн Парк (НУТП) ХК-ийн хөгжлийн төлөвлөгөө нь Монгол Улсын аж үйлдвэрлэлийн бүтцийг төрөлжүүлэх, импортыг орлох үйлдвэрлэлийг дэмжих, инновацад суурилсан өсөлтийн хөшүүрэг бий болгох стратегийн зорилгод нийцсэн урт хугацааны нэгдсэн хөгжлийн баримт бичиг юм. Энэхүү төлөвлөгөө нь 2025–2040 он хүртэлх хугацаанд хэрэгжих төр-хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаанд суурилсан, кластер төвтэй, экспортыг дэмжсэн хөгжлийн загварыг тодорхойлж байна.

Нэг. Стратегийн зорилго, зорилт тодорхой, хэрэгжих суурь нь бүрдсэн

Төлөвлөгөө нь үндэсний хөгжлийн бодлого (Алсын хараа–2050), Улаанбаатар хотын 2040 хүртэлх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, “Шинэ сэргэлтийн бодлого” зэрэг баримт бичгүүдтэй бүрэн уялдсан стратегийн баримт бичиг бөгөөд:

- ✓ Олон улсын түвшинд өрсөлдөх чадвар бүхий парк;
- ✓ Инновац, технологийн шинэчлэлд тулгуурласан эдийн засаг;
- ✓ Дотоодын ба бүс нутгийн зах зээлд төвлөрсөн кластер;
- ✓ Импорт орлох, экспорт нэмэгдүүлэх үйлдвэрлэл;
- ✓ Институцийн тогтвортой, ухаалаг засаглал бүхий орчныг бий болгоход чиглэсэн таван гол зорилтыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн.

Хоёр. Кластер суурьт, эдийн засгийн хөшүүрэг бүхий бүтэцтэй төлөвлөгөө

Парк нь үйлдвэрлэлийн нэгдсэн дэд бүтцийн сүлжээ, хамтын логистик, R&D болон инновацын төв, хүний нөөцийн хөгжлийн экосистем, олон улсын гэрчилгээжүүлэлтийн хүчин чадал зэрэг кластер хэлбэрийн бүтэцтэй хөгжихөөр төлөвлөгдсөн. Ингэснээр:

- ✓ Үйлдвэрлэлийн өртөг буурч, синержи бий болно;
- ✓ Хаягдалгүй үйлдвэрлэлийн симбиоз хэлбэр бүрэлдэнэ;
- ✓ Бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтээс зах зээл хүртэлх бүх үе шат интеграцид орно.

Гурав. Инновац, технологи дамжуулалтын тогтолцоо бүрдэнэ

“Smart Factory”, “R&D төв”, “Үйлдвэрлэл + Дижитал” платформ, оюуны өмчийн дэмжлэгийн тогтолцоо, олон улсын лабораторитой хамтын ажиллагаа зэргээр инновацын экосистемийг бүрдүүлэх цогц бүтэц тусгасан. Ингэснээр:

- ✓ TRL 6-9 түвшний технологи хөгжүүлэлт;
- ✓ Импортын хамаарлыг бууруулах үндэсний бүтээгдэхүүн бий болно;
- ✓ Экспортын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч кластер болно.

Дөрөв. Хөрөнгө оруулалт татах ба эдийн засгийн үр өгөөж өндөртэй

Төлөвлөгөөнд олон улсын хөрөнгө оруулалт, үндэсний үйлдвэрлэгчдийн хамтын бүтээн байгуулалт, концесс, төр ба хувийн хэвшлийн түншлэл (PPP), санхүүжилтийн уян хатан загварууд тусгасан. Тооцооллоор:

- ✓ 15 жилийн хугацаанд 1 их наяд төгрөг хүртэлх нийт хөрөнгө оруулалт шаардлагатай;
- ✓ 10,000 хүртэл байнгын ажлын байр бий болж, Улаанбаатар хотын төвлөрөл буурна;
- ✓ Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний экспортын өсөлт, валютын орох урсгал нэмэгдэнэ.

Тав. Тогтвортой хөгжлийн зарчим, нийгмийн хариуцлагыг төвд байршуулсан

Налайхын үйлдвэрлэл технологийн парк нь “ногоон хөгжил”, “байгальд ээлтэй үйлдвэрлэл”, “эрчим хүчний үр ашиг”, “нийгмийн хариуцлагатай хамт олон” зэрэг зарчмыг баримтална. Энэ нь зөвхөн эдийн засгийн төдийгүй нийгэм, байгаль орчны үр нөлөөтэй хөгжлийн загвар гэдгийг харуулж байна.

Налайхын ҮТП-ийн хөгжлийн төлөвлөгөө нь Монгол Улсад анх удаа инновац, кластер, экспорт, дижитал үйлдвэрлэл, тогтвортой хөгжил зэргийг хослуулсан системтэй, урт хугацааны, бодит хэрэгжих боломжтой хөгжлийн загварыг дэвшүүлж байна. Энэхүү төлөвлөгөө амжилттай хэрэгжсэн тохиолдолд Налайхын ҮТП нь:

- ✓ Үндэсний үйлдвэрлэлийн шинэ үеийн хөдөлгүүр;
- ✓ Бүс нутгийн технологи-эдийн засгийн төв;
- ✓ Монгол Улсын барилгын материалын инновац, экспортлогч цогцолбор болон төлөвших бүрэн боломжтой юм.

Иймд энэхүү төлөвлөгөөг нэгдмэл бодлого, санхүүжилтийн дэмжлэг, олон талт оролцоонд тулгуурлан үе шаттай, хариуцлагатай хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.